

Programmabegroting 2013-2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave:	1
Voorwoord.....	2
Programma 1: Bestuur en dienstverlening	4
Programma 2: Openbare orde en veiligheid.....	9
Programma 3: Openbare ruimte	13
Programma 4: Economische Zaken	20
Programma 5: Onderwijs en kinderopvang	25
Programma 6: Cultuur en sport	30
Programma 7: Toerisme en recreatie	36
Programma 8: Werk en inkomen.....	43
Programma 9: Maatschappelijke ondersteuning en volksgezondheid	47
Programma 10: Milieu en afval.....	54
Programma 11: Bouwen en wonen	58
Programma 12: Financiering en algemene dekkingsmiddelen	64
Financiële positie	67
Paragrafen	81
Paragraaf 1. Lokale heffingen.....	81
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen.....	84
Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen	87
Paragraaf 4. Financiering	89
Paragraaf 5. Bedrijfsvoering	92
Paragraaf 6. Verbonden partijen.....	95
Paragraaf 7. Grondbeleid	99

Bijlage 1. Risicoprofiel

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2013 - 2016. Het is de derde achtereenvolgende begroting waarbij maatregelen noodzakelijk zijn om tot een gezonde financiële positie te komen en deze te behouden. Dat is geen doel op zich maar noodzaak om de voorzieningen die voor onze inwoners het meest van belang zijn ook in de toekomst te kunnen behouden.

Zoals we in de kadernota al aangaven, is de rode draad in deze begroting een terugtrekkende overheid waarbij onze inwoners, die dit het meest nodig hebben, nog steeds op ondersteuning kunnen rekenen. In de kadernota zijn zowel ontwikkelingen genoemd die om extra middelen vragen als mogelijkheden om een financieel evenwicht te bereiken. In tegenstelling tot voorgaande jaren verwerkten we een groot deel van deze ontwikkelingen al binnen de programma's, zowel cijfermatig als beleidsmatig (in het hoofdstuk financiële positie worden deze nader toegelicht).

Naast die elementen voerden we binnen de programma's ook financieel-technische mutaties door, zoals loon- en prijsstijgingen (waaronder contractuele verplichtingen ten aanzien van toepassing index), aanpassing raming van de algemene uitkering, aanpassing rentepercentage (op aangegeven provincie) naar 4% voor zowel alle investeringen als reserves. Waar van belang en relevant lichten we dit binnen het betreffende programma toe.

	x € 1.000			
	2013	2014	2015	2016
Financieel perspectief o.b.v. primitieve begroting	-727	-265	-594	-402

Het mag duidelijk zijn dat de provincie de primitieve begroting niet goedkeurt.

Zoals we hierboven aangeven verwerkten we sommige onderdelen van de kadernota (zogenaamd minder controversieel) al in de primitieve begroting. Andere elementen van de kadernota, zoals verhoging budget ICT en verhoging tarieven OZB, hebben tot meer discussie geleid. Die elementen en de maatregelen om het tekort van de primitieve begroting weg te werken staan in hoofdstuk Financiële positie.

Leeswijzer

Opzet van de programma's

De opzet van deze begroting is gelijk gehouden aan die van vorig jaar. Elk programma start met een beknopte beschrijving van het programma gevolgd door de eerste W-vraag: 'wat willen we bereiken?' Dit is zoveel als mogelijk aangepast aan de uitgangspunten in de kadernota.

Onder het kopje 'wat willen we bereiken' vindt u maatschappelijke doelen met streefwaarden. Bij de jaarrekening 2011 bleek dat het lastig en kostbaar is alle streefwaarden van een concreet cijfer of percentage te voorzien. Een complicerende factor hierbij is dat we niet altijd zelf volledig invloed hebben op de streefwaarden. Dit kan voor ons een reden zijn om dergelijke streefwaarden te schrappen. Los van het feit of we de streefwaarden daadwerkelijk (kunnen) meten, maken deze wel onze ambitie op een eenvoudige manier duidelijk. We stellen voor met het Auditcomitee vervolgstappen te zetten over de ontwikkeling van streefwaarden. Wij voorzien hierbij de volgende vragen: wanneer nemen we deze wel of niet op, welke zijn daadwerkelijk de moeite van het meten waard en is het een probleem wanneer er niet gemeten wordt?

Het volgende kopje in het programma betreft de programmaontwikkelingen. Hierin geven we op hoofdlijnen weer wat landelijk en lokaal de belangrijkste ontwikkelingen zijn.

Bij de tweede W-vraag: 'wat gaan we daarvoor doen?' nemen we, aanvullend op de programmaontwikkelingen, de belangrijkste activiteiten voor het begrotingsjaar 2013 (en waar nodig voor latere jaren) op. Daarnaast treft u in elk programma een schema aan. Hierin staan de maatschappelijke doelen met daarbij activiteiten en/of subdoelen van de eerste W-vraag. Op die manier is schematisch meer zichtbaar hoe activiteiten en/of subdoelen bijdragen aan het behalen van de maatschappelijke doelen en effecten.

Elk programma sluiten we af met de beantwoording van de derde W-vraag: 'wat mag het kosten?' Hierin nemen we een uitsplitsing op van de lasten en baten per programma naar onderliggende beleidsproducten.

Over de vergelijking van 2013 met 2012 merken we op dat hierin de wijzigingen zijn verwerkt zoals we hiervoor al aangaven. Waar relevant geven we binnen het programma een toelichting. Deze wordt in ieder geval beperkt tot de zogenaamde directe lasten en baten. Financieel-technische verschillen zoals verschuiving in kapitaallasten en doorbelastingen (onder andere urentoerekening) blijven hierbij buiten beschouwing.

Programma 'Financiering en algemene dekkingsmiddelen'

Bij dit programma geven we een uiteenzetting van de verdere ontwikkeling van onze financiële positie inclusief aanvullende maatregelen voor de jaren 2013-2016.

Wij hopen dat ons college en uw raad erin slagen daarover een constructieve discussie te voeren zodat we dit jaar een punt kunnen zetten achter de vele bezuinigingen van de afgelopen jaren om vervolgens gezamenlijk op een verantwoorde wijze invulling te kunnen geven aan de terugtrekkende overheid. Dat zal soms gepaard gaan met vallen en opstaan maar we hebben er alle vertrouwen in.

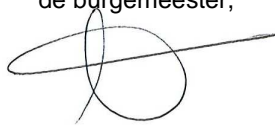
18 September 2012,

het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

P.A.M. van Bavel

de burgemeester,

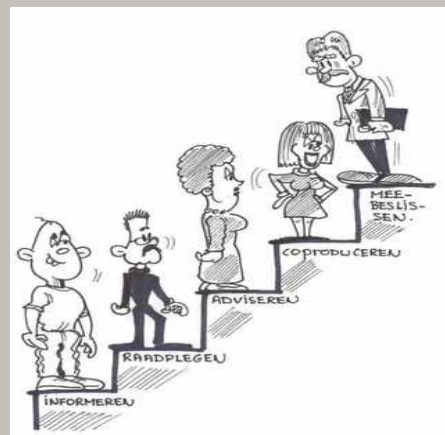

W.C. Luijendijk

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Onderwerp van het programma

Bestuur en dienstverlening gaan over de organisatie van het lokale bestuur, de samenwerking met onze burgers (burgerparticipatie), bedrijven en maatschappelijke partners én over onze primaire dienstverlening aan onze klanten. De gemeentewet regelt de organisatie van het lokale bestuur. De gemeenteraad vertegenwoordigt onze inwoners en heeft een kaderstellende en controlerende rol. Het college van burgemeester en wethouders bestuurt en voert uit. De griffie ondersteunt de gemeenteraad bij het werk.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Betere dienstverlening.	Hoog	<ul style="list-style-type: none"> Klanttevredenheidonderzoek. Jaarlijkse servicescan over de 5 communicatiekanalen. 	<ul style="list-style-type: none"> Gemiddelde score 7¹.
2. Meer samenwerking.	Middel	<ul style="list-style-type: none"> Contact onderhouden met groeiend aantal bewonersorganisaties. Beleid(uitvoering) in samenspraak met burgers. 	<ul style="list-style-type: none"> Van 2012-2015 jaarlijks 3 nieuwe bewonersorganisaties en met elk 1x overleg gevoerd.
3. Minder regels (deregulering).	Hoog	Doorgevoerde aanbevelingen uit SIRA rapport.	100% van aanbevelingen op APV zijn uitgevoerd.

Programma ontwikkelingen

Organisatie lokaal bestuur

Gemeenteraadsleden zijn gekozen volksvertegenwoordigers. De raad bepaalt de kaders en het college voert de afgesproken werkzaamheden volgens de begroting uit. De raad kijkt scherp naar wat we doen en hoe de resultaten tot stand komen. Daarbij zijn communicatie en samenwerking van groot belang. We streven naar een breed politiek bestuurlijk draagvlak, waarbij we de gemeenteraad op tijd betrekken bij ontwikkelingen.

¹ Op een schaal 1-10.

(E-) Dienstverlening

We willen klantgericht werken en betrouwbaar zijn naar onze burgers en bestuur toe. Als gemeente hebben we de specifieke verantwoordelijkheid om het algemeen belang te beschermen. We communiceren steeds helder wat het gemeentelijk beleid is, wat wel en niet kan, wat een reële planning is en wat we van elkaar mogen verwachten. We maken realistische afspraken en komen die ook na. In september 2011 is het visiedocument 'Antwoord© op de dienstverlening' vastgesteld. Deze notitie geeft een doorkijk op de ontwikkelingen voor de komende jaren en hoe de lokale invulling hiervan eruit gaat zien.

Onze E-dienstverlening aan burgers, bedrijven en ondernemers ontwikkelt zich de komende jaren verder met als doel dat de gemeente over enkele jaren hét centrale loket van de overheid is. Een grote uitdaging daarbij is het optimaal benutten van de digitale kanalen. We willen dat de afhandeling van enkelvoudige vragen en producten steeds meer plaatsvindt aan de balie (KCC²). Vanaf april 2012 werken we al volgens het principe 'u bent altijd nummer één'. Door vooraf een afspraak te maken en de juiste informatie te geven over wat voor een bezoek nodig is, garanderen we onze klanten dat ze geholpen worden op het afgesproken tijdstip. Met de invoering van een nieuw Content Managementsysteem in 2012 gaven wij onze dienstverlening een kwaliteitsimpuls.

Samenwerking

We willen meer invulling geven aan burgerparticipatie door samen met onze burgers beleid te formuleren en door gezamenlijk dit beleid uit te voeren. Hierbij denken we aan het betrekken van (groepen) inwoners bij beleidsvoorbereiding en bij de uitvoering aan particulier beheer van openbare ruimte. Een goed voorbeeld is het project 'Samen werken aan de wijk', dat inmiddels enkele jaren loopt.

Als lokale overheid hebben we de verantwoordelijkheid om over onze grenzen heen te kijken. Dit doen we door op strategisch niveau in ROM-verband³ en in de Langstraat met de gemeenten Waalwijk en Heusden samen te werken. Daarnaast is operationele samenwerking met andere gemeenten één van de mogelijkheden. Op die manier verminderen we onze kwetsbaarheid, verhogen we de kwaliteit van onze dienstverlening en verminderen we waar mogelijk de kosten. Daarnaast komt samenwerking ten goede aan de kracht en aantrekkelijkheid van onze regio. Dit is noodzakelijk om onze eigen positie te kunnen versterken.

In 2012 vond namens de provincie een onderzoek plaats naar de bestuurskracht⁴. De provincie vindt het belangrijk dat gemeenten hun (toekomstige) taken aankunnen. De resultaten van de bestuursscan gebruiken we bij onze denk- en ontwikkelrichting over eigen werkwijze, eigen positie en die in samenwerking met andere partners. Naast samenwerkingsverbanden met partners buiten de gemeenten zien we een intensivering van samenwerking met partijen binnen de gemeente. Centrummanagement, parkmanagement en het eerder aangehaalde project 'Samen werken aan de wijk' zijn hier mooie voorbeelden van.

Regelgeving: meer met minder!

De praktijk laat zien dat we als gemeente vaak gevangen zitten binnen een strak juridisch kader. De wens om als overheid steeds verder terug te treden, onder andere via deregulering (= minder regels), staat haaks op vele bestaande en nieuwe spelregels waarop de samenleving een beroep kan en vaak wil doen. Loon op Zand kiest ervoor om voortdurend nut en noodzaak van spelregels tegen het licht te houden.

Wat gaan we ervoor doen?

(E-) Dienstverlening

Onze ambities voor een goede dienstverlening staan in ons dienstverleningsconcept 'de vijf beloften aan de burger' en in het landelijke programma 'Antwoord©⁵', dat tot 2015 loopt. Met dit programma werkt de overheid aan de verbetering van haar totale dienstverlening. Loon op Zand werkt de volgende onderdelen van het programma uit:

- inzicht in klanttevredenheid;
- verbeteren informatievoorziening aan burgers en bedrijven;
- invoeren Klantcontactcentrum;
- uitbouwen E-dienstverlening;
- dienstenrichtlijn bedrijven;
- deregulering (minder regels).

² Klant Contact Centrum.

³ Regionaal Overleg Midden Brabant.

⁴ Project 'Krachtig bestuur in Brabant': onderzoek dat in 2012 wordt uitgevoerd om de Brabantse bestuurlijke organisatie in beeld te brengen en hierop een visie te ontwikkelen.

⁵ Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

We zorgen ervoor dat de gemeentelijke balie voor de directe dienstverlening aan onze burgers goed bereikbaar is. Daarnaast zetten we verschillende digitale kanalen in.

Onze belangrijkste dienstverlening is het leveren van goede diensten en producten. We willen onze klanten adequaat van dienst zijn en zo invulling geven aan 'de burger centraal'. Dit bereiken we onder andere door de invoering van werken op afspraak waardoor tijdigheid en kwaliteit van de producten en diensten geborgd zijn. Door de invoering van een KCC worden alle communicatiekanalen centraal gestuurd en verwerkt. U kunt daarbij denken aan verschillende contactvormen zoals persoonlijk (huisbezoek), digitaal (website), telefonisch, fysiek (balie), print (folders, gemeentenieuws), post en aan e-mail.

Om onze doelstellingen en ambities te realiseren zetten we in 2013-2014 de volgende stappen:

- verder vormgeven en inrichten KCC;
- verder optimaliseren efficiënte planning en bezetting via 'Werken op Afspraak';
- vaststellen servicenormen en opstellen kwaliteitshandvest;
- inrichten van besturing en verder genereren van managementinformatie;
- verder integraal afstemmen van werkprocessen tussen front- en backoffice.

(Intergemeentelijke) samenwerking

De afgelopen tien jaar hebben we een scala aan samenwerkingsverbanden opgebouwd. We verwachten dat we de samenwerking met andere gemeenten, bestaande en nieuwe partners en het maatschappelijk middenveld verder intensiveren. We zorgen er daarbij voor dat de gemeenteraad inzicht heeft en houdt in de (mate van) invloed die we als gemeente, via college dan wel raad, kunnen uitoefenen op de vorm en inhoud van die samenwerkingsverbanden.

Samenwerking met burgers

We zien een veranderende rol en positionering van de gemeentelijke overheid. Burgers krijgen in de (nabije) toekomst meer en meer te maken met een terugtrekkende (gemeentelijke) overheid. Daarnaast doen we in toenemende mate een beroep op het zelforganiserend en zelf probleemoplossend vermogen van burgers. Op die manier willen we de maatschappelijke betrokkenheid van burgers verder vergroten. Dit willen we realiseren via:

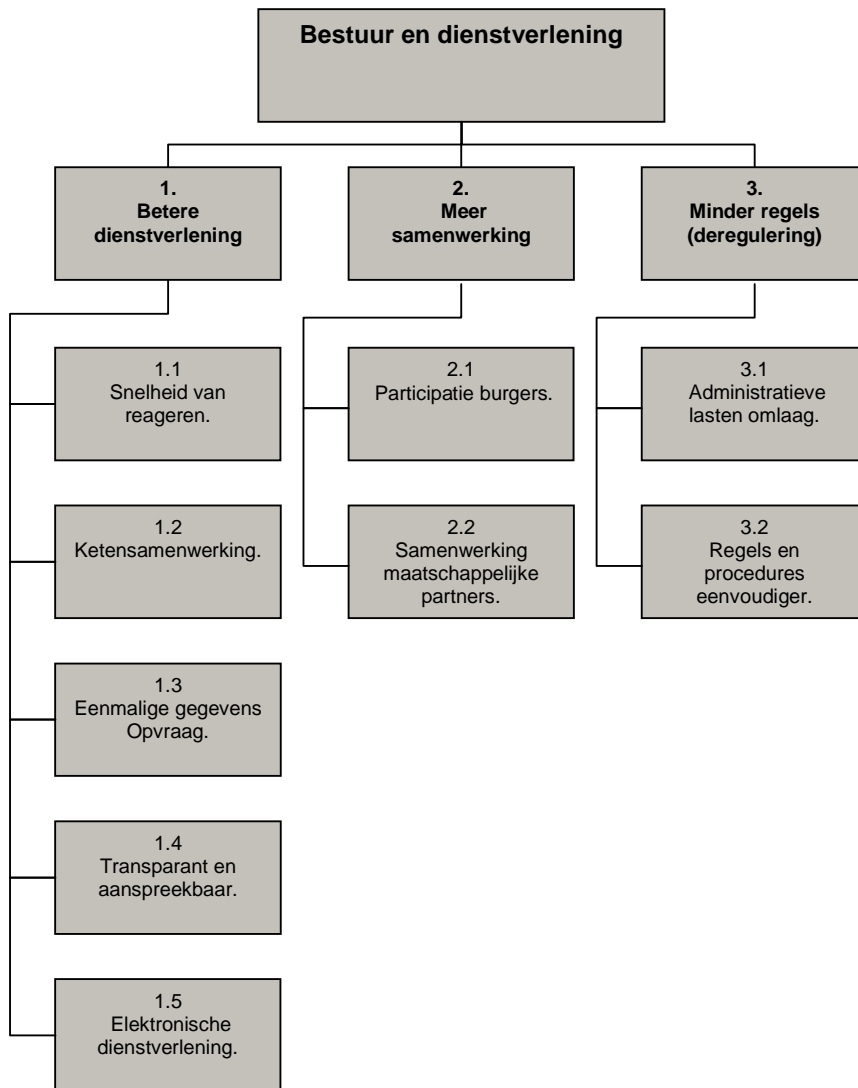
- inspraak: we bereiden een besluit voor en burgers en belanghebbenden geven daarover hun mening;
- interactieve beleidsvorming: we nodigen burgers uit en vragen hen om vooraf mee te denken over beleids- en besluitvorming;
- vormen van burgerparticipatie waarbij de burger zelf het initiatief neemt (burgerinitiatief).

Regelgeving: meer met minder!

Bij de invoering van nieuwe spelregels houden we voortdurend nut en noodzaak ervan tegen het licht. Daarnaast toetsen we voortdurend de bestaande regelgeving aan de meerwaarde ervan voor onze burgers.

Bestaand beleid

- Visie op de gemeentelijke organisatie Loon op Zand.
- Antwoord © op de dienstverlening (dienstverleningsconcept).
- Koersdocument Communicatie.
- Informatiebeleidsplan.
- Samenwerking: nu en in de toekomst.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	1.01 BESTUURSORGANEN	€ 1.548.353	€ 867.228	€ 910.675	€ 910.675	€ 910.675	€ 910.675
		1.02 BESTUURSONDERSTEUNING B&W	€ 1.928.125	€ 2.089.234	€ 2.137.761	€ 1.982.611	€ 1.625.151	€ 1.626.962
		1.03 GEMEENTEWINKEL	€ 714.822	€ 1.135.904	€ 1.373.492	€ 1.373.492	€ 1.378.492	€ 1.373.492
		1.04 BESTUURLIJKE SAMENWERKING	€ 23.529	€ 9.972	€ 51.972	€ 51.972	€ 51.972	€ 51.972
		1.05 BESTUURSONDERST. RAAD EN RE	€ 158.675	€ 196.341	€ 166.914	€ 166.914	€ 166.914	€ 166.914
	Totaal Lasten	€ 4.373.504	€ 4.298.679	€ 4.640.814	€ 4.485.664	€ 4.133.204	€ 4.130.015	
	Baten	1.01 BESTUURSORGANEN	€ 640.963	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		1.02 BESTUURSONDERSTEUNING B&W	€ 61.442	€ 77.933	€ 99.859	€ 99.824	€ 99.824	€ 99.824
		1.03 GEMEENTEWINKEL	€ 327.124	€ 411.715	€ 400.850	€ 400.850	€ 406.675	€ 400.850
		1.05 BESTUURSONDERST. RAAD EN RE	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		1.06 RESERVES BESTUUR EN DIENSTV	€ -	€ 27.500	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Baten	€ 1.029.529	€ 517.148	€ 500.709	€ 500.674	€ 506.499	€ 500.674		
Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming	€ 3.343.974	€ 3.781.531	€ 4.140.105	€ 3.984.990	€ 3.626.705	€ 3.629.341		
	Lasten	1.06 RESERVES BESTUUR EN DIENSTV	€ 659.956	€ 51.692	€ 8.292	€ 8.292	€ 8.292	€ 8.292
		Totaal Lasten	€ 659.956	€ 51.692	€ 8.292	€ 8.292	€ 8.292	€ 8.292
	Baten	1.06 RESERVES BESTUUR EN DIENSTV	€ 425.673	€ 523.584	€ 510.320	€ 355.207	€ 2.217	€ 367
		Totaal Baten	€ 425.673	€ 523.584	€ 510.320	€ 355.207	€ 2.217	€ 367
Totaal Mutaties reserves	€ 234.282	€ 471.892	€ 502.028	€ 346.915	€ 10.509	€ 8.659		
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming	€ 3.578.256	€ 3.309.639	€ 3.638.077	€ 3.638.075	€ 3.637.214	€ 3.638.000		

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten

Een nieuwe CAO en stijging van sociale premies zorgen voor een stijging van de lasten, gecombineerd met hogere lasten voor voormalige bestuurders (totaal afgerond € 60.000). Daarnaast nemen de lasten vanaf 2013 door een hogere inwonerbijdrage aan het ROM toe met € 42.000.

Baten

Zoals we in de kadernota al aangaven, verhogen we de raming voor de leges van evenementen en vergunningen (APV) met € 30.000.

Reserves

Onder de baten ramen we de bijdrage vanuit de bruteringsreserve voor egalisatie van de kapitaallasten van het Informatiebeleidsplan.

Programma 2: Openbare orde en veiligheid

Onderwerp van het programma

Dit programma beoogt een ordelijkere en veiligere (plaatselijke) samenleving te creëren. Dit dient te leiden tot een woon- en leefomgeving waarin de inwoners zich veilig voelen. Door vergroting van de veiligheid zijn onze inwoners bereid zelf verantwoordelijkheid en initiatieven te nemen.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Veiliger en ordelijker woon- en leefomgeving.	Middel	Veiligheidsmonitor.	<ul style="list-style-type: none"> Bewoners geven een 7 voor hun leefomgeving.
2. Goed opgeleid en geoefend brandweerkorps.	Hoog	Rapportage veiligheidsregio.	<ul style="list-style-type: none"> Wettelijke normen worden voor 100% gehaald.
3. Toezicht en handhaving op een adequaat niveau brengen en houden.	Hoog	Jaarlijkse verslaglegging van de resultaten van toezicht en handhaving, gebaseerd op een vooraf vastgesteld uitvoeringsprogramma.	<ul style="list-style-type: none"> Het te bereiken controle-niveau zoals vastgesteld in het uitvoeringsprogramma 2013.

Programma ontwikkelingen

Openbare orde en veiligheid

Het eerste Beleidsplan Integrale Veiligheid bestrijkt de periode van 2009-2012. In 2013 evalueren we het beleidsplan en stellen we het (waar nodig) bij. Op basis van het vastgestelde beleid schrijven we elk jaar een Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid. We gebruiken de resultaten van het veiligheidsbeleid (politiecijfers Veiligheidsmonitor) om onze jaarlijkse plannen bij te stellen.

Het beleidsveld Integrale Veiligheid kent de volgende ontwikkelingen:

- intensivering aansluiting bij het Veiligheidshuis Tilburg (samen met de gemeenten Gilze en Rijen, Waalwijk en Dongen);
- lokale in- en uitvoering Regionaal Crisisplan;
- werving van twee BOA's⁶;
- kwaliteitsimpuls rampenbestrijding;
- regionale aanpak veiligheidsthema's (bijvoorbeeld drugsbeleid). Bestuurlijk vindt dit plaats in de driehoek (lokaal en district) en in het regionaal college.

⁶ Buitengewoon Opsporingsambtenaren.

Toezicht en handhaving

De organisatie van toezicht en handhaving maakte de afgelopen jaren een aanzienlijke ontwikkeling door. Er is sterk ingezet op het verder professionaliseren van toezicht en handhaving. Eén van de middelen om toezicht en handhaving te professionaliseren is het opstellen van periodieke integrale handhavingsbeleidsplannen.

Op 19 april 2011 is het integrale handhavingsbeleid 2011-2014, handhaven in de fysieke leefomgeving, vastgesteld. Dit beleid kenmerkt zich door een duidelijke analyse van de problemen op het gebied van toezicht en handhaving, gekoppeld aan heldere en haalbare doelstellingen en handhavingstrategieën. Het handhavingsbeleid omvat de volgende beleidsvelden:

- milieu;
- bouw- en woningtoezicht;
- ruimtelijke ordening;
- openbare orde en veiligheid.

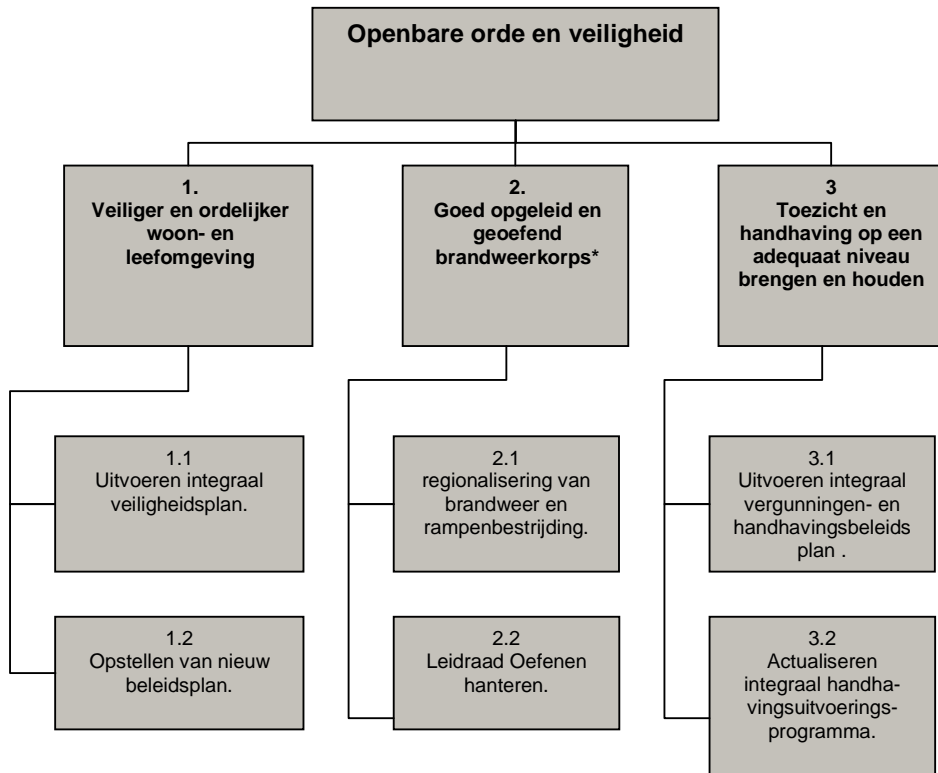
Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving vastgesteld. Het programma omschrijft de wijze van handhaving en de inzet van de uitvoeringsorganisatie, om zo de doelstellingen van het handhavingsbeleid te bereiken. Het uitvoeringsprogramma bevat daarnaast een omschrijving van het gewenste controleniveau. Zo is bij het beleidsveld milieu een lijst met bedrijven opgenomen die dat jaar periodiek gecontroleerd worden. Bij het beleidsveld bouwen wordt per bouwwerk vastgesteld hoe vaak een controle nodig is. Op het einde van het jaar stellen we een jaarverslag op. Hierin geven we aan of de doelstellingen en het gewenste controleniveau behaald zijn.

Op 1 januari 2013 is naar alle waarschijnlijkheid de Regionale Uitvoeringsdienst Midden- en West Brabant operationeel. Een gedeelte van de VTH-taken milieu⁷ brengen we onder bij deze uitvoeringsdienst.

Wat gaan we ervoor doen?

- Wij investeren in samen werken aan de wijk, in mensen, buurten en wijken, en betrekken onze inwoners actief bij leefbaarheid en leefomgeving. Sociale samenhang, participatie en veiligheid zijn voor ons essentiële elementen.
- We werken in de veiligheidsregio samen op het gebied van politie en brandweer waarbij we de gemeenschappelijke hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) constructief voortzetten.

⁷ Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving.

- Ook al voert de veiligheidsregio de brandweertaken uit, dragen gemeenten wel bestuurlijke verantwoordelijkheid. Het oefenen met eigen medewerkers in het kader van de rampenbestrijding blijft overeind.

Bestaand beleid

- Welstandsnota.
- Beleidsvisie Externe veiligheid.
- Handhavingsbeleid 2010-2014.
- Nota integraal veiligheidsbeleid.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	2.01 BRANDWEER EN RAMPENBESTRIJD	€ 1.108.864	€ 1.191.712	€ 1.223.511	€ 1.187.706	€ 1.203.023	€ 1.199.725
		2.02 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	€ 192.676	€ 299.482	€ 236.212	€ 236.212	€ 236.212	€ 236.212
		2.03 OPSPORING EN RUIMING EXPLOS	€ 3.390	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Lasten		€ 1.304.930	€ 1.491.194	€ 1.459.723	€ 1.423.918	€ 1.439.235	€ 1.435.937
	Baten	2.01 BRANDWEER EN RAMPENBESTRIJD	€ 3.599-	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		2.02 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	€ 7.750-	€ 12.500-	€ 12.500-	€ 12.500-	€ 12.500-	€ 12.500-
	Totaal Baten		€ 11.349-	€ 12.500-	€ 12.500-	€ 12.500-	€ 12.500-	€ 12.500-
	Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming		€ 1.293.582	€ 1.478.694	€ 1.447.223	€ 1.411.418	€ 1.426.735	€ 1.423.437
	Baten	2.04 RESERVES OPEN ORDE EN VEIL.	€ 5.298	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Baten		€ 5.298	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Mutaties reserves		€ 5.298	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming		€ 1.298.880	€ 1.478.694	€ 1.447.223	€ 1.411.418	€ 1.426.735	€ 1.423.437

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten

In eerdere begrotingen stelden we de raming voor de veiligheidsregio naar beneden bij. Van die bijstelling is eerder, bij de behandeling van de begroting van de regio, besloten om die weer te verhogen voor 2012. Dit was echter nog niet structureel verwerkt. Volgens de kadernota is de raming voor 2013 met € 130.000 verhoogd (ten opzichte van het jaar 2013 in de vorige begroting). Voor de jaren erna baseren we de raming op de meerjarenbegroting van de regio waarin geringe jaarlijkse fluctuaties zitten. Daarnaast vond er, volgens de kadernota, een verlaging van een aantal budgetten plaats voor een totaalbedrag van € 60.000.

Baten

Geen bijzonderheden.

Programma 3: Openbare ruimte

Onderwerp van het programma

In het programma Openbare ruimte werken we aan een bereikbare, schone, groene en milieuvriendelijke gemeente die duurzaam en leefbaar is.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Bereikbaarheid gemeente waarborgen (overall niveau).	Hoog	Steekproeven per kwartaal	<ul style="list-style-type: none"> • Reistijd 2013 vanuit Loon op Zand gelijk aan reistijd 2010. • Minimaal twee aansluitingen op de N261 (ook tijdens omvormingsfase).
2. Lagere beheerkosten Openbare Ruimte.	Hoog	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse budgetten dalen. • Steekproeven op basis van landelijk gehanteerde standaard voor onderhoudsniveaus. • Piepmethode. 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen kapitaalsvernietiging verhardingen. • Aantal meldingen/klachten op termijn +/- 5%.
3. Burgerparticipatie bij onderhoud.	Middel	Actiepan samen werken aan de wijk (participatie bij onderhoud en burgerschouw).	<ul style="list-style-type: none"> • Succesvolle burgercontracten. • Per kern één pilot. • Inwoners actiever informeren.

Programma ontwikkelingen

Integrale aanpak beheer openbare ruimte

Door het beheer gebiedsgewijs en integraal te benaderen bereiken we een beter resultaat voor minder geld. Ook de mogelijke overlast door het uitvoeren van het werk voor de burger beperken we zo. In het kader van 'Samen werken aan de wijk' betrekken we de burger bij het beheer van de openbare ruimte. Gebruikers van de openbare ruimte nodigen we uit om hier een actieve rol te vervullen. Naast kostenbesparing verwachten wij sociaal maatschappelijke voordelen, doordat we de betrokkenheid vergroten.

In 2012 is gewerkt aan een methodiek voor integrale benadering van het beheer en onderhoud. Doel is de onderhouds- en investeringsgelden optimaler in te zetten, zodat een maximale bijdrage wordt geleverd aan de

doelen van het collegeprogramma. Concreet resulteert dit in het IJOR⁸ met concrete projecten, die we in 2013 uitvoeren. Momenteel werken we aan het IJOR 2014 en aan het MJPO 2014-2016⁹ voor de grootschalige onderhouds- en investeringsprojecten. Beide plannen bieden we de raad in 2013 ter vaststelling aan. Het IJOR 2014 is de input voor de begroting 2014.

Het MJPO 2014-2016 en het IJOR 2014 zijn belangrijke instrumenten om de bedrijfsvoering bij de afdeling Infra nog verder te optimaliseren.

Wegen, straten en pleinen

Het door de raad vastgestelde Beheerplan Wegen 2009-2013 gaat uit van de systematiek van rationeel wegbeheer (CROW). De te behalen kwaliteit is vastgesteld op R- niveau (sober en doelmatig). In 2011 is besloten om incidenteel te bezuinigen in de periode 2012 – 2013. Gezien de huidige bezuinigingsnoodzaak zetten we deze bezuiniging voort tot 2016. In vier jaar (2012-2015) bezuinigen we in totaal € 800.000 ten opzichte van de door de raad vastgesteld R- norm (CROW).

We merken op dat het kwaliteitsbeeld en het comfort achteruit gaan, met name van de elementverhardingen. Om achterstand vanaf 2016 weer in te lopen is vanaf 2016 extra budget noodzakelijk. Een eerste raming van dit extra budget bedraagt € 450.000. Extreme weersomstandigheden kunnen invloed hebben op het uiteindelijk benodigde bedrag. Aangezien het om een eenmalige investering gaat stellen we voor eventuele financiële meevallers in de komende jaren toe te voegen aan de voorziening Wegen. Mocht deze mogelijkheid zich niet voordoen zal er in 2016 een andere oplossing voor deze eenmalige investering gevonden moeten worden.

Om de veiligheid te kunnen waarborgen en aansprakelijkheden te voorkomen is monitoring erg belangrijk. Onveilige situaties worden door klein onderhoud voorkomen/hersteld.

Openbare verlichting

Momenteel investeert de markt volop in de ontwikkeling van LED-lampen en armaturen voor openbare verlichting. De ontwikkeling is de laatste jaren hard gegaan waardoor deze lampen voor sommige toepassingen inmiddels een hogere lichtopbrengst genereren dan de conventionele lampen. Ook het verblindend effect van armaturen met LED lampen op de weggebruiker is inmiddels sterk teruggebracht, maar nog niet optimaal. In Loon op Zand gebruiken we bij vervanging en nieuwe aanleg sinds 2011 zoveel mogelijk LED lampen.

We hebben beheer en onderhoud van openbare verlichting uitbesteed aan derden (mantelcontracten). We werken een plan uit om deze taken samen met andere gemeenten aan te besteden waardoor we het volume vergroten. Dit levert naar verwachting een aanbestedingsvoordeel op.

Verkeersmaatregelen

Speerpunten van het gemeentelijk verkeersplan zijn verbetering van de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid. Binnen de GGA¹⁰ (regionale samenwerking) worden steeds meer plannen regionaal opgesteld. Voorbeelden zijn het 'Fietsplan GGA Midden-Brabant' en 'Regionaal Verkeersveiligheidsplan 2009-2012'. Met het Regionaal Verkeersveiligheidsplan pakken we steeds meer projecten regionaal op, ook in 2013. De nadruk ligt hier met name op projecten die zijn gericht op een bepaalde leeftijd (bijvoorbeeld t.a.v. schoolgaande jeugd), of vervoerswijze (zoals openbaar vervoer).

Na de drukte van 2012 wordt in 2013 samen met de Efteling onderzocht hoe de overlast kan worden beperkt. Begin 2013 zal worden overwogen om het parkeervergunningen beleid over een groter gebied in te voeren.

Verkeersveiligheid

Met het bevorderen van de verkeersveiligheid is onze gemeente op de goede weg. Er zijn geen zogenaamde black spots meer en in de laatste tien jaar zijn er minder dodelijke slachtoffers gevallen dan in de jaren '90. Ons streven is en blijft uiteraard om het aantal ongevallen en slachtoffers verder te verminderen door gevaarlijke en nieuwe locaties verkeersveilig in te richten en via voorlichting en educatie de verkeersdeelnemers bewust te maken van hun gedrag en het effect voor de verkeersveiligheid. De voorlichting- en educatieprojecten worden vanuit de provinciale aanpak 'maak van de nul een punt' veelal regionaal opgepakt.

Fietsvoorzieningen

We vinden goede en veilige fietspaden en fietsroutes voor schoolgaande jeugd en voor onze toeristen belangrijk. In 2013 verbeteren we op een paar locaties de voorzieningen voor fietsers. We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van subsidieregelingen. Momenteel werken we aan een Fietsplan dat we de raad in 2013 aanbieden.

⁸ Integraal Jaarplan Openbare Ruimte.

⁹ Meerjarenplan Openbare Ruimte

¹⁰ Gebiedsgerichte aanpak.

N261 en verkeersontsluiting Loon op Zand

Onze gemeente is actief betrokken bij de ombouw van de N261. Dat geldt voor de MER¹¹, het bestemmingsplan 'N261 Reconstructie Zuid', de uitvoeringsovereenkomst, de inbreng van gemeentelijke eigendommen en het beoordelen van de inschrijvingen in het kader van de aanbesteding.

Inmiddels zijn de bestemmingsplannen 'N261 Reconstructie Zuid' (Loon op Zand) en 'N261 Reconstructie Noord' (Waalwijk) onherroepelijk. De aanleg van de bouw start begin 2013.

In de uitvoeringsovereenkomsten, die de provincie met de betrokken gemeenten en Rijkswaterstaat afzonderlijk heeft gesloten, zijn de bijdragen in kosten, beheer, onderhoud, eigendom en eventuele planschade en geschillen geregeld.

Vanaf het begin van de voorbereiding van de ombouwplannen hebben we aangegeven veel waarde te hechten aan een goede en zorgvuldige communicatie met de betrokken externe partners met als doel een breed draagvlak bij burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Hiervoor is steeds gehoor gevonden bij de provincie en ook in de fase van de aanbesteding heeft onze gemeente hiervoor de ruimte gekregen. De gemeente neemt, mede namens de gemeente Waalwijk, deel in het Beoordelingsteam dat de inschrijvingen van de aannemers op dit onderdeel beoordeeld. Op die manier worden de externe partners en de gemeenteraden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en de voortgang. Nu de start van de fysieke ombouwoperatie aanstaande is, is een Omgevingsmanagementplan opgesteld, dat als doel heeft om draagvlak te creëren voor het ombouwplan bij de omgeving (ondernemers en burgers) en om de ombouw snel en professioneel uit te voeren met minimale hinder en overlast.

De aanleg van de nieuwe ontsluitingsweg Molenwijck Zuid (fase 1, wegvak Gildeweg – Kasteellaan) loopt door natuur- en archeologisch onderzoek en de vereiste ontheffing Flora- en faunawet en omgevingsvergunning vertraging op. De resultaten van deze onderzoeken dwongen ons tot vervolgonderzoek. Zonder onvoorziene vertraging bij de afhandeling van de procedures rond ontheffing en omgevingsvergunning, kunnen we in de loop van 2012 met de aanleg van dit wegvak starten. In 2013 wordt de nieuwe aansluiting van Loon op Zand gerealiseerd.

Openbaar vervoer

Sinds eind 2009 rijdt buslijn 300, als snelle verbinding tussen Tilburg en 's-Hertogenbosch, via Kaatsheuvel en Waalwijk. Na de ombouw van de N261 stopt deze buslijn ook bij Loon op Zand.

Door de provincie en Veolia (vervoerder) is onderzocht wat de mogelijkheden en gevolgen zijn van het intensiveren van enkele buslijnen, waarbij tegelijkertijd buslijn 137 vervalt. Uit het onderzoek blijkt dat de meeste reizigers gebaat zijn bij een snellere verbinding die per uur vaker in Kaatsheuvel stopt. Het voornemen is daarom om bij aanvang van de nieuwe dienstregeling in december 2012 een nieuwe buslijn te introduceren: lijn 301. Deze wordt vergelijkbaar met buslijn 300; een snelle verbinding tussen Tilburg en 's-Hertogenbosch, via Waalwijk. Buslijn 301 gaat, in tegenstelling tot buslijn 300, nu al stoppen bij Loon op Zand en bij de Efteling. Op de Horst is het straks mogelijk om vier keer per uur de snelle bus naar Tilburg en 's-Hertogenbosch te nemen. Hierdoor komt buslijn 137 wel geheel vervallen. Om dat gemis op te vangen komt er op de Tilburgseweg, ter hoogte van de molen, een nieuwe bushalte. Buslijn 136 blijft door het centrum rijden en rijdt tevens weer door Molenwijck wanneer de verbindingsweg tussen de Hydra en de Kasteellaan gerealiseerd is.

Vanaf voorjaar 2011 rijdt de Nightliner tussen Tilburg en Waalwijk, via Loon op Zand en Kaatsheuvel. Dit als pilot voor één jaar. Zoals het zich thans laat aanzien is de Provincie bereid om de nightliner in de concessie op te nemen. De Nightliner heeft een relatief hoge kostendekkingsgraad. Daarom besloten begin 2012 de gemeenten Tilburg, Waalwijk en Loon op Zand dat de Nightliner, zij het via een financiële bijdrage, blijft rijden. We onderzoeken in 2012 hoe de kostendekkingsgraad van deze buslijn vergroot kan worden.

De provincie past de bushalte bij de Efteling in 2013 aan, zodat ook deze halte voldoet aan de toegankelijkheidseisen van de provincie. De halte wordt een openbare bushalte. Bij de herinrichting zorgen we ervoor dat er meerdere bussen tegelijkertijd kunnen staan.

¹¹ MilieuEffectRapportage.

Water

De gemeente is het eerste aanspreekpunt (loketfunctie) als het gaat om problemen met grondwater (te hoog of te laag). Een belangrijk onderdeel van het product water, namelijk riolering, maakt onderdeel uit van programma 10.

Openbaar groen en plantsoenen

Vooruitlopend op de Structuurvisie, die we de raad in 2013 aanbieden, gaan we in deze begroting voor de onderdelen openbaar groen en plantsoenen uit van de volgende bezuinigingsmaatregelen:

- het omvormen van arbeidsintensief groen in arbeidsextensief groen;
- het toepassen van differentiatie in de onderhoudsniveaus;
- het inzetten op pliot "samen werken aan de wijk".

Beide voorstellen hebben betrekking op woongebieden en bedrijventerreinen en niet op de hoofdstructuur. De hoofdstructuur krijgt een nadrukkelijke plek in de Structuurvisie. De gebiedsontsluitingswegen (dorpsentrees) en de bijzondere locaties zoals dorpscentra en winkelgebieden blijven we vooralsnog op het vastgestelde niveau B (sober en doelmatig) onderhouden. In de woonwijken en op bedrijventerreinen verlagen we het onderhoudsniveau voor de groenvakken, zwerfvuil en onkruidbestrijding op verharding naar niveau C.

De bezuinigingsvoorstellen hebben invloed op het uiterlijk en de beleving van onze openbare ruimte. Daarom vinden we het belangrijk om, voordat de raad een besluit neemt, de gevolgen van deze maatregel goed in beeld te hebben. In september 2012 organiseerden we een informatieve bijeenkomst met excursie voor de raad. Vervolgens verzorgden we in oktober een presentatie hierover aan de commissie FOM¹².

Zelfbeheer is een logisch uitvloeisel van de terugtrekkende overheid, waarbij het niet meer vanzelfsprekend is dat we als gemeente alles regelen en verzorgen. Daar waar gewenst kunnen inwoners het bestaande arbeidsintensieve groen in de wijken adopteren of het groen op een hoog niveau onderhouden. In het kader van het project 'Samen werken aan de wijk' zetten we nog nadrukkelijker in op een verdere ontwikkeling van burgerparticipatie bij het onderhoud van het groen (schoffelcontracten en burgerschouw). In 2012 stellen we hiervoor, met subsidie van het Agentschap.NL, een concreet actieplan op. Onze doelstelling is om in 2013 zelfbeheer gefaseerd in te voeren. We streven naar een duurzame vorm van zelfbeheer.

We blijven doorgaan met het (nagenoeg) chemievrij bestrijden van onkruid (niveau zilver). Onder voorwaarden (bijvoorbeeld kabels en leidingen) stimuleren we de verkoop van snippergroen.

Loon op Zand beschikt nog over veel arbeidsintensief groen op zowel hoofdlocaties als in de wijken en bedrijventerreinen. Door omvorming van 'duur' groen in 'goedkoop' groen kunnen we structureel bezuinigen op het onderhoud. Voor deze omvormingsoperatie is de komende twee jaar een jaarlijkse investering van € 100.000 noodzakelijk (totaal € 200.000).

Het groen onderhouden we aan de hand van beeldkwaliteitbestekken waarvoor onze gemeente is opgedeeld in twee percelen. Het kleinste perceel is de Draaiboom. Hiervoor combineren we vanaf 2012 het groenonderhoud in een integraal bestek met straatreiniging. Dit bestek wordt op de markt gezet (aanbesteed) waarbij we, beter dan voorheen, de marktwerking kunnen benutten voor zowel prijsstelling als onderhoudsresultaten.

Het tweede perceel betreft de overige delen van de gemeente. Door contractverplichtingen gunnen we dit perceel tot en met 2013 één op één aan WML¹³. Er is voor dit perceel sprake van een beperkt integraal bestek op basis van beeldkwaliteit. Door marktvergelijking beoordelen we bij het afsluiten van nieuwe contracten (vanaf 2014) of er sprake is van een acceptabele prijs-/kwaliteitverhouding. Daarnaast betrekken we door toepassing van social return on investment kwetsbare groepen zoveel mogelijk bij de uitvoering ervan.

Groen op markante plaatsen is voor bedrijven aantrekkelijk om zich te presenteren, bijvoorbeeld door adoptie van rotondes met naamsvermelding. Deze optie onderzoeken we in 2013.

Speelvoorzieningen

De gemeente is verantwoordelijk voor deugdelijk beheer en onderhoud van de speeltoestellen. Het beschikbare budget is tot en met 2013 afgestemd op het in stand houden van de bestaande voorzieningen. Daar waar vervanging noodzakelijk is, kiezen we voor duurzame en hoogwaardige materialen.

¹² Fysieke Omgeving en Milieu.

¹³ Werkbedrijf Midden-Langstraat.

Voor de herinrichting van bestaande of nieuwe locaties werken we nadrukkelijk samen met onze belangrijkste partner Casade woondiensten (aanschaf speeltoestellen in cofinanciering) en met onze inwoners. Dit past prima in ons project 'Samen werken aan de wijk'.

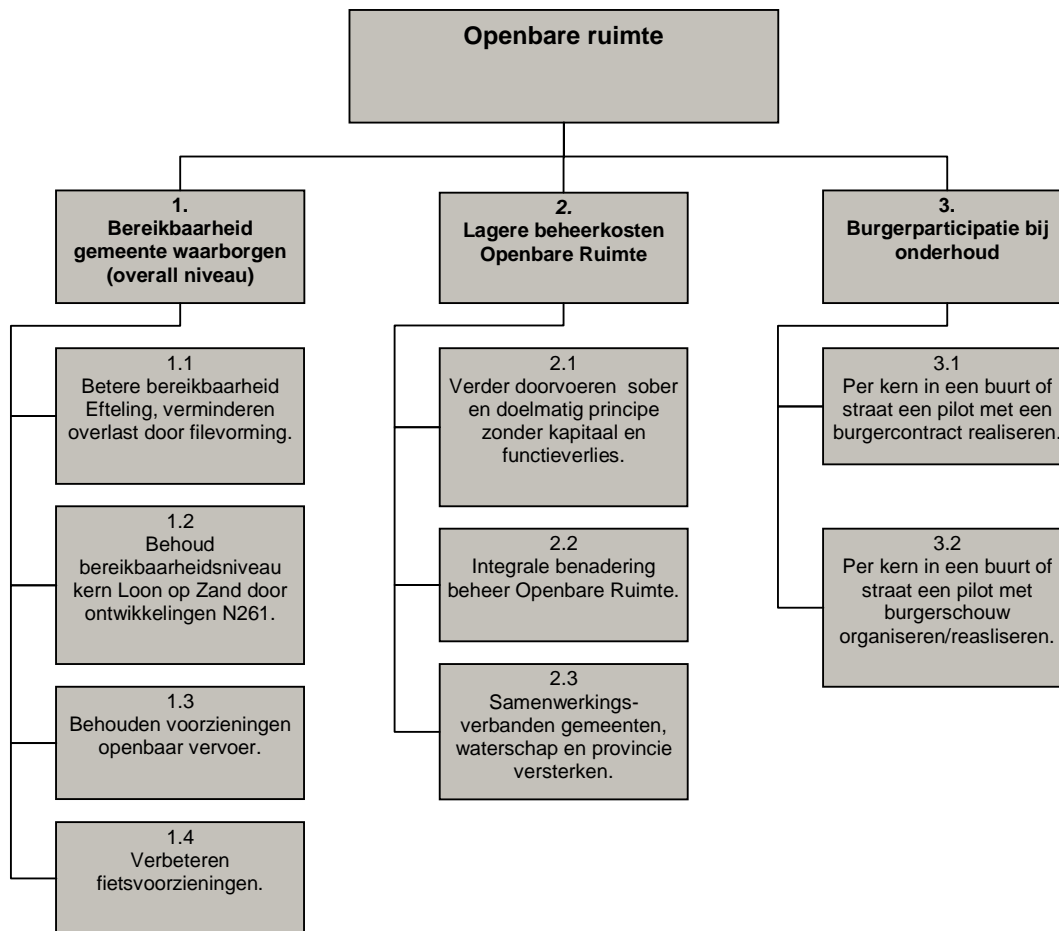
Door de financiële situatie zijn sommige budgetten inmiddels structureel gekort. Daarnaast voeren we in 2014 en 2015 nog een eenmalige bezuiniging door. Dit betekent dat we in deze jaren de afgeschreven toestellen zeer beperkt vervangen en geen nieuwe locaties inrichten. Voor zover vervanging niet mogelijk is, halen we de versleten toestellen weg en blijft de locatie zelf als speellocatie aangemerkt. De resterende middelen zetten we in voor verplichte inspecties en beperkt onderhoud.

Wat gaan we ervoor doen?

- Het herinrichten van de Antoniusstraat.
- Het aanpassen van de Kloosterstraat in Loon op Zand.
- Het aanpassen van de Belgiestraat inclusief fietspad.
- Kapvergunningbeleid voor bomen in de openbare ruimte.
- Het parkeren in de gehele gemeente gratis houden.

Bestaand beleid

- Beheerplan wegen 2009-2013.
- Beleidsplan openbare verlichting 2009-2013.
- Gemeentelijk Verkeersplan 2009 – 2015.
 - Beleidsregels ten aanzien van uitwegvergunningen.
 - Notitie Recreatieve wegtreintjes.
 - Objectbewegwijzering.
 - Parkeerkencijfers Gemeente Loon op Zand.
- WRP 2011-2015.
- Groenbeleidsplan/Bomenplan 2010-2014.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	3.01 WEGEN, STRATEN EN PLEINEN	€ 2.465.962	€ 1.897.459	€ 1.966.592	€ 1.977.477	€ 1.989.329	€ 2.135.876
		3.02 VERKEERSMAATREGELEN	€ 446.758	€ 787.856	€ 568.060	€ 563.688	€ 561.758	€ 573.733
		3.03 OPENBAAR VERVOER	€ 101.124	€ 144.450	€ 750	€ 750	€ 750	€ 750
		3.04 AFWATERING	€ 163.651	€ 188.042	€ 178.189	€ 178.182	€ 178.182	€ 178.182
		3.05 OPENBAAR GROEN EN PLANTSOEN	€ 976.017	€ 1.053.038	€ 941.943	€ 966.713	€ 966.483	€ 966.254
		3.06 SPEELVOORZIENINGEN	€ 80.189	€ 121.350	€ 126.527	€ 116.527	€ 106.527	€ 126.527
	Totaal Lasten		€ 4.233.700	€ 4.192.195	€ 3.782.061	€ 3.803.337	€ 3.803.029	€ 3.981.322
	Baten	3.01 WEGEN, STRATEN EN PLEINEN	€ 180.802	€ 179.511	€ 190.511	€ 190.511	€ 190.511	€ 190.511
		3.02 VERKEERSMAATREGELEN	€ 5.593	€ 6.995	€ 6.995	€ 6.995	€ 6.995	€ 6.995
		3.03 OPENBAAR VERVOER	€ 162.500	€ 92.200	-	-	-	-
		3.04 AFWATERING	€ 7.355	-	-	-	-	-
		3.05 OPENBAAR GROEN EN PLANTSOEN	€ 2.717	-	-	-	-	-
		3.06 SPEELVOORZIENINGEN	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Baten		€ 347.781	€ 278.706	€ 197.506	€ 197.506	€ 197.506	€ 197.506
Totaal Saldo	programma voor resultaatbestemming		€ 3.885.919	€ 3.913.489	€ 3.584.555	€ 3.605.831	€ 3.605.523	€ 3.783.816
	Lasten	3.07 RESERVES OPENBARE RUIMTE	€ 755.030	-	-	-	-	-
	Totaal Lasten		€ 755.030	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Baten	3.07 RESERVES OPENBARE RUIMTE	€ 1.405.148	€ 236.996	€ 183.004	€ 172.101	€ 168.134	€ 164.187
	Totaal Baten		€ 1.405.148	€ 236.996	€ 183.004	€ 172.101	€ 168.134	€ 164.187
	Totaal Mutaties reserves		€ 650.118	€ 236.996	€ 183.004	€ 172.101	€ 168.134	€ 164.187
Totaal Saldo	Programma na resultaatbestemming		€ 3.235.801	€ 3.676.493	€ 3.401.551	€ 3.433.730	€ 3.437.389	€ 3.619.629

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten

De daling van de lasten wordt veroorzaakt door de taakstellende bezuinigingen op onderhoud wegen van € 175.000 (uit dekkingsplan begroting 2012) en op groenvoorzieningen voor € 225.000. (waarvan een bedrag van € 125.000 uit dekkingsplan begroting 2012). De lasten lopen in perspectief weer iets op omdat het deels om tijdelijke maatregelen gaat.

Baten

Voor het toegankelijk maken van de bushaltes was in 2012 nog een subsidie geraamd van € 92.200. De werkzaamheden zijn inmiddels afgerond en voor 2013 nemen we hiervoor geen raming meer op. Dit leidt tot lagere lasten. Vanaf 2013 verhogen we de geraamde baten voor het verleggen van kabels en leidingen, in het kader van zerobased, met € 11.000.

Programma 4: Economische Zaken

Onderwerp van het programma

Loon op Zand wil een actief gemeentelijk economisch beleid voeren om een bijdrage te leveren aan het stimuleren van de lokale economie. De lokale economie is één van onze belangrijkste pijlers. Gezonde bedrijven, woonwijken en instellingen leveren werkgelegenheid, maken onze gemeente aantrekkelijker en vormen de motor achter sociaal-economische en culturele ontwikkelingen. We streven ernaar om, voor zover het binnen onze mogelijkheden ligt, een gunstig vestigingsklimaat voor ondernemers te creëren en daarmee de werkgelegenheid binnen onze gemeente te behouden en te versterken.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Kwalitatief aantrekkelijke winkelgebieden.	Middel Hoog	Aantal bvo ¹⁴ per branche. Parkeernorm in combinatie met ruimtelijke inpassing.	<ul style="list-style-type: none"> • Selectieve versterking detailhandelsaanbod. • Voldoende (gratis) parkeerplaatsen.
2. Kwalitatief aantrekkelijke bedrijventerreinen.	Middel	Zie uitwerking Sociaal Economisch Beleidsplan.	<ul style="list-style-type: none"> • Meer tevreden ondernemers.
3. Betere dienstverlening en samenwerking.	Hoog	Zie uitwerking Sociaal Economisch Beleidsplan.	<ul style="list-style-type: none"> • Meer tevreden ondernemers.
4. Bevorderen Werkgelegenheid.	Laag	Zie uitwerking Sociaal economisch beleidsplan.	<ul style="list-style-type: none"> • Toename (kleinschalige) bedrijfsmatige ontwikkelingen. • Weinig leegstand van winkel-/bedrijfspanen.

¹⁴ Bruto vloerooppervlakte.

Programma ontwikkelingen

Sociaal Economisch Beleidsplan (SEB) 2011-2015

We hebben voor onszelf enkele belangrijke ambities geformuleerd. De gemeenteraad stelde eind 2011 het SEB 2011-2015 vast. Hierin zijn onze ambities en opgaven in samenhang in beeld gebracht en gekoppeld aan een realistisch uitvoeringsprogramma. We werken beleid en plannen uit voor de detailhandel, horeca, bedrijventerreinen en parken, wijk economie, toerisme & recreatie en agrarische sector. Daarbij leggen we tevens een relatie met het regionale arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid. Uiteindelijk leidt dat tot een kwaliteitsverbetering in combinatie met een intensivering van de economische structuur, ook op regionaal vlak. In dat verband creëren we tevens een klimaat waar (startende) ondernemers zich willen vestigen en bestaande ondernemers blijven ondernemen.

Dienstverlening aan ondernemers / ondernemersloket

Ondernemers zijn bij de realisatie van hun plannen/initiatieven gebaat bij transparantie, snelheid, één contactpersoon en een meer ondernemergerichte/klantgerichte houding. Accountmanagers ondersteunen ondernemers adequaat en efficiënt. Zowel in Loon op Zand als op Langstraatniveau (SET¹⁵) werken we aan een verdere professionalisering.

Samenwerking belangenverenigingen

Om de sociale en economische prestaties optimaal te stimuleren en te faciliteren, werken we nauw samen met de in 2011 opgerichte Stichting Loon op Zand (SOL). Daarin zijn het Ondernemersplatform Gemeente Loon op Zand (OPG), de Winkeliersvereniging Kaatsheuvel (WVK) en de Loonse Ondernemersvereniging (LOV) vertegenwoordigd. Afzonderlijk overleg vindt plaats met Belangengroep de Hoogt. De nieuwe organisatiestructuur bevordert op een efficiënte wijze de behartiging van gemeenschappelijke onderwerpen waaronder het creëren van een Ondernemersfonds.

Ondernemersfonds

Met het instellen van een Ondernemersfonds (door ondernemers zelf gefinancierd) bestaan er mogelijkheden om het lokale ondernemersklimaat in de winkelgebieden en de bedrijvenparken te verbeteren. Dit kan door het instellen van centrum- en parkmanagement. Samen met het bedrijfsleven onderzoeken we of er draagvlak is om te komen tot een Ondernemersfonds. Deze ontwikkeling past uitstekend bij een terugtrekkende overheid. Met centrummanagement en parkmanagement gaan ondernemers zelf meer taken/activiteiten uitvoeren. Eind 2012 is bekend of ondernemers bereid zijn hierin te investeren.

Bedrijvenparken Kaatsheuvel en De Hoogt

Door de realisatie van het nieuwe bedrijvenpark Kaatsheuvel krijgen ondernemers de mogelijkheid te groeien. De gronduitgifte is in 2010 gestart. Door de economische crisis is het tempo van uitgifte lager dan vooraf verwacht. Voor het bedrijvenpark De Hoogt staat de economische vitaliteit onder druk. Dit vraagt speciale aandacht, onder andere door het geven van verruiming van functionele mogelijkheden en bereikbaarheid. In het nieuwe bestemmingsplan nemen we deze aspecten mee. De uitbreiding van 1 ha. op dit park realiseerden we onlangs.

Keurmerk Veilig Ondernemen

Veilig, heel en schoon zijn belangrijke begrippen voor een aantrekkelijke werk-, woon- en recreëromgeving. Door nauwe structurele samenwerking met ondernemers, gemeente, politie, brandweer, Hoofdbedrijfschap Detailhandel en MKB¹⁶ verhogen en borgen we veiligheid, aantrekkelijkheid en leefbaarheid. Onze winkelgebieden en bedrijvenparken zijn gecertificeerd. Dit is een continue proces. Tot slot onderzoeken we de relatie met een eventueel toekomstig centrummanagement en parkmanagement.

Revitalisering

Om de bedrijfseconomische functie te kunnen behouden, is het noodzakelijk om op het bedrijvenpark Kaatsheuvel (De Kets) gedeelten te revitaliseren. In 2011 stelde de provincie subsidie voor de revitalisering ter beschikking. Dit onder voorwaarde van cofinanciering van de gemeente. De raad stemde in juni 2012 in met de kredietverstrekking voor deze cofinanciering. Samen met de SOL geven we uitvoering aan de deelprojecten. Daarin leggen we de koppeling met parkmanagement. Dit laatste is overigens een subsidievoorwaarde.

¹⁵ Sociaal Economisch Team.

¹⁶ Midden- en KleinBedrijf.

Winkelhart Kaatsheuvel en Loon op Zand

De kernopgave ligt voor om, in het kader van de leefbaarheid, de winkelgebieden in Kaatsheuvel en Loon op Zand verder te ontwikkelen tot aantrekkelijke winkelgebieden. Voor beide winkelgebieden zoeken we naar publiek-private samenwerking. We streven naar een kwalitatief afgewogen winkelaanbod met een goede oplossing voor parkeren. Een nauwe relatie ligt er met het project 'Bruisend Dorpshart', het SEB 2011-2015, het op te richten Ondernemersfonds en het Keurmerk Veilig Ondernemen. Het kader voor de ontwikkeling van het winkelhart in Kaatsheuvel is vastgelegd in een ontwikkelingsvisie hierop. Voor de kern Loon op Zand zoeken we, in overleg met de betrokken partijen (winkeliers, vastgoedeigenaren, gemeente), naar oplossingen.

Verruiming koopzondagen

De wens bestaat om door de toeristische aantrekkingskracht, de concurrentie van omliggende gemeenten en de ontwikkeling van het kernwinkelgebied tot verruiming van de koopzondagen over te gaan. Met de mogelijke komst van centrummanagement kunnen thematische koopzondagen georganiseerd worden. Een onderzoek naar draagvlak hiervoor onder de winkeliers en de vorm waarin wordt voorbereid.

Sociaal Economisch Team

Vanuit de samenwerkingsvisie 'Op een nieuwe leest geschoeid' is in januari 2012 het SET opgericht. Dit team bestaat uit vertegenwoordigers vanuit sociale en economische zaken van de gemeenten Waalwijk, Heusden en Loon op Zand. Tevens is uitvoeringsorganisatie Baanbrekers hierin vertegenwoordigd. Het team richt zich op sociaal economisch beleid en heeft een platformfunctie voor de 3 O's¹⁷. Daarbij werken we in het kader van het Economisch Programma Brabant 2020 en Hart van Brabant nauw samen met de provincie. Zie verder ook Programma 8 'Werk en inkomen'.

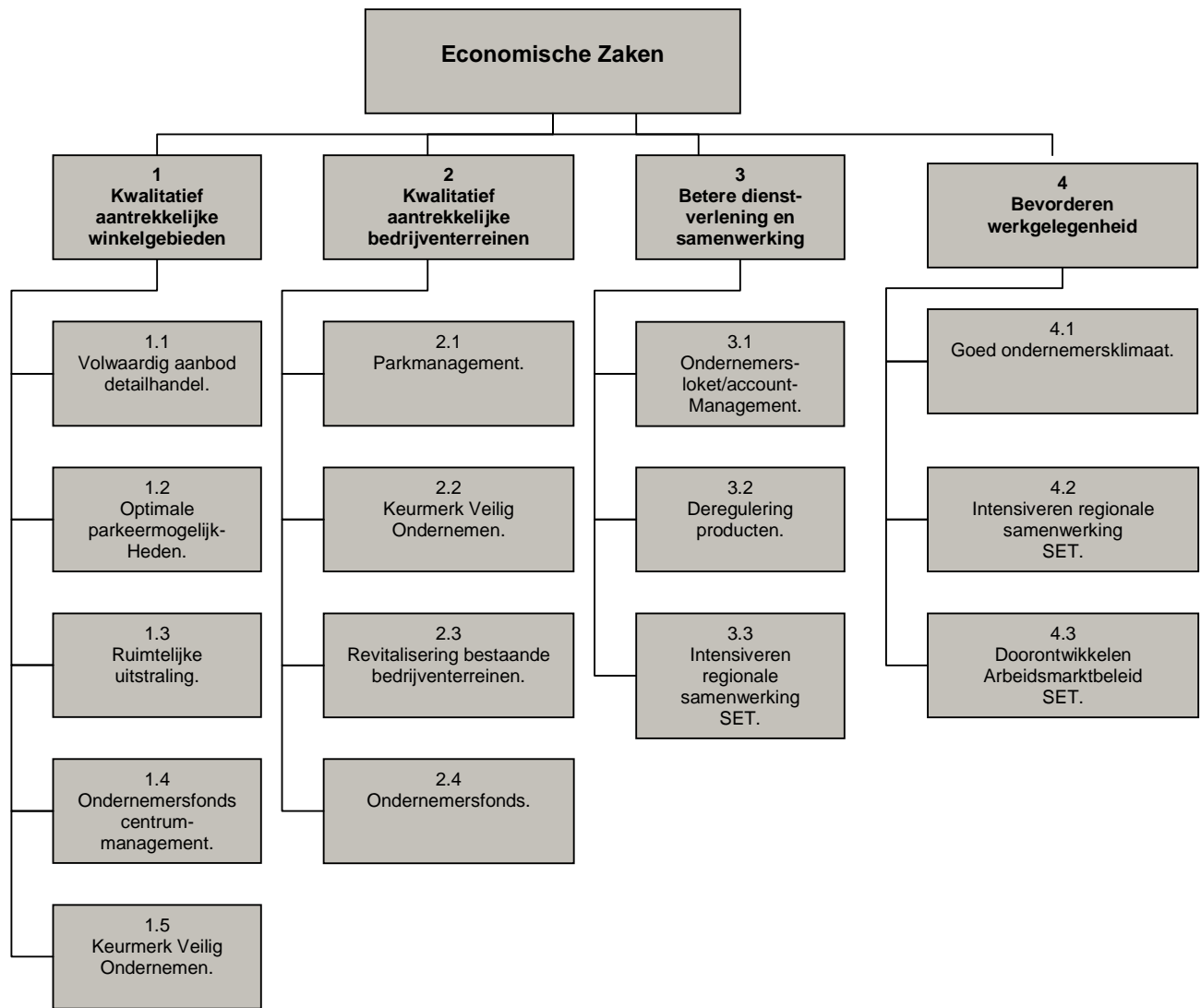
Wat gaan we ervoor doen?

- Het nieuwe deel van het bedrijvenpark Kaatsheuvel wordt verder ingevuld.
- Het bedrijvenpark Kaatsheuvel (De Kets) wordt gerevitaliseerd.
- Binnen de te actualiseren bestemmingsplannen voor de bedrijvenparken wordt functieverruiming opgenomen.
- De gemeente ondersteunt de ondernemers bij het ontwikkelen van een goede samenwerkingsstructuur.
- Ondernemers worden adequaat en efficiënt ondersteund door één bedrijvenloket.
- Het Winkelhart Kaatsheuvel wordt ontwikkeld tot een aantrekkelijk winkelgebied. Gezocht wordt naar een publiek - private samenwerking.
- Wij streven naar een kwalitatief afgewogen winkelaanbod in de kern Loon op Zand met een goede oplossing voor het parkeren.
- Realisatie van het Bruisend Dorpshart geeft ook aan programma 4 een impuls.
- Er volgt een draagvlakonderzoek om te komen tot een Ondernemersfonds.
- Het intergemeentelijk actieplan 'Samenwerking op bedrijventerreinen Heusden – Loon op Zand – Waalwijk' wordt opgepakt.

Bestaand beleid

- Ontwikkelingskader Winkelhart Kaatsheuvel.
- Distributie Planologisch Onderzoek Kaatsheuvel.
- Centrumvisie kern Loon op Zand.
- Startnotitie Arbeidsmarktbeleid.
- Nota evenementenbeleid.
- Standplaatsenbeleid.
- Bedrijfshuisvestingsprotocol bedrijventerreinen.
- Sociaal Economisch Beleidsplan 2011-2015.

¹⁷ Ondernemers, Onderwijs en Overheid.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	4.01 ECONOMISCHE ZAKEN	€ 113.383	€ 153.354	€ 144.366	€ 144.366	€ 144.366	€ 144.366
		4.02 STRAATMARKTEN	€ 45.718	€ 74.632	€ 67.898	€ 67.870	€ 67.842	€ 67.815
		4.03 NUTSBEDRIJVEN	€ 382.264	€ 392.264	€ 392.264	€ 392.264	€ 392.264	€ 392.264
		4.04 INDUSTRIETERREINEN	€ 643.964	€ 221.451	€ 232.980	€ 228.772	€ 228.772	€ 228.772
	Totaal Lasten		€ 1.185.330	€ 841.701	€ 837.508	€ 833.272	€ 833.244	€ 833.217
	Baten	4.02 STRAATMARKTEN	€ 18.451-	€ 26.701-	€ 26.701-	€ 26.701-	€ 26.701-	€ 26.701-
		4.03 NUTSBEDRIJVEN	€ 382.264-	€ 392.264-	€ 392.264-	€ 392.264-	€ 392.264-	€ 392.264-
		4.04 INDUSTRIETERREINEN	€ 643.964-	€ 220.907-	€ 232.980-	€ 228.772-	€ 228.772-	€ 228.772-
	Totaal Baten		€ 1.044.679-	€ 639.872-	€ 651.945-	€ 647.737-	€ 647.737-	€ 647.737-
Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming			€ 140.651	€ 201.829	€ 185.563	€ 185.535	€ 185.507	€ 185.480
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming			€ 140.651	€ 201.829	€ 185.563	€ 185.535	€ 185.507	€ 185.480

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten en baten

De budgetten zijn vrijwel gelijk aan die van 2012.

Programma 5: Onderwijs en kinderopvang

Onderwerp van het programma

Dit programma omvat activiteiten gericht op ontwikkelingsaspecten en opvang van jeugd van 0-23 jaar binnen de gemeente Loon op Zand. De gemeente ondersteunt en schept de voorwaarden voor een breed scala aan kinderopvang en onderwijs.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Onderwijshuisvesting is beter gewaarborgd.	Middel	Cijfers 4-jarig integraal huisvestingsplan 2010-2013.	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende schoolgebouwen in stand houden (momenteel 13).
2. Meer participatie van jeugd aan onderwijs.	Middel	<p>Jaarlijkse rapportage Vroegsignalering VVE (lokaal)¹⁸.</p> <p>Cijfers in schooljaarverslag leerplicht (lokaal).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Streven: bereik van 100% doelgroepeuters VVE. • Jaarverslag ministerie OC&W¹⁹ met cijfers vermindering VSV-ers²⁰ per regio.
3. Kwalitatief betere en beter bereikbare kindercentra.	Middel	Controlerapporten GGD.	<ul style="list-style-type: none"> • 100% van alle kindercentra voldoen aan de wettelijke eisen.

Programma ontwikkelingen

Onderwijshuisvesting

Gemeenten hebben een zorgplicht voor de huisvesting van onderwijs: groot onderhoud van schoolgebouwen en afstemming tussen het aantal klaslokalen/schoolgebouwen en de behoefte door demografische ontwikkelingen in de toekomst. Deze huisvesting betreft scholen in het openbaar basisonderwijs, bijzonder basisonderwijs en bijzonder voortgezet onderwijs. De gemeente is hier deels afhankelijk van hoe schoolbesturen hun onderhoudstaak uitvoeren.

In het herijkte IHP 2010-2013²¹ zijn de diverse cycli van de huisvesting meer op elkaar afgestemd. Daarnaast is er in dit plan aandacht voor het beleid over medegebruik en verhuur schoolgebouwen.

¹⁸ Voor- en Vroegschoolse Educatie.

¹⁹ Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

²⁰ Voortijdig SchoolVerlaters.

²¹ Integraal HuisvestingsPlan onderwijs.

Stichting Leerrijk, schoolbestuur voor katholiek primair onderwijs, die ook twee speciale basisscholen in haar beheer heeft, heeft aangegeven dat intern gewerkt wordt aan de fusie tussen deze twee scholen. Het is de bedoeling dat de Anton Pieckschool naar Waalwijk verhuist en intrekt bij de Hordijkschool (SBO-school in Waalwijk). De nieuwe naam van de dan gefuseerde school is al bekend: Zilverlicht. In 2012-2013 vindt er in de Hordijkschool een verbouwing plaats. De verwachting is dat deze verbouwing begin 2014 gereed is, waarna de Anton Pieckschool daadwerkelijk naar Waalwijk kan verhuizen.

Overige onderwijsaangelegenheden

Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

Het beleid voor onderwijsachterstanden loopt in periodes van vier jaar, via regelgeving vanuit het ministerie van OC&W. In de door de raad vastgestelde Nota LEA 2010-2014 leggen we een link met Programma 9 voor de transitie Jeugdzorg en het CJG²² via het thema 'Zorg in en om de school'. In de LEA 2010-2014 werken we daarnaast nog 2 thema's uit. In totaal voeren we negen projecten uit. Eén van de belangrijkste projecten binnen de LEA is de VVE. De kwaliteitseisen van de Wet Oke (ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie) zijn meegenomen in de nieuwe decentrale opzet van de VVE. Vanaf augustus 2011 voeren we op vijf locaties VVE uit. Ter voorbereiding van deze nieuwe opzet van de voorschoolse VVE vond een gezamenlijk 2-jarig scholingstraject VVE plaats, dat inmiddels is afgerond. In september 2012 en in januari 2013 starten opnieuw twee scholings-trajecten, een voor de kinderdagopvang en een voor de peuterspeelzalen. De partners van de voorschoolse VVE zijn daarnaast betrokken bij het overleg over het onderzoek naar peuterarrangementen (zie bij kindercentra).

Leerplichtbeleid en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)

Leerplicht- en RMC-zaken zijn gemeentelijke taken, opgelegd vanuit de Leerplicht- en Kwalificatiewet, voor leerplichtige leerlingen van 5-18 jaar. Hiervoor is er een regionale regeling in het RMC-gebied Midden Brabant. Daarnaast hebben gemeenten een verantwoordelijkheid voor de doelgroep VSV (doelgroep 18-23 jaar). Landelijk heeft deze doelgroep veel aandacht via 'Aanval op de Schooluitval', met als doel het verminderen van het aantal voortijdige schoolverlaters. Het ministerie van OC&W en de VO- en MBO-scholen in Midden Brabant hebben hierover afspraken gemaakt via een convenant. Als de VSV-ers daadwerkelijk de school hebben verlaten is er Project Workmate, waarin VSV-ers begeleid worden richting school of werk. Dit project is met middelen vanuit RMC-Tilburg opgezet in 2009 en het loopt tot en met 2013.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer is een wettelijke taak voor de gemeente. Het is een open einderegeling. Momenteel vindt het leerlingenvervoer plaats in regionaal verband. Vanaf het schooljaar 2012-2013 is er opnieuw aanbesteed voor het leerlingenvervoer. De verwachting is dat hierdoor de kosten voor het leerlingenvervoer (bij een gelijkblijvend aantal leerlingen die over dezelfde afstand vervoerd moeten worden) dalen. Om te komen tot adequaat contractbeheer voert het Servicepunt Midden Brabant deze taak voor ons uit. Zij gaan ook de individuele klachtenbehandeling verzorgen. We verwachten dat we de extra kosten voor de uitvoering van deze taken, kunnen betalen via de besparing op de nieuwe aanbesteding. Binnen onze gemeente is het de bedoeling dat we ieder kind het vervoer op maat aanbieden. Om dit goed te kunnen beoordelen, krijgt ieder kind een huisbezoek van een medewerker Wmo. Tijdens dit huisbezoek kijken we naar de mogelijkheden van het kind wat betreft het vervoer. Vervolgens krijgt het kind jaarlijks een indicatie. Deze nieuwe werkwijze draagt bij aan het bevorderen van de zelfredzaamheid van de kinderen. Daarnaast brengt deze werkwijze een besparing met zich mee.

Zerobased begroting onderwijs versus strategisch beleid

Bij de afronding van zerobased ramingen van dit programma valt afgerond € 210.000 vrij ten gunste van de algemene middelen. We onderzoeken op dit moment de mogelijkheid van de vorming van een brede school (vervangende nieuwbouw). De vorming van brede scholen met kinderopvang is een van onze beleids-uitgangspunten. De vrijvallende middelen kunnen we eventueel aanwenden voor dit doel. Door de huidige financiële situatie en de mogelijkheid om integrale afwegingen te kunnen maken, zijn deze middelen vrijgevallen binnen de algemene middelen. In het hoofdstuk Financiële positie maken we hierover een opmerking.

Kindercentra

Kinderopvang

Door de komst van de Wet kinderopvang in 2005 is de kinderdagopvang financieel aantrekkelijker geworden en het peuterspeelzaalwerk daardoor relatief minder aantrekkelijk. Hierdoor zijn enkele peuterspeelzalen gesloten. Sinds 2011 tekent zich echter een kentering af (afname van kinderopvangdeelname en toename peuterspeelzaalwerk) door de forse bezuinigingen van het rijk op de kinderopvang (van 230 miljoen in 2011 tot 995 miljoen in 2015).

²² Centrum voor Jeugd en Gezin.

Gastouderschap

De wetgeving over gastouderschap is per 1 januari 2010 aanzienlijk gewijzigd. Dit heeft de volgende consequenties:

- In plaats van enkel het gastouderbureau te controleren, dienen nu ook de afzonderlijke gastouders gecontroleerd (en waar nodig gehandhaafd) te worden.
- In plaats van enkel het gastouderbureau in het register op te nemen, dienen nu ook de afzonderlijke gastouders opgenomen te worden.

Peuterspeelzalen

Sinds augustus 2010 is de Wet kinderopvang uitgebreid met kwaliteitseisen voor het peuterspeelzaalwerk en VVE. Onze gemeente heeft drie gesubsidieerde peuterspeelzalen die vallen onder stichting kindercentra Midden Brabant (SKC). Het realiseren van budgetsubsidieering peuterspeelzaalwerk was een onderdeel van het collegeprogramma 2006-2010. Dit is van de agenda gehaald doordat er zicht was op een gewijzigde financiering van het peuterspeelzaalwerk (buiten gemeenten om). Inmiddels blijkt het toch een taak van gemeenten te blijven. Goede financiële en beleidsinhoudelijke afspraken via een budgetsubsidie zijn voorwaarden als we regie willen houden op het peuterspeelzaalwerk. Daarnaast onderzoeken we of we via het integreren van het peuterspeelzaalwerk binnen de kinderopvang (zogenaamde peuterarrangementen) een bezuiniging kunnen realiseren.

Wat gaan we ervoor doen?

Wij streven naar de stichting van brede scholen met buitenschoolse opvang en de mogelijkheid van ondersteuning bij opvoeden en opgroeien.

Kindercentra:

In 2013 ligt er een plan van aanpak inclusief financiële paragraaf voor het integreren van peuterspeelzaalwerk in de kinderopvang. Hiervoor zijn we als regisseur en aanjager in overleg met alle betrokken partijen.

Huisvesting onderwijs:

In 2013 maken we weer een leerlingenprognose en een IHP. Dit zijn belangrijke informatiebronnen om besluiten te kunnen nemen over de toekomstige onderwijshuisvesting. Onder regie van de gemeente hebben we daarover regelmatig overleg met de betrokken schoolbesturen. In dit kader bezien we daarnaast hoe te komen tot een goede spreiding van onderwijs en andere voorzieningen (zie ook programma 9 bij woonzorgzones). Eén van de scholen die in 2013 aan de orde komt, is de huisvesting van basisschool De Start (openbaar basisonderwijs). We bezien dit, daar waar mogelijk, in samenhang met het IDOP²³ De Moer. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden voor een nieuwe brede school, als vervangende nieuwbouw van enkele bestaande schoolgebouwen (bijzonder basisonderwijs).

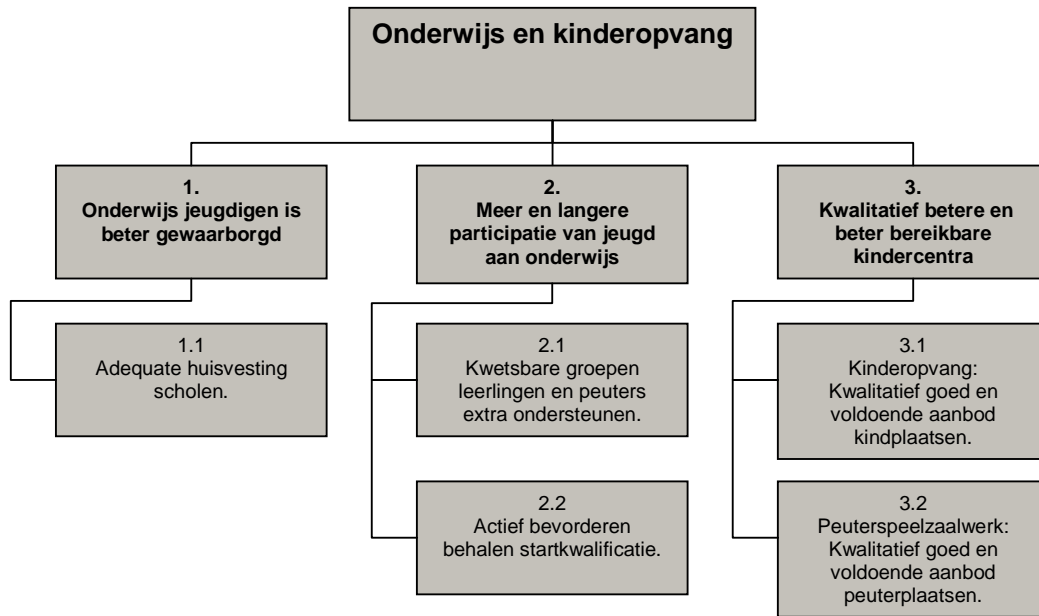
Lokale Educatieve Agenda:

In het schooljaar 2012-2013 houden we een tussenevaluatie van de LEA 2010-2014. Hierbij bezien we met het onderwijsveld of, gelet op allerlei actuele ontwikkelingen, aanpassingen in de LEA nodig zijn.

Bestaand beleid

- Verordening leerlingenvervoer Loon op Zand.
- Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2005-2009.
- Nota Lokale Educatieve Agenda 2006-2010.
- Verordening huisvestingsvoorzieningen onderwijs.

²³ Integraal DorpsOntwikkelingsPlan.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	5.01 OPENBAAR BASISONDERWIJS	€ 417.735	€ 496.803	€ 525.111	€ 507.701	€ 504.208	€ 500.717
		5.02 BIJZONDER BASISONDERWIJS	€ 529.062	€ 754.862	€ 491.432	€ 470.662	€ 462.846	€ 455.194
		5.03 BIJZONDER SPECIAAL ONDERWIJS	€ 70.252	€ 215.777	€ 210.697	€ 209.359	€ 208.023	€ 206.685
		5.04 BIJZONDER VOORTGEZET ONDERW	€ 33.448	€ 36.244	€ 45.100	€ 44.702	€ 44.305	€ 43.906
		5.05 GEMEENSCH BATEN EN LASTEN O	€ 828.259	€ 918.832	€ 794.673	€ 791.123	€ 795.687	€ 790.887
		5.07 KINDERDAGOPVANG	€ 435.347	€ 373.844	€ 391.130	€ 390.007	€ 334.474	€ 278.064
	Totaal Lasten		€ 2.314.102	€ 2.796.362	€ 2.458.143	€ 2.413.554	€ 2.349.543	€ 2.275.453
	Baten	5.01 OPENBAAR BASISONDERWIJS	€ 29.241-	€ 9.978-	€ 27.950-	€ 27.950-	€ 27.950-	€ 27.950-
		5.02 BIJZONDER BASISONDERWIJS	€ 24.199-	€ -	€ 17.000-	€ 17.000-	€ 17.000-	€ 17.000-
		5.04 BIJZONDER VOORTGEZET ONDERW	€ 2.331-	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		5.05 GEMEENSCH BATEN EN LASTEN O	€ 188.814-	€ 108.971-	€ 167.724-	€ 167.724-	€ 167.724-	€ 167.724-
		5.07 KINDERDAGOPVANG	€ 68.152-	€ 59.880-	€ 62.000-	€ 62.000-	€ 62.000-	€ 62.000-
	Totaal Baten		€ 312.737-	€ 178.829-	€ 274.674-	€ 274.674-	€ 274.674-	€ 274.674-
	Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming		€ 2.001.365	€ 2.617.533	€ 2.183.469	€ 2.138.880	€ 2.074.869	€ 2.000.779
	Lasten	5.08 RESERVES ONDERW. EN KINDOPV	€ 149.616	€ 179.623	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Lasten		€ 149.616	€ 179.623	€ -	€ -	€ -	€ -
	Baten	5.08 RESERVES ONDERW. EN KINDOPV	€ 234.947-	€ 298.314-	€ 78.552-	€ 76.372-	€ 74.190-	€ 72.009-
	Totaal Baten		€ 234.947-	€ 298.314-	€ 78.552-	€ 76.372-	€ 74.190-	€ 72.009-
	Totaal Mutaties reserves		€ 85.331-	€ 118.691-	€ 78.552-	€ 76.372-	€ 74.190-	€ 72.009-
	Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming		€ 1.916.034	€ 2.498.842	€ 2.104.917	€ 2.062.508	€ 2.000.679	€ 1.928.770

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

De begroting van dit programma is zerobased opgezet. Hierdoor zijn een aantal budgetten verschoven tussen producten. De cijfers zijn dan ook niet één op één te vergelijken met voorgaande jaren. De belangrijkste afwijkingen lichten we hieronder toe.

Lasten

Vanaf 2012 werken we met een beheerplan voor groot onderhoud schoolgebouwen. Op basis van dit beheerplan is de reserve 'onderhoud schoolgebouwen' omgezet in een voorziening onderhoud schoolgebouwen. De lasten worden hierdoor op de betreffende producten zichtbaar in plaats van bij de reserves. In 2012 is € 203.000 eenmalig zichtbaar als vrijval uit de reserve en als dotatie aan de voorziening.

Er vervalt een vergoeding voor een systeem voor brand- en inbraakmeldingen bij scholen. Deze vergoeding van € 50.000 nemen we van 2017 weer in de begroting op. De indexeringen voor huren van gebouwen zijn met een inhaalslag in de begroting aangepast. Dit levert een nadeel op van € 45.000.

Door aanscherping van de regels rondom leerlingenvervoer, geven we naar verwachting € 55.000 minder uit.

Baten

Voor het onderwijs achterstanden beleid was € 39.000 aan inkomsten van het rijk begroot. Deze inkomsten blijken echter € 152.000 te zijn. Dit levert een voordeel op van € 113.000.

Programma 6: Cultuur en sport

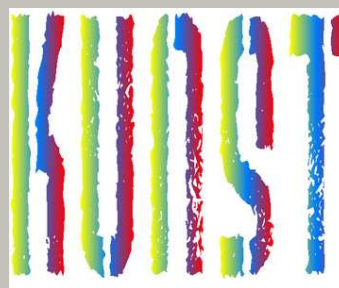
Onderwerp van het programma

Dit programma omvat activiteiten die de culturele identiteit van de gemeente versterken. De gemeente ondersteunt en schept de voorwaarden voor een breed scala aan kunst- en culturele disciplines en werkterreinen zoals muziek, cultuureducatie, amateurkunst, volkscultuur en beeldende kunst. De activiteiten zijn voor een belangrijk deel gericht op de (schoolgaande) jeugd, waarmee er een samenhang is met de programma's Jeugd en Onderwijs. Culturele activiteiten op het gebied cultuurhistorie kennen een samenhang met het programma Ruimte en Bouwen. Door uitvoering van het programma Cultuur wordt een sterk cultureel klimaat in stand gehouden en verder ontwikkeld waardoor er een aangename leefomgeving voor bewoners blijft. Daarnaast oefent dit programma aantrekkingskracht uit op bezoekers. De economische groei wordt daarmee positief beïnvloed, waarmee een verbinding ontstaat met het programma Economie.

Sport maakt eveneens onderdeel uit van dit programma. Sport kan bijdragen aan de gezondheid, opvoeding, (sociale) cohesie en integratie.

In zijn algemeenheid kunnen we stellen dat de maatschappelijke doelen en de daarbij behorende streefwaarden om aanscherping vragen. In 2011 maakten we een start met het invoeren van het instrument 'beleidgestuurde contractfinanciering'. Daarmee werken we op een aantal grote subsidiedossiers op een gestructureerde manier aan een vertaling van beleid naar een programma van eisen en bijbehorende prestatie-indicatoren. 2012 was het eerste jaar waarin de volledige cyclus van beleidsgestuurde contractfinanciering is doorlopen. Deze verbeteringslag kan nog niet worden verwerkt in onderstaande maatschappelijke doelen en streefwaarden.

Voor cultuurbehoud is het gemeentelijke beleid gericht op monumenten- en archeologiebeleid. De uitvoering van het monumentenbeleid richt zich op gemeentelijke monumenten en rijksmonumenten. Gewerkt wordt aan een koppeling van cultuurhistorisch beleid met het programma recreatie en toerisme.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Vergroten maatschappelijke participatie.	Laag	Gemeentelijk gesubsidieerde organisaties voeren klanttevredenheidsonderzoek uit in combinatie met kengetallen.	<ul style="list-style-type: none"> Behoud of verminderde afname aantal leden bij plaatselijke (vrijwilligers-) organisaties en verenigingen.
2. Vergroten sociale samenhang en integratie.	Middel	De Twern en wijkcoördinatoren registreren aantallen bewonersorganisaties in rapportages.	<ul style="list-style-type: none"> 2012-2015 jaarlijks één nieuwe bewonersorganisatie per wijk (drie wijken).
3. Meer sport en bewegen.	Laag	Niet van toepassing.	<ul style="list-style-type: none"> Oprichting van een sportraad/sportkoepel.

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
4. Robuuste accommodaties.	Middel	Klanttevredenheidsonderzoek door accommodatieverschaffers onder gebruikers.	<ul style="list-style-type: none"> • Tevredenheidsscore gebruikers van minimaal 7.
5. Laagdrempelige voorziening voor verkrijgen van informatie.	Hoog	Jaarverslag bibliotheek.	<ul style="list-style-type: none"> • Stabiel aantal bibliotheekgebruikers.
6. Stimuleren kennis van en belangstelling voor kunst en cultuur.	Middel	Opgave lokale organisaties.	<ul style="list-style-type: none"> • Stijging aantal jeugdleden bij plaatselijke cultuurorganisaties.
7. Meer toerisme door cultuur en archeologie.	Middel	Opgave recreatieondernemers.	<ul style="list-style-type: none"> • Stijging aantal overnachtingen met 5% (zie ook programma 7). • Bredere bekendheid Loon op Zand.
8. Koppeling toerisme en cultuurhistorie.	Laag	Opgave recreatieondernemers.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2012/3 een vastgestelde archeologische waardenkaart en archeologiebeleid.
9. Stimuleren volkscultuur.	Middel	Behandeling waardenkaart en archeologiebeleid in 2013.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2013 een vastgestelde archeologische waardenkaart en archeologiebeleid

Programma ontwikkelingen

De ontwikkelingen binnen dit programma toetsen we en koppelen we aan de visie van de gemeente Loon op Zand en de volgende maatschappelijke effecten (evenals in Programma 9).

- Participatie:
Onze burgers²⁴ nemen vanuit een eigen verantwoordelijkheid en op evenredige wijze deel aan onze samenleving. Zij die daartoe (nog) niet in staat zijn, ondersteunen we bij het (her)vinden of behouden van zelfstandigheid en zelfredzaamheid.
- Sociale cohesie:
Onze inwoners identificeren zich met elkaar en voelen zich betrokken bij elkaar en verbonden met elkaar.
- Leefbaarheid:
Het creëren van een aantrekkelijke, gezonde en veilige woonomgeving voor onze burgers, zowel sociaal als fysiek.

Belangrijke uitgangspunten zijn eigen kracht en zelfredzaamheid.

Bibliotheekwerk

De digitalisering van informatie heeft invloed op de rol van de bibliotheek als informatieverstrekker (sec uitlenen van boeken). Juist in deze tijd is de rol van de bibliotheek als onafhankelijke en objectieve informatieverstrekker belangrijk. Het uitlenen van fysieke boeken wordt een steeds kleiner –echter nog wel het belangrijkste- onderdeel in het werk van de bibliotheek. Voor 2011 was een bezuinigingstaakstelling van € 27.500 neergelegd bij het bibliotheekwerk, oplopend naar € 83.000 in 2012. Dit voor het sluitend krijgen van de meerjarenbegroting 2011-2014. Een nieuw tekort op onze meerjarenbegroting noodzaakt ons tot het opleggen van een aanvullende bezuinigingstaakstelling op het bibliotheekwerk.

Vrijwilligerswerk

De forse landelijke en lokale bezuinigingen leggen een grotere druk op het vrijwilligerswerk. Immers, werk dat door betaalde krachten en met subsidies wordt gedaan, moet met minder geld en met meer vrijwillige inzet gaan gebeuren. Vrijwilligers(organisaties) krijgen hierdoor met complexere situaties te maken waar ze voldoende voor

²⁴ De definitie van burger is individuele inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen.

moeten worden geëquipeerd. Via de structuur van het steunpunt vrijwilligerswerk en het wijkgericht werken (wijkteams, -coördinatoren en -plannen) scheppen we hiervoor de voorwaarden.

Kunstzinnige vorming

We hebben voor de periode 2010-2012 met provinciale subsidiegelden het project 'marktplaats cultuureducatie' gefinancierd met als doelen cultuureducatie te bevorderen en deelname door jeugd. Vanaf 2013 zetten we dit project stop door het ontbreken van voldoende financiële middelen vanuit zowel provincie als gemeente.

Landelijk en provinciaal wordt er de komende jaren financiële druk gelegd op het programma kunst en cultuur. Daarnaast is er landelijk een afname van het aantal (jeugd)leden binnen de kunst en culturele sector, wat een aanzienlijke druk legt bij het voortbestaan van de organisaties.

Naast zelfredzaamheid en eigen kracht van verenigingen, wordt de rol van de gemeente faciliterend van aard. Het opbouwen en onderhouden van een netwerk en meer samenwerking met en tussen partijen zijn daarbij van essentieel belang. Daarnaast bezinnen we ons op de mogelijkheid om binnen onze eigen organisatie de coördinerende taken van de marktplaats cultuureducatie in te vullen.

Sport

Vertaling van de uitgangspunten eigen kracht en zelfredzaamheid betekent dat de komende jaren minder gemeentelijke subsidiemiddelen beschikbaar zijn voor sportorganisaties. De rol van de gemeente wordt meer faciliterend van aard. Speerpunt wordt opbouwen en onderhouden van een netwerk en het bevorderen van samenwerking met en tussen partijen.

Sportstimulering:

Sport en bewegen blijven landelijk veel aandacht krijgen. Niet alleen als doel maar vooral als middel om andere doelen binnen de samenleving te bereiken. Daarbij denken we aan participatie van kwetsbare groepen en aan het terugdringen van overlast door jongeren. We willen zo veel mogelijk gebruik (laten) maken van de landelijke (financiële) mogelijkheden en deze zo optimaal mogelijk vertalen naar onze gemeente.

In 2010 zijn we gestart met de Impuls 'brede scholen, cultuur en sport' (combinatiefuncties). Uit onderzoek van en voorlichting aan het veld bleek dat het onderwijs afzag van participatie. Hiermee werd duidelijk dat het niet haalbaar was om de combinatiefuncties ten uitvoer te brengen. Deze impuls is in 2011 stopgezet. Gelet op de kansen in de driehoek 'sport, buurt en onderwijs' heeft onze gemeente zich aangemeld voor de regeling van buurtsportcoaches. In 2013 wordt duidelijk worden hoe we hier invulling aan gaan geven.

(Buiten)sportaccommodaties:

In december 2009 organiseerden we een evaluatiebijeenkomst over de privatisering van buitensportaccommodaties uit 1999. Voorheen kwamen de clubs redelijk uit met de exploitatievergoeding van de gemeente. De laatste tijd staat dit budget echter onder druk. Oorzaken hiervan zijn:

- Het merendeel van de clubs moet extra investeringen doen vanwege de (explosieve) groei van de verenigingen. Een voorbeeld hiervan is de opkomst van meisjesvoetbal. Dit levert problemen op voor de kleedaccommodaties en voor de planning en bespeelbaarheid van de velden.
- De laatste jaren lopen de kosten- en subsidie-index steeds verder uiteen.

Gezien onze financiële situatie zullen we ook hier een beroep doen op de eigen kracht en zelfredzaamheid van verenigingen.

Amateur kunstbeoefening

Muziekgezelschappen en harmonieën hebben aangegeven problemen te hebben met het werven van nieuwe (jeugd)leden. Daarnaast ontstaan er financiële problemen door onder andere hogere huisvestingskosten.

Volkscultuur

Verenigingen die hieronder vallen hebben in steeds grotere mate organisatorische en financiële problemen. Hierdoor zijn al enkele verenigingen opgeheven.

Monumentenzorg

Behoud van het Witte Kasteel

Vanuit de Loonse Ondernemersvereniging is er een initiatief om in Het Witte kasteel in Loon op Zand een bezoekerscentrum te vestigen gericht op het Nationaal park De Loonse en Drunense duinen. Daarnaast wil men er onder andere horeca vestigen. De gemeente participeert in het plan door een financiële bijdrage en ambtelijke ondersteuning. Er wordt gewerkt aan een principeplan. Wanneer dit ter beoordeling wordt ingediend is nog niet bekend.

Archeologiebeleid/cultuurhistorie

Voor elk ruimtelijk project is op grond van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg archeologisch onderzoek nodig ter bescherming van eventuele archeologische waarden. Via een Erfgoedkaart brengen we in beeld waar archeologisch waardevolle gebieden en cultuurhistorie zich bevinden. Tevens levert dit een kostenbesparing op omdat niet meer bij elk plan een advies van de archeoloog nodig is. Als de kaart is vastgesteld, stellen we beleid op aan de hand waarvan we kunnen beoordelen hoe we omgaan met de archeologisch waardevolle gebieden en de cultuurhistorie van de gemeente.

Eind oktober 2009 sloot de gemeente zich aan bij het initiatief van Streekraad de Meijerij/Het Groene Woud om voor het grondgebied van de aangesloten gemeenten bij deze Streekraad een archeologische waardenkaart te maken. Er was tevens de mogelijkheid om cultuurhistorie hierin mee te nemen en zodoende een zogenaamde erfgoedkaart te laten maken. De provincie Noord-Brabant stelde hiervoor subsidie beschikbaar. Het Monumentenhuis Noord-Brabant begeleidt de procedure namens de Streekraad. Naar verwachting is de definitieve kaart gereed in december 2012. De bedoeling is om de kaart en het beleid uiterlijk begin 2013 vast te stellen.

Monumentenbeleid

Het voornemen is er om monumentenbeleid nadrukkelijk te betrekken bij het Programma recreatie en toerisme. Het gaat erom daarmee monumenten in een breder kader te plaatsen en de actuele beleving van monumenten te versterken.

Sociaal-cultureel werk

Het huidige beleid op het gebied van maatschappelijke ontwikkeling (Algemeen Beleidskader Maatschappelijke Ontwikkeling) beoogt het meedoen op weg naar een leefbare, zorgzame gemeente. Binnen dit raamwerk bezien, stimuleren en subsidiëren we het sociaal-cultureel werk. Doel hiervan is om maatschappelijke participatie, sociale samenhang, integratie en leefbaarheid van de woonomgeving te bevorderen. Bij subsidiëring van organisaties stellen we als voorwaarde dat de doelgroep wordt betrokken bij het bedenken, opzetten en uitvoeren van activiteiten. Samen zorgen ze, in combinatie met het wijkgericht werken (zie ook Programma 9) voor behoud en versterking van de sociale infrastructuur.

Taakverdeling gemeente - welzijnsorganisaties

Een landelijke trend is dat gemeenten zich beperken tot het vaststellen van de doelen en te behalen resultaten. De welzijnsorganisaties zijn ervoor verantwoordelijk om, op basis van professionaliteit, methodes te bepalen en keuzes te maken hoe de overeengekomen doelstellingen te bereiken.

Wijkgerichte aanpak (Samen werken aan de wijk)

We werken integraal op een schaal die aansluit bij en in samenwerking met buurtbewoners (straten, buurten, wijken) en met andere organisaties op het terrein van welzijn, wonen en zorg.

Participatie door en verantwoordelijkheid van burgers

Beleidsontwikkeling en –uitvoering vinden meer en meer plaats in interactie met de burger die kennis heeft van wat er nodig is. De gemeente voert regie, brengt partijen bijeen, stimuleert en faciliteert. De gemeente nodigd organisaties en burgers uit hun verantwoordelijkheid te nemen. Het gaat dan om het aanspreken van burgers op hun eigen kracht om mede daardoor de zelfredzaamheid in stand te houden en/of te vergroten.

Accommodaties

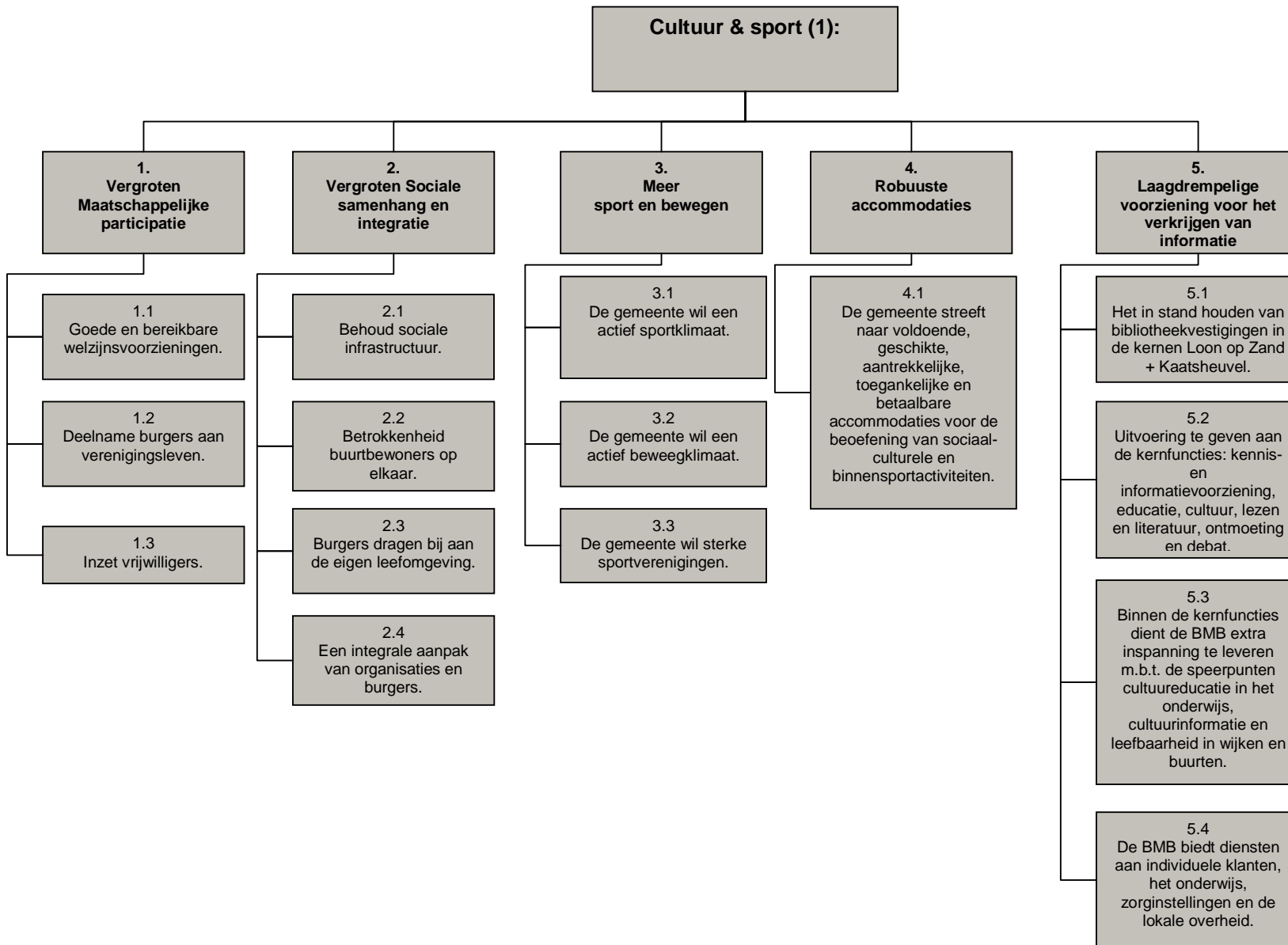
In juni 2011 stemde de gemeenteraad in met de herijking van het accommodatiebeleid met als belangrijkste uitgangspunten: clustering/samenwerking (ruimtelijk, inhoudelijk, beheersmatig), regie bij gemeente, meer eigen verantwoordelijkheid bij accommodatieverschaffers en –gebruikers en verzakelijking in subsidierelaties. De komende jaren geven we (samen met partners) uitwerking aan het uitvoeringsplan.

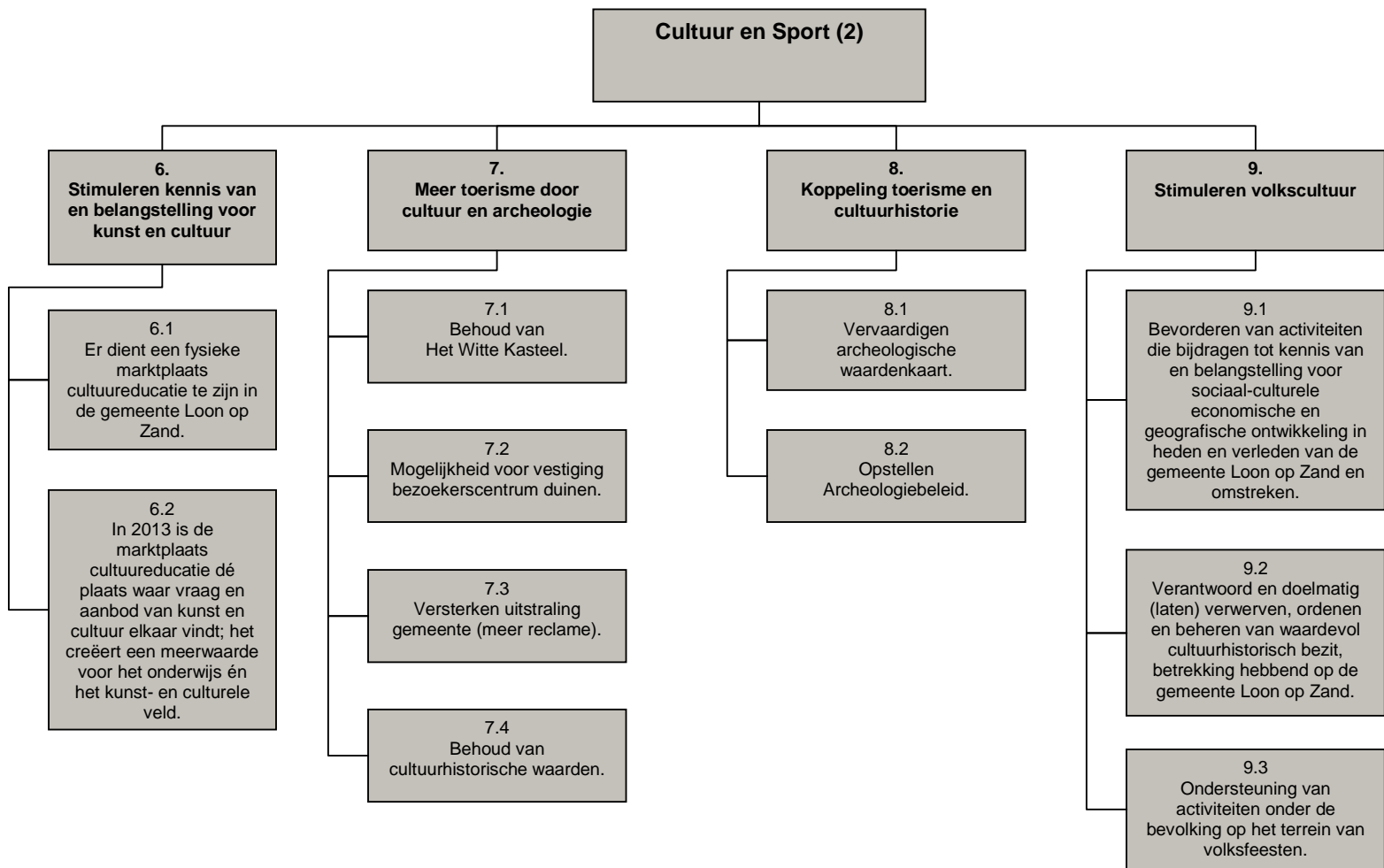
Wat gaan we ervoor doen?

- Wij streven naar het op peil houden van de sociale infrastructuur, bestaande uit onder andere sociaal culturele voorzieningen als kinderopvang, bibliotheek, jongerenwerk, ouderenwerk, sport en vrijwilligerswerk. Dit alles echter wel binnen de context van teruglopende gemeentelijke subsidies. De spits is hierbij gericht op het aanspreken van organisaties en burgers op hun eigen kracht en verantwoordelijkheid. De gemeente voert regie; dat betekent brengt partijen bij elkaar, stimuleert, waardeert, maar treedt financieel terug. Instandhouding van organisaties 'zonder meer' is niet meer aan de orde.
- Wij gaan over op een nieuwe manier van werken. De rol van de gemeente is die van regisseur en facilitator. Een netwerk bouwen en onderhouden en samenwerking met en tussen partijen zijn daarbij van essentieel belang.
- De fysieke infrastructuur biedt mogelijkheden om mensen bij elkaar te brengen, onder andere het project 'Bruisend Dorpshart', de accommodaties en voorzieningen in de wijken. Optimaliseren van het gebruik van bestaande en nieuw te bouwen voorzieningen heeft prioriteit.
- Volgens het uitvoeringsplan accommodatiebeleid (2011) staan in 2013 onder andere de volgende zaken gepland:
 - voorbereiding van een nieuwe sporthal in Kaatsheuvel;
 - ontwikkeling van het voorlopig en definitief ontwerp van het gemeenschapshuis in Kaatsheuvel (binnen project 'Bruisend Dorpshart');
 - uitwerking samenwerkingsmodel (sport en sociaal-cultureel);
 - uitwerking herpositionering SMC;
 - Wetering Loon op Zand.
- Wij zetten ons in voor het behoud van Het Witte Kasteel.
- We zetten in onze subsidieverlening bij grotere subsidiebedragen versterkt in op beleidsgestuurde contractfinanciering. De inspanningen en activiteiten van de te subsidiëren instellingen, de beoordelingen van de resultaten en de afrekening van de verleende subsidie koppelen we hierbij sterker aan onze beleidsdoelstellingen.

Bestaand beleid

- Notitie accommodatiebeleid.
- Herijking accommodatiebeleid.
- Startnota Sport en Bewegen.
- Subsidieverordening sport.
- Beleidsnotitie Vrijwilligerswerk.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	6.01 BIBLIOTHEEKWERK	€ 581.348	€ 511.668	€ 533.515	€ 533.515	€ 533.515	€ 533.515
		6.02 VORMINGS EN ONTWIKKELINGSW.	€ 1.888	€ 2.636	€ 2.636	€ 2.636	€ 2.636	€ 2.636
		6.03 SPORT	€ 823.168	€ 861.445	€ 326.331	€ 305.952	€ 269.034	€ 224.811
		6.04 KUNST EN CULTUUR	€ 155.052	€ 122.212	€ 84.411	€ 84.411	€ 84.411	€ 84.411
		6.06 MONUMENTENZORG	€ 30.549	€ 46.645	€ 44.398	€ 44.398	€ 44.398	€ 44.398
		6.07 GEMEENTELIJKE MONUMENTEN	€ 362.406	€ 61.623	€ 79.384	€ 79.384	€ 79.384	€ 79.384
		6.08 KERMISSEN EN EVENEMENTEN	€ 297.572	€ 411.300	€ 405.508	€ 364.205	€ 363.319	€ 362.432
		6.09 SOCIAAL CULTUREEL WERK	€ 381.747	€ 345.862	€ 387.658	€ 387.658	€ 387.658	€ 387.658
		6.10 ACCOMMODATIES	€ 1.082.112	€ 935.056	€ 1.445.404	€ 1.379.920	€ 1.363.672	€ 1.346.618
		6.11 VRIJWILLIGERSWERK	€ 43.001	€ 40.197	€ 89.780	€ 89.780	€ 89.780	€ 89.780
	Totaal Lasten		€ 3.758.843	€ 3.338.644	€ 3.399.025	€ 3.271.859	€ 3.217.807	€ 3.155.643
	Baten	6.03 SPORT	€ 9.214	€ 10.260	€ 9.300	€ 9.300	€ 9.300	€ 9.300
		6.04 KUNST EN CULTUUR	€ 40.748	€ 26.750	€ -	€ -	€ -	€ -
		6.06 MONUMENTENZORG	€ 113	€ 344	€ 115	€ 115	€ 115	€ 115
		6.08 KERMISSEN EN EVENEMENTEN	€ 278.912	€ 311.923	€ 278.885	€ 278.885	€ 278.885	€ 278.885
		6.10 ACCOMMODATIES	€ 220.571	€ 207.341	€ 193.814	€ 179.327	€ 179.327	€ 179.327
	Totaal Baten		€ 531.131	€ 556.618	€ 482.114	€ 467.627	€ 467.627	€ 467.627
Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming			€ 3.227.712	€ 2.782.026	€ 2.916.911	€ 2.804.232	€ 2.750.180	€ 2.688.016
	Baten	6.12 RESERVES CULTUUR EN SPORT						
	Totaal Baten		€ 299.958	€ 16.376	€ 9.613	€ 2.410	€ 2.349	€ 2.289
Totaal Mutaties reserves			€ 299.958	€ 16.376	€ 9.613	€ 2.410	€ 2.349	€ 2.289
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming			€ 2.927.754	€ 2.765.650	€ 2.907.298	€ 2.801.822	€ 2.747.831	€ 2.685.727

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

De begroting van dit programma is zerobased opgezet. Hierdoor zijn een aantal budgetten verschoven tussen producten. De cijfers zijn dan ook niet één op één te vergelijken met voorgaande jaren. Een voorbeeld is de overheveling van ruim € 0,5 miljoen van 6.03 Sport naar 6.10 Accommodaties, het betreft hier een onderdeel van de subsidie aan het SMC. De gehele subsidie is daardoor, naast overige kosten, voortaan onderdeel van 6.10.

De belangrijkste afwijkingen voor programma 6 lichten we hieronder toe.

Lasten

Door contractuele verplichtingen zijn binnen dit programma budgetten verhoogd voor een totaalbedrag van € 50.000. Daarnaast namen de lasten voor het accommodatiebeleid met € 50.000 af. Deze afname komt door de bezuiniging, zoals in de kadernota is toegelicht en voortkomt uit de herijking accommodatiebeleid. Zoals we in de kadernota aangaven, is de bijdrage aan RTV structureel in de begroting opgenomen.

De extra investering in het steunpunt vrijwilligerswerk kost € 48.000.

Voor energielasten op het onderdeel Sport begroten we € 20.000 meer (per saldo geen lastenstijging omdat we deze voorheen elders raamden).

In het kader van het actieprogramma Toerisme & Recreatie is het budget met € 45.000 verhoogd. Hiervoor is onder andere een leisure manager aangesteld. Deze activiteit maakt op dit moment, financieel-technisch, nog onderdeel uit van dit programma maar hevelen we begin 2013 over naar Programma 7.

Baten

De vermakelijkhedenretributie is voor € 28.000 niet haalbaar en is naar beneden bijgesteld.

Programma 7: Toerisme en recreatie

Onderwerp van het programma

We willen onze positie als toeristisch-recreatieve gemeente versterken en een toeristische hotspot in de regio zijn. De Efteling en het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen nemen een belangrijke positie in. We wensen een hoogwaardig toeristisch recreatief aanbod te ontwikkelen door optimaal samen te werken in de regio en op lokaal niveau met (onder meer) de Lokaal Toeristische Adviesraad. De verkeerssituatie, de bereikbaarheid van de dorpskernen en de ruimtelijke aspecten rondom de toeristisch recreatieve voorzieningen vragen aandacht.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Meer toeristische hotspot in (Midden) Brabant.	Middel	Bezettingsgraad/overnachtingen. Aanbod voor verschillende doelgroepen. Startende ondernemers.	<ul style="list-style-type: none"> Stijging bezettingsgraad verblijfsaccommodaties en overnachtingen met 5%. Toename hotelbedden, B&B's²⁵ en vakantiewoningen met 10%. Stijging aantal startende ondernemers met 2%.
2. Sterkere samenwerking regionaal en lokaal.	Middel	Nieuw programma- en productenaanbod.	<ul style="list-style-type: none"> Minimaal tien nieuwe producten/arrangementen.
3. Verbeteren bereikbaarheid en leefbaarheid.	Middel	Overlastklachten. Houden van steekproeven (zie ook Programma 3).	<ul style="list-style-type: none"> Daling aantal klachten met 5%. Reistijd 2013 vanuit Loon op Zand gelijk aan reistijd 2010. Minimaal twee aansluitingen op de N261.

²⁵ Bed and Breakfast.

Programma ontwikkelingen

Toerisme en recreatie

Actieprogramma toerisme en recreatie

In maart 2009 stelde de raad de toeristische recreatieve visie 'Verhalen- en avonturengemeente Loon op Zand' vast. De toekomstpositie die we nastreven is die van jaar-rond-bezoek met aantrekkingskracht over het hele jaar. Hierbij profileren we ons als verhalen- en avonturengemeente. Deze profilering is gericht op de diversiteit in het aanbod '1001 x Loon op Zand – beleef de vele mogelijkheden van Loon op Zand'. In het actieprogramma Toerisme & Recreatie' staan de acties waar de LTA²⁶ zich de komende jaren op richt. In 2009 zijn we gestart met de uitvoering van verschillende acties. Eind 2011 kwam het boekje 'Heerlijkheid Loon op Zand' met recepten op basis van streekproducten uit. In 2012 ging de website www.1001xLoonopZand.nl de lucht in. Hierop zijn inmiddels vier arrangementen te boeken. De heemkundekringen werken aan verschillende acties om de cultuurhistorie meer zichtbaar te maken. Daarnaast komt er een erfgoedkaart waarop we cultuurhistorie en erfgoed binnen onze gemeentegrenzen zichtbaar maken. De komende jaren krijgen alle activiteiten vanuit het actieprogramma een vervolg.

Samenwerking LTA

De LTA is verantwoordelijk voor de uitvoering van het actieprogramma toerisme en recreatie, waarbij we als gemeente een faciliterende rol vervullen. We willen de samenwerking tussen de partijen in de LTA de komende jaren versterken en hierbij steeds meer verantwoordelijkheden neerleggen bij de deelnemende partijen (ondernemers en omgevingsorganisaties). Dit sluit aan bij onze gedachten over een steeds meer terugtrekkende overheid.

Leisure manager

We onderzochten in 2011 en 2012 de mogelijkheden om binnen de gemeentegrenzen een kenniscentrum toerisme en recreatie op te zetten. Op basis van dit onderzoek bleek de behoefte aan een leisure manager die de schakel vormt tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers, overheden, onderwijsinstellingen en omgevingsorganisaties. Deze leisuremanager staat tussen de ondernemers en wordt door alle partijen beschouwd als een volwaardige en belangrijke gesprekspartner. De leisuremanager draagt bij aan de uitvoering van het actieprogramma toerisme en recreatie en aan een verdere versterking van de toeristisch recreatieve sector binnen onze gemeentegrenzen en in de regio.

Vanuit het oogpunt van een terugtrekkende overheid willen we dat de ondernemers (en belangenorganisaties) verantwoordelijk zijn voor de aanstelling en aansturing van de leisuremanager. Voor 2013 wordt de leisuremanager gefinancierd vanuit de gemeente. Daarna dient dit overgenomen te worden door de ondernemers.

Regionale Samenwerking

In de regio Hart van Brabant is het samenwerkingsverband Midpoint Brabant actief. Dit is een samenwerkingsverband tussen overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers, gericht op het versterken van de regionale economie. Op het gebied van leisure is de Leisure Boulevard een belangrijk onderdeel van het programma van Midpoint. Aansluitend hierop stelden de Hart van Brabant gemeenten in 2011 een gezamenlijke werkagenda vast met hierin drie projecten gericht op de ontwikkeling en versterking van de vrijetijdseconomie: de ontsluiting van de leisureboulevard, het leisureloket en de leisure kansenkaart. De gezamenlijke overheden in Hart van Brabant dragen in deze drie projecten vooral bij aan de ontwikkeling van de ruimtelijke component voor het welslagen van het programma Midpoint Leisure Boulevard.

De samenwerking tussen de Langstraat gemeenten Waalwijk, Heusden en Loon op Zand werd in 2012 intensiever en wordt in de komende jaren verder versterkt. Vanuit de samenwerking leveren de drie gemeenten een nadrukkelijke bijdrage aan de drie leisureprojecten binnen de werkagenda Hart van Brabant.

De Efteling

In samspraak met De Efteling en de provincie Noord-Brabant denken we na over de toekomst van deze toeristische hotspot en de relatie ervan met haar omgeving. Met De Efteling voeren we zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau structureel overleg. Hierin komen alle onderwerpen over het attractiepark en over de omliggende voorzieningen aan de orde. De bereikbaarheid van het attractiepark als ook de dorpskernen vragen steeds meer aandacht door de toename van het aantal bezoekers. Daarnaast spreken we met elkaar over de toekomstige plannen en de visie van De Efteling op haar Wereld. Op de langere termijn vertalen we de nieuwe visie van De Efteling door in een nieuw bestemmingsplan. Op de korte termijn (2012-2013) actualiseren we de bestaande bestemmingsplannen in één allesomvattend bestemmingsplan 'De Wereld van de Efteling 2013'.

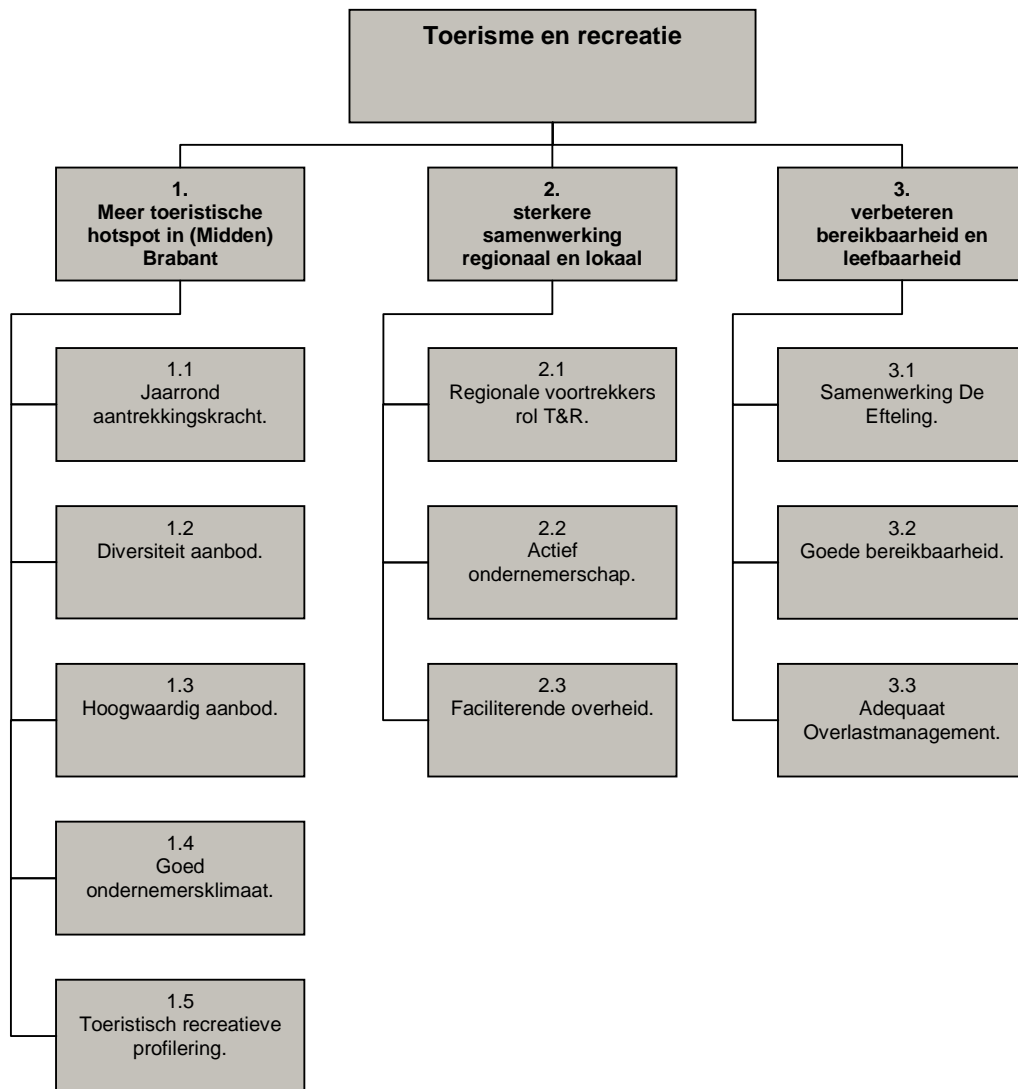
²⁶ Lokaal Toeristische Adviesraad.

Wat gaan we ervoor doen?

- De Efteling en Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen hebben een belangrijke positie in de toeristische recreatieve positionering van Loon op Zand. De bereikbaarheid willen we verbeteren door in te zetten op een voortvarende ombouw van de N261 en op het verbeteren van de parkeervoorzieningen voor beide publiekstrekkingen.
- Voor het grondgebied van De Efteling werken we aan een bestemmingsplan waarin we alle ontwikkelingen juridisch verankeren.
- Wij willen een toeristisch recreatief aanbod stimuleren door optimaal samen te werken met onder meer de LTA, de Stichting Ondernemend Loon op Zand, de langstraat gemeenten en de regio Hart van Brabant.
- Samen met de LTA geven we uitvoering aan het actieprogramma Toerisme en Recreatie. Hiertoe pakken we de volgende acties op of geven we die een vervolg:
 - Promotie en marketing van het toeristisch recreatieve aanbod via de slogan '1001 x Loon op Zand' (website, advertorials, arrangementen).
 - Het zichtbaar maken van de cultuurhistorie.
 - Het opstarten van vervolgvacatures gericht op streekproducten.
 - Het uitbouwen van de samenwerking tussen evenementenorganisaties.
 - Het stimuleren van de toegankelijkheid van toeristisch recreatieve voorzieningen.
- De leisuremanager levert een belangrijke bijdrage aan de uitvoering van activiteiten vanuit het actieprogramma toerisme en recreatie, maar pakt ook nieuwe activiteiten op. De leisuremanager wordt hierin aangestuurd vanuit de ondernemers en heeft een verbindende en aanjagende rol.

Bestaand beleid

- Toeristische recreatieve visie 'Verhalen- en avonturengemeente Loon op Zand' en bijbehorend actieprogramma toerisme en recreatie.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	7.01 TOERISME EN RECREATIE	€ 44.798	€ 148.533	€ 66.260	€ 66.260	€ 46.260	€ 46.260
	Totaal Lasten		€ 44.798	€ 148.533	€ 66.260	€ 66.260	€ 46.260	€ 46.260
	Baten	7.01 TOERISME EN RECREATIE	€ 44.867-	€ 63.000-	€ 39.000-	€ 39.000-	€ 39.000-	€ 39.000-
	Totaal Baten		€ 44.867-	€ 63.000-	€ 39.000-	€ 39.000-	€ 39.000-	€ 39.000-
Totaal Saldo	programma voor resultaatbestemming		€ 68-	€ 85.533	€ 27.260	€ 27.260	€ 7.260	€ 7.260
	Baten	7.03 RESERVES TOURISME EN RECR.	€ 101.000-	€ 84.500-	€ 60.000-	€ 20.000-	- €	-
	Totaal Baten		€ 101.000-	€ 84.500-	€ 60.000-	€ 20.000-	- €	-
Totaal Mutaties reserves			€ 101.000-	€ 84.500-	€ 60.000-	€ 20.000-	- €	-
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming			€ 101.068-	€ 1.033	€ 32.740-	€ 7.260	€ 7.260	€ 7.260

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten en baten

Met ingang van 2013 nemen we het budget voor het stimuleringskader groenblauwe diensten netto op. Dit betekent dat zowel de lasten als de baten met € 20.000 zijn afgeraamd. Per saldo resteert voor 2013 en 2014 een nettobijdrage van € 20.000.

Programma 8: Werk en inkomen

Onderwerp van het programma

Het Programma Werk & Inkomen heeft als doel onze inwoners volwaardig te laten deelnemen aan de samenleving. We vullen dit programma voor een groot deel in met onze regionale partners via de uitvoeringsorganisatie Baanbrekers.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Maatschappelijke participatie.	Hoog Middel	Rapportage Baanbrekers. Rapportage Baanbrekers.	<ul style="list-style-type: none"> 10 personen uitstroom uit WWB²⁷ naar regulier werk. 100% van de taakstelling op het bieden van betaald werk aan doelgroep Wsw²⁸.
2. Economische zelfredzaamheid.	Middel	Rapportage Baanbrekers.	<ul style="list-style-type: none"> Het bieden van een inburgeringvoorziening aan alle mensen die hier recht op hebben.

Programma ontwikkelingen

Het Programma Werk & Inkomen heeft als doel onze inwoners volwaardig te laten deelnemen aan de samenleving. We benutten de beschikbare mogelijkheden om mensen op een hogere trede van de participatieladder te plaatsen. Dit doel bereiken we door stapsgewijs de mate waarin mensen deelnemen in de samenleving te vergroten. Hierbij is ons hoogste streven om mensen weer aan het werk helpen, vanuit onze gedachte dat mensen zekerheid, maatschappelijke participatie en persoonlijk welbevinden het best kunnen bereiken via betaald werk. We zijn verantwoordelijk voor toeleiding naar werk van:

- Mensen met een bijstandsuitkering;
- Mensen met een uitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet (de Anw-ers);
- Mensen zonder een uitkering (de nuggers);
- Mensen met een Wsw-indicatie.

Voor wie (nog) niet aan het werk kan en ook geen aanspraak kan maken op een ander soort uitkering, zorgen we voor een goed sociaal vangnet in de vorm van een bijstandsuitkering. Hiervoor voert Baanbrekers de volgende wetten uit:

- Wet werk en bijstand (Wwb);
- Wet Investeren in Jongeren (WIJ)
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (loaw);
- Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (loaz);
- Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).
- Wet sociale Werkvoorziening (wsw)

²⁷ Wet Werken en Bijstand.

²⁸ Wet sociale werkvoorziening.

Uitgangspunt is dat een uitkering in principe tijdelijk is, werk staat immers voorop. Om armoede en sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden en zo participatie te bevorderen, bieden wij tevens inkomensaanvullende regelingen en schuldhulpverlening.

Samenwerking gemeenten Midden-Langstraat

Er zijn steeds minder financiële middelen beschikbaar voor re-integratie. Het is en blijft echter noodzakelijk om mensen hoger op de participatieladder te krijgen. Daarom hebben we, in samenwerking met Heusden en Waalwijk, onze krachten gebundeld om samen met de ondernemers en het onderwijs toch dit doel te realiseren. Een solide regionaal arbeidsmarktbeleid is hiervoor onontbeerlijk. Dit beleid geven we vorm door het sociaal economisch team (SET). Het SET is één van de onderdelen van het samenwerkingsverband de Langstraat. In het SET trekken Sociale Zaken, Regionaal Arbeidsmarktbeleid en Economische Zaken gezamenlijk op. Eén van de functies die het SET vervult in het kader van het regionaal arbeidsmarktbeleid, is de platformfunctie voor de drie O's (Ondernemers, Onderwijs en Overheid).

Op het terrein van arbeidsmarktbeleid en economie zijn in Brabant verschillende regionale samenwerkingsverbanden actief. In Pact Brabant zijn de Brabantse voortrekkergemeenten regionaal arbeidsmarktbeleid vertegenwoordigd (waaronder de drie Langstraatgemeenten), samen met de sociale partners, werkgeversorganisaties, uitkeringsinstanties en het onderwijsveld. Zij bundelen via Pact Brabant hun inspanningen om structurele knelpunten op de Brabantse arbeidsmarkt op te lossen. Op het niveau van de regio Midden Brabant werken we samen in Hart van Brabant, wat voor het arbeidsmarktbeleid een actieagenda heeft opgesteld. Binnen Hart van Brabant behartigt het SET onze belangen. Dit team heeft dus zowel via de Langstraat als via Hart van Brabant invloed op de gang van zaken op provinciaal niveau. Het SET is daarmee een serieuze gesprekspartner die invloed heeft op datgene wat op de agenda komt bij de verschillende belangenorganisaties. Kortom, het SET is een belangrijke schakel in het realiseren van re-integratiedoelstellingen en economische bedrijvigheid. Individuele gemeenten zijn niet in staat die doelstellingen elk voor zich te realiseren.

Op het terrein van sociale zaken voert het SET, door het maken van strategisch beleid op het terrein van werk en inkomen, meer (beleids)regie op de nieuwe uitvoeringsorganisatie 'Baanbrekers'. Dit wordt bestendigd door een 'outputgericht contract' met Baanbrekers.

Het ziet ernaar uit dat het financiële klimaat in Nederland de komende tijd niet verbetert. Dit heeft consequenties voor het aantal mensen dat een beroep moet doen op een uitkering. We zullen meer mensen moeten ondersteunen bij hun terugkeer naar de arbeidsmarkt, terwijl het budget dat hiervoor beschikbaar is, afneemt. De komende jaren hebben de volgende ontwikkelingen grote invloed op de (realisering van de) doelstellingen van het programma:

- economische crisis;
- afname Re-integratiebudget;
- mogelijke komst nieuwe wet Werken naar Vermogen;
- financiële druk op zogenaamde Buigbudget voor gemeentelijke inkomensvoorzieningen (voorheen het Inkomensdeel en het budget waaruit de uitkeringen worden bekostigd).

De invloed van de economische recessie is daarnaast merkbaar op de terreinen schuldhulpverlening en inkomensaanvullende regelingen.

De Wet Inburgering wordt per 1 januari 2013 gewijzigd. Vanaf dat moment is de gemeente niet meer verantwoordelijk voor het aanbieden van een inburgeringsvoorziening aan statushouders. 2013 is een overgangsjaar. Mensen die in 2012 een verblijfsvergunning hebben gekregen, vallen nog onder het oude recht. Het is zeer waarschijnlijk dat in 2013 nog mensen in onze gemeente worden gehuisvest die onder de oude regeling vallen, echter aantallen zijn hiervoor niet te geven. De gemeente blijft voor deze groep verantwoordelijk voor de inburgering. Baanbrekers voert deze taak voor ons uit. Ook de verplichtingen uit het verleden blijven tot onze taak van de gemeente horen. Hieronder vallen onder andere de taken op het terrein van de handhaving. Met de nieuwe wet Inburgering dienen statushouders zelf een lening aan te vragen bij DUO²⁹ om vervolgens zelf een inburgeringsvoorziening in te kopen. Over het algemeen hebben statushouders, die zich in onze gemeente vestigen, niet een dusdanig niveau dat zij in staat worden geacht om digitaal een lening aan te vragen. Zijn zijn aangewezen op hulp bij het zoeken naar een geschikte opleiding en het aanvragen van de lening.

²⁹ Dienst Uitvoering Onderwijs.

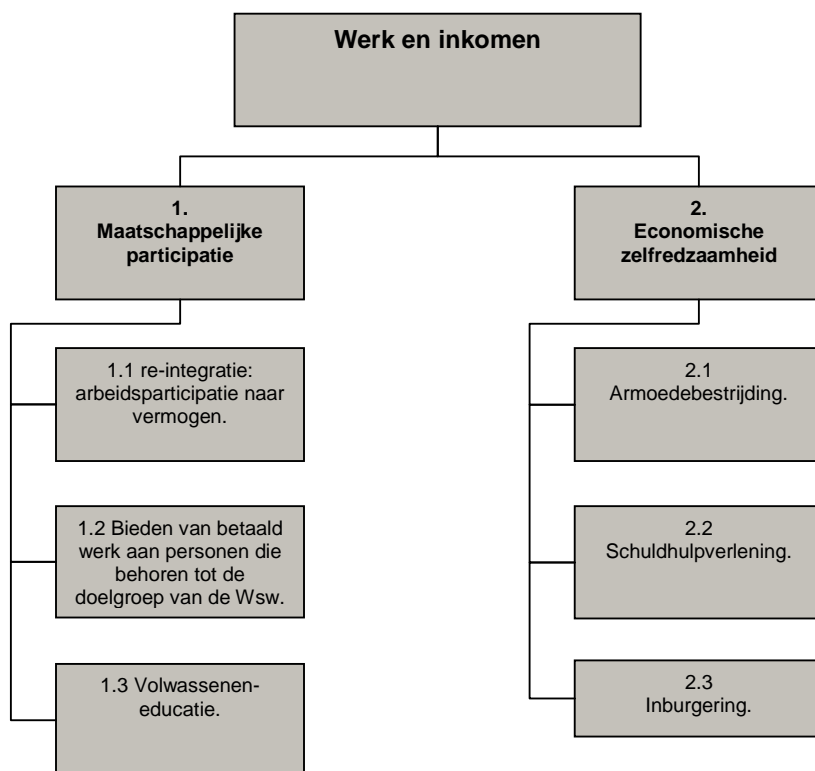
Wat gaan we ervoor doen?

- We bevorderen de werkgelegenheid door in bestemmingsplannen een verruiming te bieden voor kleinschalige arbeidsintensieve bedrijvigheid. We leggen daarbij accenten op toerisme en recreatie, vrije tijd en zorg.
- Wij stimuleren bedrijven en instellingen om opleidingsmogelijkheden, stageplekken en werkgelegenheid te creëren voor mensen die nu langs de kant staan.

Per 1 januari 2013 is de fusie tussen de ISD en de WML een feit. Op dat moment zullen een aantal verordeningen en regelingen moeten worden aangepast aan de nieuwe situatie. De bestaande verordeningen en regelingen zoals hieronder weergegeven zullen dan ook voor een deel worden aangepast.

Bestaand beleid

- Beleidsregels bijzondere bijstand.
- Re-integratieverordening ISD.
- Re-integratiebesluit ISD.
- Afstemmings- en handhavingsverordening 2007.
- Verordening krediethypothek en pandrecht bijstand.
- Besluit krediethypothek en pandrecht.
- Beleidsnotitie terugvordering en incasso 2009.
- Verordening klantenraad.
- Verordening toeslagen en verlagingen WWB.
- Controleverordening ISD.
- Verordening langdurigheidstoelage 2009.
- Besluit informatiebeheer.
- Verordening Inburgering.
- Regeling voor de dienst werkbedrijf voor gesubsidieerde arbeid, activering en trajecten Midden-Langstraat.
- Andere kijk, nieuwe koers" (missie, visie en strategische uitgangspunten Intergemeentelijke Bedrijf voor Werken naar Vermogen in de Midden-Langstraat).
- Regeling voor de dienst werkbedrijf voor gesubsidieerde arbeid, activering en trajecten Midden-Langstraat.
- Jaarplan 2013, nieuwe uitvoeringsorganisatie voor participatie en re-integratie in de Midden-Langstraat.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	8.01 WWB INKOMENSDEEL	€ 7.661.189	€ 7.161.998	€ 7.679.321	€ 7.740.498	€ 7.629.325	€ 7.661.555
		8.04 MINIMABELEID	€ 436.812	€ 371.338	€ 342.642	€ 342.642	€ 342.642	€ 342.642
		8.05 INBURGERING	€ 230.170	€ 166.142	€ 198.364	€ 134.888	€ 92.167	€ 76.719
		8.06 VOLWASSENEDUCATIE	€ 174.312	€ 232.830	€ 231.146	€ 231.146	€ 231.146	€ 231.146
	Totaal Lasten		€ 8.502.484	€ 7.932.308	€ 8.451.473	€ 8.449.174	€ 8.295.280	€ 8.312.062
	Baten	8.01 WWB INKOMENSDEEL	€ 6.411.537	€ 5.952.365	€ 6.339.382	€ 6.349.727	€ 6.299.686	€ 6.283.660
		8.04 MINIMABELEID	€ 25.059	-	-	-	-	-
		8.05 INBURGERING	€ 117.404	€ 131.645	€ 131.645	€ 68.169	€ 25.448	-
		8.06 VOLWASSENEDUCATIE	€ 168.858	€ 222.766	€ 222.766	€ 222.766	€ 222.766	€ 222.766
	Totaal Baten		€ 6.722.857	€ 6.306.776	€ 6.693.793	€ 6.640.662	€ 6.547.900	€ 6.506.426
Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming			€ 1.779.627	€ 1.625.532	€ 1.757.680	€ 1.808.512	€ 1.747.380	€ 1.805.636
	Lasten	8.07 RESERVES WERK EN INKOMEN	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Lasten		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Baten	8.07 RESERVES WERK EN INKOMEN	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Baten		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Mutaties reserves			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming			€ 1.779.627	€ 1.625.532	€ 1.757.680	€ 1.808.512	€ 1.747.380	€ 1.805.636

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

In dit programma vond een verdere verfijning plaats op de zero based begroting van 2012. Hierbij hebben we enkele bedragen 'neutraal' aangepast. Hiermee bedoelen we dat we de lasten naar een correct (vaak hoger) niveau hebben gebracht, waarbij de baten evenredig meestijgen.

Hieronder lichten we de belangrijkste 'niet-neutrale' afwijkingen toe.

Lasten

De uitkeringen binnen het Buigbudget blijven stijgen, al lijkt een afvlakking van deze stijging plaats te vinden. Ondanks de stijging van de inkomsten van het rijk, stijgen de lasten per saldo met € 197.000.

Voor het SET nemen we, zoals vermeld in de kadernota, € 34.000 in de begroting op.

Voor vluchtelingenwerk bedraagt de bijdrage € 37.000 meer.

Baten

We ontvangen aan compensatie voor de nieuwe verdeling van lasten bij het samenwerkingsverband WML-ISD € 100.000 van de overige deelnemers in de regeling.

Programma 9: Maatschappelijke ondersteuning en volksgezondheid

Onderwerp van het programma

Sinds de komst van de Wmo³⁰ zijn gemeenten verantwoordelijk voor het versterken van de sociale samenhang, leefbaarheid en maatschappelijke deelname van iedereen in de samenleving. De Wmo daagt ons uit om naar nieuwe wegen te zoeken om de participatie aan de samenleving maar ook zelfstandigheid in algemene zin te bevorderen.

Het onderdeel volksgezondheid richt zich op het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Het gaat daarbij vooral om preventieve maatregelen (voorlichting, een gezond leefmilieu en vaccinatie).

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Zelfredzaamheid bevorderen.	Hoog	Klanttevredenheidsonderzoek Wmo (HbH ³¹ en overige Wmo-voorzieningen).	<ul style="list-style-type: none"> Score 7 (schaal 1-10).
2. Maatschappelijke participatie.	Hoog	Aantal uitgebrachte adviezen Wmo Advies Raad. Regionale adviescommissie GGZ.	<ul style="list-style-type: none"> 100% gevraagde adviezen. Vertegenwoordiging uit gemeente Loon op Zand.
3. Een leefbare woonomgeving.	Middel/Laag	Aantal en soort deelnemende partners in wijkstructuur in % van plan per wijk.	<ul style="list-style-type: none"> 100% in 2020.
4. Betere volksgezondheid.	Middel	Rapportages kernpartners van het Centrum voor Jeugd en Gezin (jeugdgezondheidszorg 0 – 19 jaar [GGD], Schoolmaatschappelijk Werk en Bureau Jeugdzorg) Percentage bereik consultatiebureau (JGZ 0-4 jaar ³²).	<ul style="list-style-type: none"> 0-meting uitvoeren. Na drie jaar streefwaarde bepalen. Behoud van een bereik van 99% (consultatiebureau).

³⁰ Wet maatschappelijke ondersteuning.

³¹ Hulp bij huishouding.

³² Jeugdgezondheidszorg.

Programma ontwikkelingen

De zorg in Nederland moet betaalbaar en toegankelijk blijven voor iedereen die dit echt nodig heeft. Het is daarom van belang dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheid neemt ('zelf wat je zelf kunt'). Hierdoor neemt de toegang tot voorzieningen in de AWBZ en Wmo af. Het creatief omgaan met het beschikbare budget wordt daardoor steeds belangrijker. Door het wegvallen van bepaalde dienstverlening/voorzieningen is het noodzakelijk om laagdrempelige en betaalbare alternatieven op te zetten.

De laatste jaren zien we vanuit het rijksbeleid de tendens om te komen tot een kleinere en krachtige overheid met de verantwoordelijkheid dicht bij de burgers. Hierdoor komen de laatste jaren steeds meer verantwoordelijkheden bij de gemeente te liggen. De meest recente zijn de beoogde decentralisatie van de persoonlijke begeleiding uit de AWBZ (inclusief vervoer), de Wet werken naar vermogen en de Jeugdzorg.

Overgang naar 3 pijlers

Voor het sociale domein geldt primair dat we de komende jaren het huidige ingezette beleid zullen voortzetten. De ingezette koers biedt ons voldoende mogelijkheden om de voorliggende ontwikkelingen en vragen het hoofd te bieden. De algemene kapstok is en blijft de Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze wet maakt de gemeente verantwoordelijk voor het versterken van de sociale samenhang, leefbaarheid en maatschappelijke participatie van iedereen in de samenleving. Dit geven we vorm door een driedeling in onze aanpak:

- welzijn;
- wonen en
- zorg.

Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- zelfredzaamheid;
- eigen kracht.

Ontwikkelingen toetsen en relateren we aan de missie en visie van Loon op Zand en de volgende gewenste maatschappelijke effecten / doelen.

Participatie

Burgers³³ nemen vanuit een eigen verantwoordelijkheid en op evenredige wijze deel aan de Loonse samenleving. Zij die daartoe (nog) niet in staat zijn, ondersteunen we bij het (her)vinden of behouden van zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Sociale cohesie

Onze inwoners identificeren zich met elkaar en voelen zich betrokken bij en verbonden met elkaar.

Leefbaarheid

Het creëren van een aantrekkelijke, gezonde en veilige woonomgeving voor onze burgers, zowel sociaal als fysiek.

Werkwijze

We willen dit als volgt bereiken:

- vraaggericht te werken;
- vroegtijdig burgers bij het proces van beleidsvorming en/of uitvoering te betrekken;
- samen te werken met inwoners en partijen binnen en buiten de gemeente;
- creatief te zijn in onze oplossingen;
- regels te vereenvoudigen of overbodige regels af te schaffen;
- meer regie te nemen.

Ons Wmo-beleid is daarom gebaseerd op drie pijlers:

1. de sociale kant via het samen werken aan de wijk;
2. de fysieke kant via de woonzorgservicezones;
3. werkwijze van het servicepunt Welzijn Wonen Zorg en de ambtenaar nieuwe stijl.

³³ De definitie van burger is individuele inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen

1. de sociale kant via het Samen werken aan de wijk

We willen mensen zolang mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving laten wonen. Om dit te kunnen bereiken is een kanteling nodig van de individualisering van de maatschappij. Het betekent daarnaast dat we af moeten van het betuttelen van burgers en al hun (zorg)vragen beantwoorden met een voorziening of de inzet van een professional. Het is belangrijk dat mensen elkaar weer leren kennen en verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf, de medemens en hun (woon)omgeving. Dit proces steken we in door het wijkgericht werken wat inmiddels de naam 'Samen werken aan de wijk' heeft gekregen. Belangrijke groepen hierbij zijn burgers (eigen kracht / zelfredzaamheid) mantelzorgers en vrijwilligers. Door dit alles goed te organiseren blijven mensen langer zelfstandig en zijn ze, indien nodig, bereid om elkaar te helpen.

Uit de evaluatie van 'Samen werken aan de wijk' blijkt dat de aanpak aanslaat maar dat er zowel intern als extern een doorontwikkeling nodig is om de uiteindelijke doelstellingen te bereiken. Daarnaast staat de doorontwikkeling richting andere doelgroepen op de agenda. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van algemene voorzieningen met klanten van Baanbrekers.

2. de fysieke kant via de woonzorgservicezones

Niet alle (zorg)vragen van burgers kun we oplossen via 'Samen werken aan de wijk'. De wet en de gemeente hebben als uitgangspunt: keuzevrijheid. Daarom is er een bepaald aanbod aan woonzorgcomplexen nodig waar je kunt gaan wonen als je meer zorg (aan huis) nodig hebt. Maar ook als je kiest om zo lang mogelijk in je eigen woning te blijven kan een professioneel zorgaanbod nodig zijn. In onze visie op zorg (zie Woonvisie-plus) hebben we daarom onze gemeente ingedeeld in drie gebieden waar burgers een aanbod van zorgvoorzieningen moeten kunnen vinden, de woonzorgservicezones. Uitgangspunt van zo'n zone is een zorgkruispunt of een activiteitencentrum met zorgaanbieders. Daarnaast dient de woonomgeving rondom deze punten aan bepaalde voorwaarden te voldoen om te zorgen dat mensen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Het woningaanbod is zowel intramuraal als extramuraal. Woningen en de inrichting en verlichting in het fysieke domein dienen aan bepaalde voorwaarden te voldoen. Denk bijvoorbeeld aan woonkeur en pluspakket zorg. In feite willen we onze woongebieden zodanig inrichten dat ze geschikt zijn voor alle leeftijden en doelgroepen (beperkingen). Dit vraagt om een integrale aanpak.

De invulling van de woonzorgservicezones vindt in samenwerking met diverse partijen plaats (voorbeeld: partners van regiegroep Wijkgericht werken). Om de behoefte te kunnen bepalen, maakten we in 2010 en 2011 een rondgang in de gemeente (wijkbijeenkomsten) waaruit nog vele gewenste voorzieningen naar voren kwamen die mensen helpen om zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te kunnen blijven wonen.

Door de pijlers 1 en 2 van ons Wmo-beleid (zie vorige pagina) werken we aan robuuste zorgzame wijken. Hierbij hebben we het over algemene voorzieningen. Dit neemt niet weg dat mensen in bepaalde gevallen toch behoefte blijven houden aan individuele voorzieningen. In onze visie is het toekennen van individuele voorzieningen het sluitstuk van zorg voor wie dat nodig heeft. Door het werken met algemene voorzieningen kan de noodzaak hiertoe verminderen of later nodig zijn. Op deze manier proberen we de zorg betaalbaar te houden en daarmee bereikbaar voor degene die het echt nodig hebben. Andere maatregelen om het betaalbaar te houden, is het werken met een eigen bijdrage en het houden van aanbestedingen. We gaan daarbij wel uit van het principe: 'lokaal wat lokaal kan en regionaal wat regionaal moet' (voorbeeld: prestatievelen 7-9 van de Wmo).

3. werkwijze met het servicepunt WWZ³⁴ en de ambtenaar nieuwe stijl.

Vanaf 2006 werken wij met ons servicepunt WWZ, toen al opgezet vanuit de Wmo-gedachte met het compensatiebeginsel als uitgangspunt. Dit betekent dat we een hulpvraag analyseren en we een regierol hebben bij het zoeken naar een oplossing. Dit alles ook weer vanuit onze gedachte dat zelfstandigheid en eigen kracht voorop staan. Deze werkwijze is de laatste jaren doorontwikkeld wat ons nu een voorsprong geeft ten opzichte van andere gemeenten die het proces van de kanteling nog moeten doorlopen. Met iedereen die een aanvraag indient voor een individuele of collectieve voorziening, voeren we een gesprek. Op basis hiervan bekijken we hoe we de hulpvraag kunnen beantwoorden: zelf of eventueel met hulp van de omgeving/mantelzorgers, vrijwilligers, gemeente, AWBZ. Door deze aanpak kijken we ook kritisch naar wat we zelf doen en wat niet. Daarnaast kiezen we bewust voor het inbesteden van dienstverlening op het gebied van de Wmo. Door zaken anders te regelen kunnen we klantvriendelijk werken, betere kwaliteit leveren en zijn we vaak ook nog goedkoper uit. Op deze manier vullen we mede de bezuinigingstaakstelling voor de gemeentelijke organisatie in doordat we kunnen bezuinigen op de externe gesubsidieerde dienstverlening. Het lijkt tegenstrijdig omdat we hierdoor eerder meer personeel nodig hebben dan minder, maar toch merken we nu al dat dit (financiële) voordelen oplevert (voorbeelden: minder verstrekkingen, adequatere verstrekkingen, minder kosten voor indicaties, minder bezwaarschriften).

³⁴ Welzijn, Wonen en Zorg.

Overheveling van nieuwe taken van het Rijk naar de gemeente.

Drie taken worden overgeheveld naar de gemeenten. Dat gaat gepaard met nieuwe wetgeving, zoals de Wet op de Jeugdzorg en de Wet werken naar vermogen. Voor de overheveling van de AWBZ³⁵ begeleiding naar de Wmo wordt de wetgeving aangepast. Naast de opgave van de transities van deze drie wetten sec is landelijk veel aandacht voor de samenhang van de drie T's (transities). Met de overheveling van deze taken wordt nadrukkelijk ook naar onderlinge samenhang gezocht. We bedoelen dan meer samenhang met andere beleidsvelden, zoals het passend onderwijs, armoedebeleid, onderwijsbeleid.

Wet werken naar vermogen

De nieuwe wet Werken naar Vermogen is een samenvoeging van de WWB (wet werk en bijstand), WIJ (Wet investeren in jongeren), Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten) en Wsw (Wet sociale werkvoorziening). Het wordt een brede wet voor mensen met deels beperkt arbeidsvermogen. De aanleiding voor deze brede wet is dat de huidige regelingen er onvoldoende in slagen om mensen die deels kunnen werken ook te laten werken. Daarbij zal een andere en doelgerichtere benadering van het bedrijfsleven ontwikkeld moeten worden.

Jeugdzorg

De transitie van de Jeugdzorg heeft als doel de versnippering in de Jeugdzorg op te heffen, de samenhang in het stelsel te vergroten, meer zicht te krijgen op de effectiviteit van de inzet en middels preventie de groei naar geïndiceerde, zwaardere vormen van jeugdzorg te doen afnemen.

AWBZ – begeleiding

De transitie van de AWBZ-begeleiding naar de Wmo heeft als doel de AWBZ te beperken tot (langdurige) zorg. Naar verwachting dienen vanaf 2014 burgers met een (nieuwe) aanvraag voor begeleiding zich tot de gemeente te wenden. Dit is inclusief het vervoer dat aan de begeleidingsactiviteiten verbonden is.

De Wwv³⁶ en de AWBZ-begeleiding zijn weliswaar controversieel verklaard. Wij zijn echter van mening dat dit eerder uitstel dan afstel is. De grondslagen voor deze conceptwetten zijn niet gewijzigd. Daarom gaan wij door met de voorbereidingen van de drie transities.

Wat wil het rijk bereiken met drie transities?

Oftewel wat zullen de te verwachten maatschappelijke effecten zijn?

Mensen die het echt nodig hebben, moeten kunnen rekenen op ondersteuning bij het bereiken van kwaliteit van leven. In preventief opzicht wordt gewerkt aan het verminderen van ondersteuningsbehoefte door het versterken van de eigen kracht van mensen en hun omgevingsysteem. Gemeentelijk inclusief beleid (= beleid dat rekening houdt met mensen die een beperking hebben) over een leefbare, toegankelijke en bereikbare (fysieke en sociale) speelt hierbij een belangrijke rol. Denk daarbij aan aspecten als een omgeving met geschikte woonvoorraad en een adequaat voorzieningen- en dienstenpakket. Dit alles toegesneden op de menselijke maat en een sociaal leefklimaat. Kernpunt is dat de overheid zorgt dat het gebeurt en niet meer zorgt vóór, tenzij het echt nodig is.

Wat willen we betekenen voor de doelgroep en het maatschappelijk middenveld?

We willen samen met organisaties en financiers die ook hun maatschappelijke verantwoordelijkheid willen dragen, de mensen stimuleren dat ze zoveel mogelijk hun eigen kracht (weder) ontdekken en inzetten. Mensen die echt geheel of gedeeltelijk ondersteuning/zorg nodig hebben, verbinden we met mensen met potentie tot ondersteuning of voorzien we collectief of individueel van professionele /financiële ondersteuning. Bij het compenseren van beperkingen dienen instellingen en professionals zich eerst te richten op het versterken van het individu en zijn sociale systeem en pas als laatste op het aanbieden van voorzieningen.

Integraal jeugdbeleid

De zorg voor jeugd en gezin staat de laatste jaren hoog op de politieke agenda. In 2011 is het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) geopend. Deze netwerkorganisatie werkt aan een adequaat preventief aanbod. Hierdoor kan de druk op de gespecialiseerde en geïndiceerde jeugdzorg, waarvan financiering en regie nu nog bij de provincie ligt, afnemen. Het 'Samen werken aan de wijk' wordt verder ontwikkeld met aandacht voor jeugd. Daarbij betrekken we het jongerenwerk.

Vanaf 2012 is een belangrijke stap gezet op weg naar een integrale jeugdgezondheidszorg, die bestaat uit de consultatiebureaus (0–4 jaar) en de GGD (4–19 jaar). De consultatiebureaus (0-4 jaar) vallen samen met het onderdeel JGZ (jeugdgezondheidszorg) van de GGD (4-19 jaar, schoolarts en -verpleegkundige) onder de gemeenschappelijke regeling, waar de GGD ook onder valt.

³⁵ Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten.

³⁶ Wet werken naar vermogen.

We willen voor integraal jeugdbeleid het volgende bereiken (doelen huidige nota):

- harmonische ontwikkeling van de jeugd;
- er zijn optimale mogelijkheden voor de jeugd om deel te nemen aan voorzieningen die voor hen in het leven zijn geroepen;
- de jeugd is voorbereid om te groeien in en mee te doen aan de samenleving;
- er is een sluitende zorgketen; ouders en opvoeders staan aan de basis daarvan en zijn primair verantwoordelijk;
- via onze wijkgerichte aanpak betrekken we de jeugd structureel bij de eigen woonomgeving.

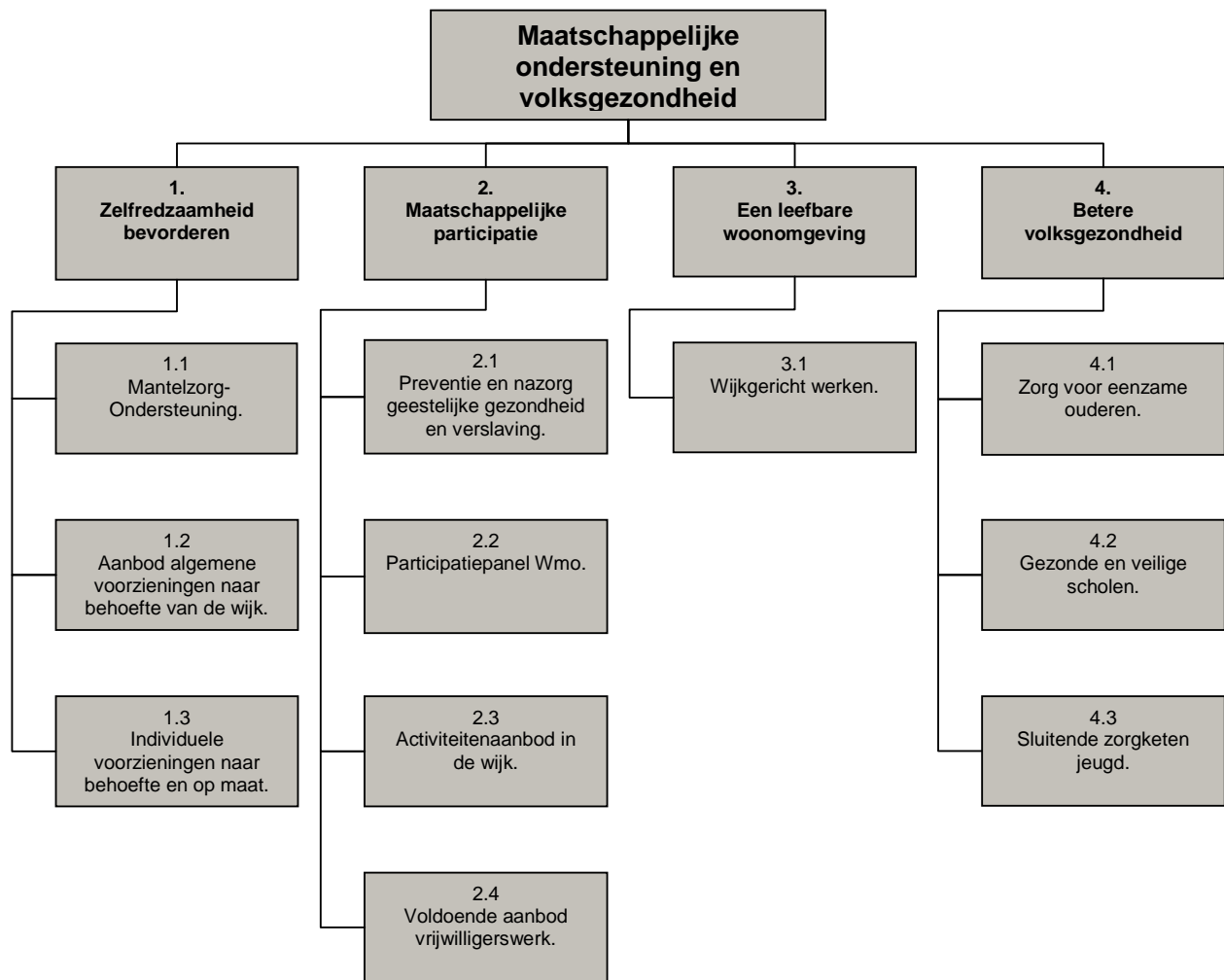
Vanaf 2015 wordt de verantwoordelijkheid, financieel, beleidsmatig en bestuurlijk, voor de jeugdzorg die nu bij rijk en provincie ligt, gedecentraliseerd naar de gemeenten. Via een Regionaal Actieplan bereidt de gemeente zich voor op de zogeheten 'transitie'. In 2012 lag het accent op de totstandkoming van een Programma van Eisen waar de nieuwe jeugdzorg aan moet voldoen.

Wat gaan we ervoor doen?

- De Wmo-voorzieningen moeten bereikbaar en betaalbaar zijn voor iedereen, met een eigen bijdrage naar draagkracht. Wij kiezen voor een Wmo-beleid waarin we algemene, collectieve en individuele voorzieningen afwegen met aandacht voor de menselijke maat. De bijdrage van het Rijk aan de gemeente vormt het financiële kader voor een sober doch doelmatig beleid. Een effectieve en efficiënte uitvoeringsorganisatie en korte wachttijden zijn uitgangspunten.
- Doorontwikkeling van de robuuste zorgzame wijken. Hiervoor is enerzijds een goed (zorg)voorzieningen aanbod in de wijk nodig en anderzijds een goede sociale infrastructuur om de eigen kracht van de wijk te kunnen benutten. Om dit te bereiken werken we aan wijkpunten en zetten we het wijkgericht werken in.
- Wij zetten ons voor vrijwilligers en mantelzorgers in voor vermindering van regel- en verantwoordingslast en voor financiële en organisatorische ondersteuning.
- Implementeren transities AWBZ-begeleiding, Jeugdzorg en Wet werken naar vermogen.

Bestaand beleid

- Beleidsplan Wmo 2008-2012.
- Wmo-verordening.
- Notitie realisatie woonzorg servicezones.
- Wijkgericht werken vanaf 2012.
- Nota Integraal Jeugdbeleid 2009 – 2013.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	9.00 WMO ALGEMEEN	€ 84.687	€ 193.242	€ 124.078	€ 124.078	€ 124.078	€ 124.078
		9.01 SOC. SAMENHANG EN LEEFBHD.	€ 1.067.001	€ 827.027	€ 845.206	€ 851.206	€ 849.706	€ 848.206
		9.02 JEUGDBELEID	€ 698.856	€ 685.640	€ 697.182	€ 697.182	€ 697.182	€ 697.182
		9.03 INFORMATIE EN ADVIES	€ 2.733	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
		9.04 MANTELZORG EN VRIJWILLEGERS	€ 71.276	€ 78.550	€ 78.575	€ 78.575	€ 78.575	€ 78.575
		9.06 INDIV.VOORZ.WMO	€ 4.095.357	€ 3.706.485	€ 3.649.744	€ 3.649.744	€ 3.649.744	€ 3.649.744
		9.07 MAATSCH.OPVANG	€ 509.372	€ 58.857	€ 221.344	€ 221.344	€ 221.344	€ 221.344
		9.20 OPENBARE GEZONDHEIDSVORZ.	€ 339.178	€ 321.806	€ 314.778	€ 314.778	€ 314.778	€ 314.778
		9.25 AMBULANCEVERVOER	€ 4.902	€ 8.400	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Lasten		€ 6.863.558	€ 5.887.007	€ 5.937.907	€ 5.943.907	€ 5.942.407	€ 5.940.907
	Baten	9.01 SOC. SAMENHANG EN LEEFBHD.	€ 79.650	€ -	€ 28.033	€ 34.033	€ 32.533	€ 31.033
		9.02 JEUGDBELEID	€ 570.234	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		9.06 INDIV.VOORZ.WMO	€ 320.376	€ 499.017	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
		9.20 OPENBARE GEZONDHEIDSVORZ.	€ 9.779	€ 3.811	€ 3.811	€ 3.811	€ 3.811	€ 3.811
	Totaal Baten		€ 980.038	€ 502.828	€ 431.844	€ 437.844	€ 436.344	€ 434.844
Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming			€ 5.883.520	€ 5.384.179	€ 5.506.063	€ 5.506.063	€ 5.506.063	€ 5.506.063
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming			€ 5.883.520	€ 5.384.179	€ 5.506.063	€ 5.506.063	€ 5.506.063	€ 5.506.063

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten

In de kadernota gingen we er, op basis van de Jaarrekening 2011, van uit dat de lasten voor individuele voorzieningen Wmo structureel met € 280.000 zouden toenemen. Uit een nadere analyse blijkt dat dit vooralsnog beperkt blijft tot € 130.000. Vooral de kosten voor rolstoelvoorzieningen zijn hoger, maar daar staan lagere uitgaven (ten opzichte van de eerdere verwachting) op hulp bij huishouden en voor vervoersvoorzieningen tegenover.

Baten

We verwachten aan eigen bijdragen (individuele voorzieningen Wmo) € 100.000 minder inkomsten dan oorspronkelijk begroot. De verhoging van de laatste jaren naar € 0,5 miljoen blijkt door een gerechtelijke uitspraak over eigen bijdrage niet haalbaar.

Programma 10: Milieu en afval

Onderwerp van het programma

Het programma Milieu en afval betreft de producten afval, milieu en riolering. Wij zien Loon op Zand als een schone, groene en milieuvriendelijke gemeente die duurzaam en leefbaar is.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Terugdringen hoeveelheid restafval.	Middel	Kilo's restafval.	<ul style="list-style-type: none">• Jaarlijkse afname met 2%.
2. Streven naar een duurzame leefomgeving.	Middel	Jaarverslag inkoop en aanbesteding.	<ul style="list-style-type: none">• 75% duurzame inkoop.
3. Effectief en efficiënt rioolbeheer met minimale overlast.	Hoog	Controle en inspectie in praktijk en klachtenregistratie.	<ul style="list-style-type: none">• 100 % effectiviteit van het stelsel .• Maximaal 2 overstortingen per jaar (als gevolg van hevige regenval).

Programma ontwikkelingen

Afval

Met de invoering van het nieuwe Afvalstoffenplan eind 2008 zijn veel verbeteringen gerealiseerd. De hoeveelheid restafval kon in het jaar daarop met niet minder dan 28,7% worden teruggedrongen. Het beleid is er op gericht om de hoeveelheid restafval jaarlijks met 2% terug te dringen. In de eerste 6 maanden van 2012 is 5% minder restafval ingezameld dan in de vergelijkbare periode in 2011. We nemen aan dat conjuncturele oorzaken hier mede debet aan zijn. De inzameling van kunststof verpakkingsafval loopt onveranderlijk goed. De huidige wettelijke regeling loopt echter na 2012 af. Gezien het milieu rendement gaan we hiermee door op de ingeslagen weg.

Het invoeren van de milieupas heeft tot gevolg dat het aanbieden van afval op de milieustraat door inwoners van andere gemeenten en bedrijven sterk is afgenomen. De milieupas heeft zichzelf daarmee bewezen en wordt daarom gehandhaafd.

Milieu

De focus op de werkzaamheden binnen dit vakgebied is door de bezuinigingen gericht op het alleen uitvoeren van onze wettelijke taken. In de begroting van 2011 jaar gaven we aan dat we een milieubeleidsplan zouden opstellen. Door de al genoemde bezuinigingen is hier voor 2012 niet voor gekozen. Voor 2013 blijft dit standpunt ongewijzigd.

Honden

Er wordt, zoals bij de reiniging, een vereveningsvoorziening in het leven geroepen waarin overschotten op het budget voor het uitlaten van honden moeten worden gestort. De voorziening kan worden ingezet voor het betalen van eventuele tegenvallers en/of het mitigeren van de tarieven Hondenbelasting.

Riolering

Klimaatverandering leidt tot toename van hevige buien en daardoor vaker water op straat. Water op straat is hinderlijk maar pas een echt probleem als het water gebouwen binnenstroomt, doorgaande wegen blokkeert of water uit het riool stroomt. Het bovengronds (op wegen en plantsoenen) bergen en afvoeren van regenwater is soms onvermijdelijk. Water op straat is dus ook een tijdelijke oplossing om verdere overlast te voorkomen, mits in goede banen geleid. We dienen de openbare ruimte zo in te (gaan) richten dat er meer water gedurende korte tijd en op een veilige manier bovengronds geborgen kan worden.

In het WRP 2011-2015 (Water- en Rioleringsplan) ligt het beleid voor het omgaan met afvalwater, grond- en hemelwater vast. Het vormt de basis voor de beheerprogramma's. De projecten stemmen we integraal af met grijs (verhardingen) en groen (groenvoorzieningen). Momenteel wordt gewerkt aan het Integraal jaarprogramma Openbare Ruimte 2014 (IJOR 2014) en het Meerjarenplan Openbare Ruimte (MJPO 2014-2016) voor de grootschalige onderhouds- en investeringsprojecten. Beide plannen worden in 2013 aan de Raad voorgelegd ter goedkeuring. Het IJOR 2014 vormt de input voor de begroting 2014.

Om achterstanden in het reinigen en inspecteren van de rioleringen weg te werken is in 2012 gestart met een gemeentebreed programma van reinigen en inspecteren en ook repareren van beschadigingen. Dit programma wordt in 2013 onverkort voortgezet. Op deze wijze ontstaat een goed inzicht in de toestand van de rioleringen en worden toekomstige maatregelen voor de instandhouding bepaald.

Daar waar mogelijk wordt steeds meer overgegaan tot het "relinen" van de bestaande rioleringen van beton. Hierbij wordt een kunststof kous in de bestaande riolering aangebracht wat een goedkopere maatregel is dan vervanging en tevens voor aanzienlijk minder overlast zorgt voor de omgeving. Op deze wijze wordt de levensduur van de riolering op een duurzame manier met 60-80 jaar verlengd en worden aanzienlijke besparingen bereikt.

Daarnaast wordt, samen met de andere Midden-Brabantse gemeenten, gewerkt aan mogelijke besparingsplannen die voortvloeien uit het Bestuursakkoord Water (mei 2011)³⁷ hierin zijn afspraken zijn gemaakt over te behalen besparingen in 2020 van € 210 miljoen. Dit is vooral mogelijk door het vergroten van de doelmatigheid. Binnen het gebied van waterschap Brabantse Delta en binnen het ROM-gebied zijn hiervoor werkgroepen (werkeenheden) opgericht. Deze werkeenheden vallen onder de paraplu van het SWWB, (Samenwerking Water West-Brabant) en zijn inmiddels gestart met het uitwerken van een in 2010 gehouden benchmark. Het doel hierbij is om mogelijkheden in beeld te brengen die tot verdere besparingen door samenwerking leiden. Naar het zich laat aanzien zal dit voor Loon op Zand geen al te grote resultaten op gaan leveren omdat wij volgens de benchmark op een, zowel landelijk al provinciaal niveau, gemiddeld acteren op de onderzochte gebieden waaronder de hoogte van de rioolheffing. Mogelijk biedt verder onderzoek, o.a. naar de wijze van financieren van het rioolbeheer, openingen om te komen tot besparingen. Deze werkzaamheden zullen in 2013 onverkort worden voortgezet. De landelijke benchmark rioleringszorg zal in 2013, dus ook voor Loon op Zand, worden herhaald.

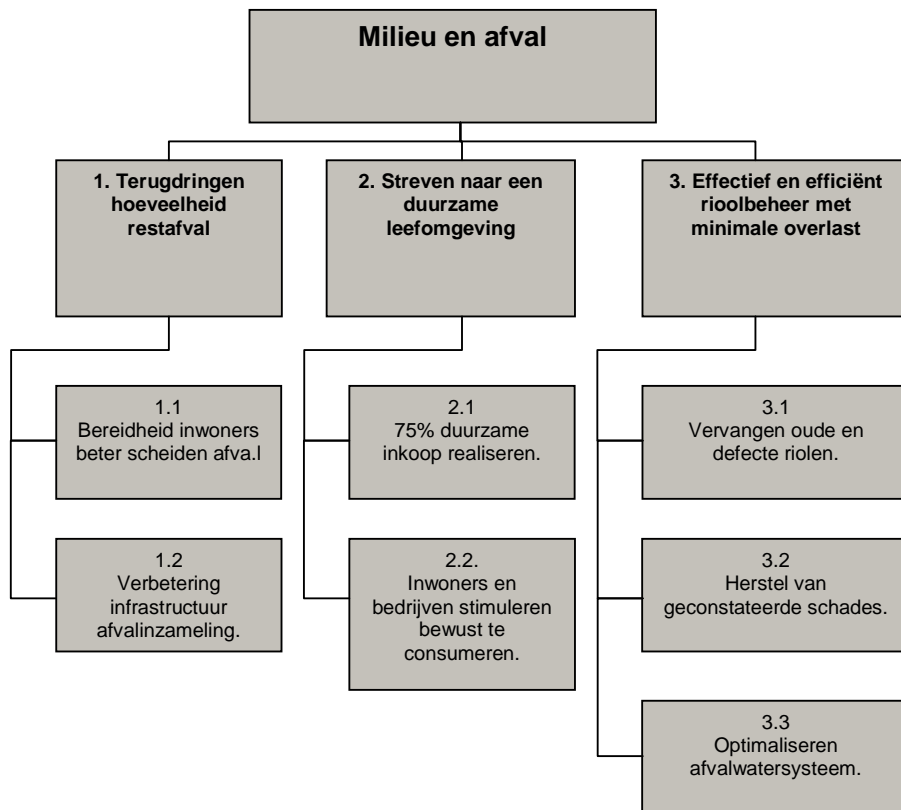
Wat gaan we ervoor doen?

- Het sleutelbegrip duurzaamheid verankeren in het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid.
- Uitvoering geven aan het Water- en Rioleringsplan en het daarbij behorende actieplan op het gebied van grond-, hemel- en afvalwater.
- Het (huishoudelijk) restafval verder terugdringen.

Bestaand beleid

- WRP 2011-2015.
- Nota inkoop en aanbesteding.
- Gemeentelijk afvalstoffenplan.

³⁷ Overeenkomen tussen VNG, Interprovinciaal Overleg, Unie van Waterschappen, Vewin (Vereniging van waterbedrijven in Nederland) en het ministerie van Infrastructuur & Milieu.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	10.01 AFVAL	€ 2.867.060	€ 2.644.621	€ 2.585.455	€ 2.595.090	€ 2.590.840	€ 2.586.589
		10.02 MILIEU	€ 433.130	€ 462.656	€ 554.976	€ 554.938	€ 554.901	€ 554.863
		10.03 ONGEDIERTEBESTRIJDING	€ 2.657	€ 4.155	€ 4.155	€ 4.155	€ 4.155	€ 4.155
		10.04 HONDENUITLAATVOORZIENINGEN	€ 41.269	€ 111.380	€ 93.186	€ 86.486	€ 86.486	€ 86.486
		10.05 RIOLERING	€ 1.909.505	€ 2.142.969	€ 2.316.661	€ 2.296.225	€ 2.270.028	€ 2.212.044
	Totaal Lasten		€ 5.253.619	€ 5.365.781	€ 5.554.433	€ 5.536.894	€ 5.506.410	€ 5.444.137
	Baten	10.01 AFVAL	€ 2.867.060	€ 2.644.621	€ 2.585.455	€ 2.595.090	€ 2.590.840	€ 2.586.589
		10.02 MILIEU	€ 15.574	€ 1.541	€ 1.541	€ 1.541	€ 1.541	€ 1.541
		10.05 RIOLERING	€ 2.062.750	€ 2.259.537	€ 2.364.087	€ 2.364.087	€ 2.364.087	€ 2.364.087
	Totaal Baten		€ 4.945.384	€ 4.905.699	€ 4.951.083	€ 4.960.718	€ 4.956.468	€ 4.952.217
	Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming		€ 308.236	€ 460.082	€ 603.350	€ 576.176	€ 549.942	€ 491.920
	Lasten	10.06 RESERVES MILIEU EN AFVAL	€ 221.354	€ 896.102	€ 229.736	€ 247.709	€ 269.671	€ 316.621
	Totaal Lasten		€ 221.354	€ 896.102	€ 229.736	€ 247.709	€ 269.671	€ 316.621
	Baten	10.06 RESERVES MILIEU EN AFVAL	€ 68.109	€ 721.849	€ 182.310	€ 179.847	€ 175.612	€ 164.578
	Totaal Baten		€ 68.109	€ 721.849	€ 182.310	€ 179.847	€ 175.612	€ 164.578
	Totaal Mutaties reserves		€ 153.245	€ 174.253	€ 47.426	€ 67.862	€ 94.059	€ 152.043
	Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming		€ 461.481	€ 634.335	€ 650.776	€ 644.038	€ 644.001	€ 643.963

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten

Het saldo van lasten en baten voor afval verrekenen we met de egalisatievoorziening reiniging. De geraamde onttrekking voor 2013 is € 160.000.

De omgevingsdienst Midden en West Brabant (voorheen RUD) voert voor ons landelijke basistaken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Voor de uitvoering van deze taken nemen we, zoals we al aangaven in de kadernota, vanaf 2013 structureel € 77.000 op in de begroting.

Net als bij de reiniging hebben we voor de hondenuitlaatvoorzieningen een vereveningsvoorziening in het leven geroepen. Deze voorziening kunnen we inzetten voor het verrekenen van eventuele tegenvallers en voor een egalisatie van de tarieven hondenbelasting.

Baten

Het saldo van lasten en baten voor afval verrekenen we met de egalisatievoorziening reiniging. De geraamde onttrekking voor 2013 is € 160.000.

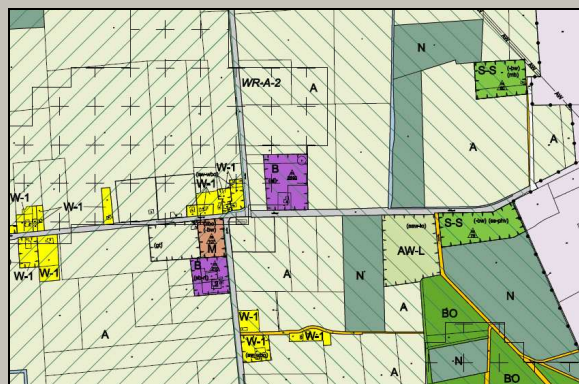
Riolering

Het saldo van lasten en baten verrekenen we met de reserve riolering. De geraamde bijdrage voor 2013 is € 230.000.

Programma 11: Bouwen en wonen

Omschrijving van het programma

In onze gemeente wordt de kwaliteit van de leefomgeving bepaald door een veelzijdige mix van wonen, toerisme & recreatie, agrarisch gebruik, natuur en een diverse bedrijvigheid. We sturen daarbij de ruimtelijke kwaliteit door het behoud van het groene, landelijke karakter en het contrast met de nabij gelegen stedelijke gebieden van Tilburg en Waalwijk. We zetten in op het creëren van complete en robuuste kernen, aantrekkelijke dorpscentra met centrale voorzieningen en op het bieden van keuzemogelijkheden voor alle bevolkingsgroepen.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijke doelen	Beïnvloedbaarheid	Hoe gaan we het meten?	Wat zijn de streefwaarden?
1. Kwalitatief aantrekkelijker woonmilieus.	Middel	Aantal intensieve veehouderijen (in LOG ³⁸).	Geen nieuwe vestiging van intensieve veehouderijen.
2. Complete robuuste kernen met keuzemogelijkheden voor iedereen.	Laag	Aantal nieuw gerealiseerde huurwoningen met een huurprijs < € 665. Aantal nieuw gerealiseerde koopwoningen met een koopprijs <€ 181.000. Aantal projecten met collectief particulier opdrachtgeverschap.	20 woningen. 10 woningen. 1 CPO-project ³⁹ .

³⁸ LandbouwOntwikkelingsGebieden.

³⁹ Collectief Particulier Opdrachtgeverschap.

Programma ontwikkelingen

Ruimtelijke ordening

Een goede ruimtelijke ordening zorgt voor een balans tussen alle denkbare ruimtelijke functies, zoals wonen, werken, welzijn, zorg, recreatie, toerisme, verkeer, groen en natuur. Om dit te bereiken stellen we beleid integraal op. Dat beleid vormt ons uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkelingen.

In de afgelopen jaren is er veel sectoraal beleid ontwikkeld. Een nieuwe structuurvisie is het (wettelijk verplichte) instrument dat we inzetten om al het recente beleid onder te brengen in één integraal ruimtelijk ontwikkelingsbeeld voor de komende 10-15 jaar. De structuurvisie vormt een afwegingskader voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente, maakt keuzes op het gebied van (woningbouw)projecten en benoemt de hoofdstructuren voor onder andere groen en verkeer. Op die manier geven we een betere invulling aan onze toekomstige rol: regie en uitvoering waar nodig, zeggenschap en participatie voor burgers en ondernemers waar mogelijk. Het concept 'Samen werken aan de wijk' zetten we, waar mogelijk, in binnen dit taakveld.

Vanuit de Wet ruimtelijke ordening is het verplicht om actuele bestemmingsplannen te hebben (maximaal 10 jaar oud). In 2009 is gestart met een actualiseringstraject. In 2013 dienen alle bestemmingsplannen te voldoen aan de wettelijke eisen: actueel zijn én digitaal raadpleegbaar en uitwisselbaar. Een nieuw, actueel bestemmingsplan voor het buitengebied en voor de kom van Loon op Zand zijn in 2011 vastgesteld. In 2012 is er een beheersverordening vastgesteld voor de kom van Kaatsheuvel. In 2013 volgt een beheersverordening voor De Moer en een actueel bestemmingsplan voor de bedrijvenparken en voor de 'Wereld van de Efteling'.

Bij het opstellen van bestemmingsplannen bouwen we, waar mogelijk, flexibiliteit in. Denk daarbij aan het bieden van meer ruimte voor individuele wensen (kleinschalige bedrijvigheid, mantelzorg, bijgebouwen) of aan maatregelen om in te spelen op de veranderende woningmarkt: ruimere bestemmingsomschrijvingen waarmee we bijvoorbeeld een uitwisseling van woningtypen mogelijk maken. Bestemmingsplannen voor projecten lopen parallel aan het actualisatietraject.

We versterken natuur- en landschapswaarden in het buitengebied door uitvoering te geven aan diverse projecten, zoals het 'Groenblauw Stimuleringskader' en aan het opstellen van een provinciale regeling voor kwaliteitsverbetering van het landschap. Hiervoor werken we samen met diverse partners zoals provincie, regiogemeenten, ontwikkelaars en burgers.

In onze gemeente is op de grens met de gemeente Dongen een landbouwontwikkelingsgebied geprojecteerd. We streven ernaar om – binnen de ruimte die het provinciale beleid daarvoor biedt - vestiging van megastallen in het landbouwontwikkelingsgebied af te houden.

In verschillende verbanden werken we al samen met buurgemeenten, regio en provincie. Doel is om verdere aansluiting te zoeken bij de regio 'Hart van Brabant' van waaruit we zowel organisatorisch als inhoudelijk samen werken. Als onderdeel van de 'Strategische Agenda Hart van Brabant: regio van social innovation' wordt in regionaal verband een economisch-ruimtelijke visie opgesteld. Uiteindelijk leidt de samenwerking tot concrete afstemming binnen de taakvelden wonen, werken en landschap.

Met de buurgemeenten Waalwijk en Heusden stelden we het visiedocument 'Op een nieuwe leest geschoeid' op. De samenwerkingsonderwerpen die daarin opgenomen zijn, hebben deels ook een ruimtelijke component, zoals het gezamenlijke woonbeleid dat in 2012 is opgesteld.

Woningexploitatie / woningbouw

In het ruimtelijke beleid lag en ligt de nadruk op het beheren en intensiveren van het bestaand stedelijk gebied. Zorgvuldig ruimtegebruik staat voorop. Dat betekent dat we vooral inzetten op het herontwikkelen van inbreidingslocaties. Er zijn daarnaast nog locaties om uit te breiden, die we - als dat in het belang is voor het bouwen voor specifieke doelgroepen - in ontwikkeling nemen. Mede gelet op de blijvende groei van het aantal huishoudens ontwikkelen we de komende jaren gefaseerd de uitbreidingslocaties Sweensstraat-West en de Hooivork II.

Welstand

In 2011 zijn we gestart met het opstellen van nieuw welstandsbeleid; dit in de vorm van een Handboek Ruimtelijke Kwaliteit. Dit handboek wordt een pragmatisch kader voor de welstandstoetsing en een inspirerend uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen in de gemeente. Met het nieuwe beleid streven we ernaar om de ruimtelijke kwaliteit te versterken waar het gewenst is en meer los te laten waar het mogelijk is. Na goedkeuring door de raad voeren we het nieuwe beleid in.

Volkshuisvesting

In 2009 is de Woonvisie-plus vastgesteld. Dit beleid vormt het kader voor ontwikkelingen op het gebied van welzijn, wonen, zorg en onderwijs voor de middellange termijn. Een belangrijke partner voor ons voor de uitvoering van de Woonvisie-plus is Casade Woondiensten.

De gevolgen van de kredietcrisis voor de woningmarkt zijn goed zichtbaar. De verkoop van woningen loopt terug en de doorstroming stagneert. Risicodragende partijen stellen hun activiteiten uit of trekken zich terug. De nieuwbouwproductie blijft daardoor (ver) achter bij de prognoses. Uit de periodieke prognoses blijkt echter een voortdurende behoefte aan nieuwbouwwoningen, met name als gevolg van de doorzettende groei van het aantal huishoudens. Door de woningmarktomstandigheden krijgt de woningbouwprogrammering vanaf eind 2012 nadrukkelijk aandacht. De vast te leggen/vastgelegde prioritering van woningbouwprojecten wordt in 2013 in de praktijk uitgevoerd.

We namen, samen met Casade Woondiensten, de stimuleringsmaatregel 'Bouwen in tijden van recessie'. Het convenant hiervoor is gesloten om werkgelegenheid en een snellere nieuwbouwproductie te bevorderen door het verstrekken van subsidies. Voor één project is subsidie ontvangen. Eind 2012 zijn drie van de vier projecten in uitvoering.

Omgevingsvergunningen

In oktober 2010 trad de Wabo⁴⁰ in werking. Deze wet bundelt diverse vergunningen tot één overkoepelende vergunning, de zogenoemde omgevingsvergunning. Om digitale aanvragen ook digitaal te kunnen afhandelen, schaften we in 2012 AutoVue aan. Met deze viewer en Corsa kunnen we bouwplannen digitaal toetsen en afhandelen. De invoering van deze nieuwe werkwijze vraagt de komende tijd extra inspanningen en tijd.

Door de invoering van de Wabo is het aantal en soort vergunningsvrije bouwwerken toegenomen, waardoor er minder vergunningen aangevraagd worden voor de activiteit bouwen. Daarnaast heeft de (krediet)crisis invloed op het aantal aanvragen om omgevingsvergunning. Door de crisis worden veel projecten getemporeerd of stilgelegd. Door deze ontwikkeling houden we vanaf 2012 structureel rekening met € 100.000 minder inkomsten aan bouwleges.

Bruisend Dorpshart

Het belangrijkste project in onze gemeente is 'Bruisend Dorpshart'. We ontwikkelen dit project in nauwe samenwerking met verschillende partijen zodat:

- het plan esthetisch en stedenbouwkundig voldoet op een wijze dat de inwoners en bezoekers van onze gemeente deze plaats graag en frequent bezoeken;
- de kosten worden bewaakt dat het plan blijft voldoen aan de randvoorwaarden die de raad daaraan heeft gesteld.

Door de bijzondere aard en complexiteit van dit project houden we de raad via rapportages op de hoogte van de voortgang.

Grondbedrijf

Op 11 februari 2010 stelde de gemeenteraad de nota 'Grondbeleid' vast. Daarbij is aangegeven dat de grondprijzen voortaan jaarlijks worden vastgelegd in een notitie 'Grondprijzen'. In 2011 is een meerjarig investeringsprogramma infrastructuurle werken (MII) opgezet. Dit programma wordt de komende jaren geoptimaliseerd en verder geconcretiseerd. Het programma dient als basis om kosten te kunnen doorrekenen bij gebiedsontwikkelingen. Bij de totstandkoming van een nieuwe structuurvisie besteden we aandacht aan de vereiste onderbouwingen om het kostenverhaal volgens het MII mogelijk te maken. Het MII herzien we jaarlijks of tweejaarlijks. Het college stelt dit stuk vast waarna de gemeenteraad het ter kennisname ontvangt.

Verder is in 2012 een Meerjarige Prognose Grondexploitaties (MPG) opgesteld. Deze MPG is de opvolger van de Nota Fipog⁴¹ en wordt jaarlijks geactualiseerd. Binnen de MPG wordt de realisatie van ruimtelijke doelstellingen in beeld gebracht. Daarnaast brengen we de financiële gevolgen met een doorkijk naar de toekomst toe in beeld.

Wat gaan we ervoor doen?

- Op het gebied van bouwen en wonen is het van groot belang in te spelen op de dynamiek van de vraag en het zoeken naar de flexibiliteit in vraag en aanbod, mede gelet op een mogelijke krimpsituatie en de

⁴⁰ Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

⁴¹ Financiële positie grondbedrijf.

huidige marktsituatie door de crisis. We voeren de vast te leggen/vastgelegde prioritering van de woningbouwprogrammering uit ter stimulering van de woningbouw.

- Bijzondere aandacht hebben wij voor het realiseren van voldoende betaalbare huur- en koopwoningen voor de eigen behoefte van Loon op Zand.
- Wij creëren randvoorwaarden voor initiatieven voor collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO).
- We stellen een integrale structuurvisie op waarin het ruimtelijk ontwikkelingsbeeld voor de komende 10-15 jaar wordt neergelegd.
- In 2013 zijn al onze bestemmingsplannen actueel en conform de wettelijke eisen vastgesteld.
- Binnen de regionale context streven wij in met name de kern Kaatsheuvel naar kwalitatief aantrekkelijke woonmilieus met een bovenlokale aantrekkingskracht. Met Waalwijk en Heusden maken we hierover afspraken.
- In de regio Hart van Brabant streven we naar kwantitatieve en kwalitatieve afstemming binnen de taakvelden wonen, werken en landschap.

Ontwikkeling woningbouw / bedrijventerrein

In de tabel hieronder staan de complexen die betrekking hebben op woningbouw en op uitbreiding van bedrijventerreinen. Het gaat hierbij om gemeentelijke en particuliere initiatieven. Het betreft complexen die al in exploitatie zijn genomen en nog in exploitatie te nemen zijn. De voortgang in en realisatie van de projecten is, zeker in deze tijd, mede afhankelijk van de bereidheid vanuit de markt(partijen).

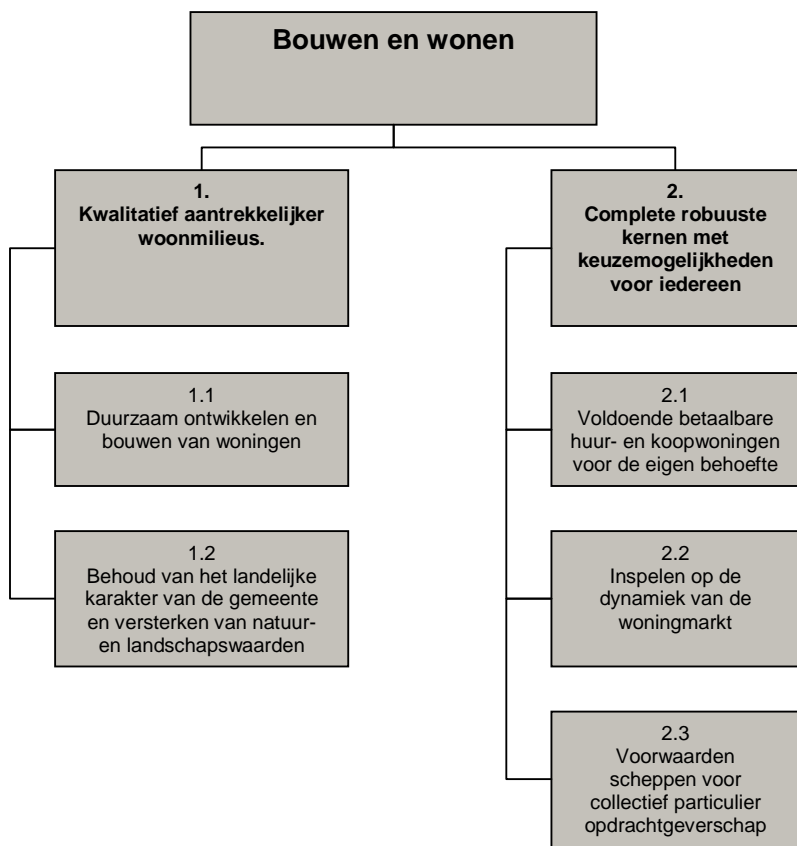
Complexen	Doelstelling	Te realiseren / toelichting	Periode c.q. verwacht jaar van realisatie
Woningen in exploitatie			
Els 2e fase	Realisatie woonwijk inclusief deel zorgwoningen	190 woningen en appartementen en de aanleg van een park	Onbekend
Willibrordusstraat	Herstructurering woningbouw	18 woningen en 16 appartementen	2012-2013
Rosagaerde	Herontwikkeling met woningbouw en zorg	112 wooneenheden	2013
Kloosterstraat 20-24	Herstructurering / inbreiding woningbouw	14 woningen	2013-2015
Bruisend Dorpshart	Herstructurering centrum	Circa 100 woningen, horeca, sociaal-cultureel centrum.	2013-2016
Woningen nog niet in exploitatie			
Klooster Erasstraat	Herstructurering woningbouw	Herontwikkeling klooster	Onbekend
Hooivork 2*	Inbreiding woningbouw	Nieuwe woonbuurt de Moer met 34 woningen	2012-2019
Sweensstraat West*	Uitbreiding woningbouw	450 woningen	2014-2026
Bernhardplein	Herstructurering woningbouw	14 woningen en 15 appartementen	2014-2015
Kasteelweide woningbouw	Inbreiding woningbouw	8 woningen	2013-2014
Gasthuisstraat 77	Herstructurering woningbouw	7 woningen	2013-2016
Hoofdstraat 103	Woningbouw	8 woningen	2013-2015
Weteringstraat 16-17	Inbreiding woningbouw	4 woningen	2012-2014
Molenwijk fase 3 + 4	Uitbreiding woningbouw	Circa 88 woningen	2014-2019
Peperstraat 21-25	Herstructurering woningbouw	Nog onbekend	Onbekend
Bedrijven in exploitatie			
Bedrijvenpark Kaatsheuvel*	Realisatie bedrijventerrein met parkmanagement	7 hectare bedrijventerrein	2009-2019

Complexen	Doelstelling	Te realiseren / toelichting	Periode c.q. verwacht jaar van realisatie
Bedrijven nog niet in exploitatie			
Hoge Steenweg 85 / Roosmalen	Herstructurering / uitbreiding	Nieuwe ontsluitingsweg, bedrijventerrein en woningbouw	Onbekend
De Hoogt 3	Uitbreiding	Uitbreiding bedrijventerrein	2012-2013

* deze complexen worden gerealiseerd op gemeentegrond, de overige complexen betreffen initiatieven van derden

Bestaand beleid

- Structuurvisie-plus.
- Woonvisie-plus.
- Welstandnota.
- Nota Grondbeleid.
- Notitie ruimte voor ruimte.
- Gebiedsvisie voor bebouwingsconcentraties.
- Verkeersplan Loon op Zand 2008-2015.
- Projectplan actualisatie bestemmingsplannen.
- Handboek ruimtelijke plannen.
- Sociaal economisch beleidsplan.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	11.01 RUIMTELIJKE ORDENING	€ 696.262	€ 936.091	€ 806.903	€ 758.956	€ 758.882	€ 758.808
		11.02 WONINGEXPLOITATIE/WONINGBO	€ 516.831	€ 472.698	€ 433.036	€ 340.737	€ 264.761	€ 208.243
		11.03 BOUW- EN WONINGTOEZICHT	€ 819.983	€ 1.329.888	€ 1.007.725	€ 951.104	€ 950.983	€ 950.862
		11.04 VOLKSHUISVESTING	€ 175.622	€ 149.939	€ 203.742	€ 203.742	€ 203.742	€ 203.742
		11.05 BOUWVERGUNNINGEN	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		11.06 GRONDBEDRIJF	€ 5.672.096	€ 2.386.479	€ 1.030.850	€ 1.168.919	€ 1.168.919	€ 1.168.908
	Totaal Lasten		€ 7.880.795	€ 5.275.095	€ 3.482.256	€ 3.423.458	€ 3.347.287	€ 3.290.563
	Baten	11.01 RUIMTELIJKE ORDENING	€ 71.047	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		11.02 WONINGEXPLOITATIE/WONINGBO	€ 519.511	€ 470.255	€ 428.605	€ 336.387	€ 260.650	€ 204.581
		11.03 BOUW- EN WONINGTOEZICHT	€ 48.563	€ 58.682	€ 58.682	€ 58.682	€ 58.682	€ 58.682
		11.04 VOLKSHUISVESTING	€ 93.570	€ 44.277	€ 44.277	€ 44.277	€ 44.277	€ 44.277
		11.05 BOUWVERGUNNINGEN	€ 317.264	€ 320.723	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
		11.06 GRONDBEDRIJF	€ 4.435.464	€ 1.276.844	€ 957.036	€ 1.095.105	€ 1.095.105	€ 1.095.094
	Totaal Baten		€ 5.485.419	€ 2.170.781	€ 1.788.600	€ 1.834.451	€ 1.758.714	€ 1.702.634
Totaal Saldo	programma voor resultaatbestemming		€ 2.395.376	€ 3.104.314	€ 1.693.656	€ 1.589.007	€ 1.588.573	€ 1.587.929
	Lasten	11.07 RESERVES BOUWEN EN WONEN	€ 415.991	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal Lasten		€ 415.991	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Baten	11.07 RESERVES BOUWEN EN WONEN	€ 675.373	€ 512.237	€ 83.516	€ 87.075	€ 90.931	€ 95.427
	Totaal Baten		€ 675.373	€ 512.237	€ 83.516	€ 87.075	€ 90.931	€ 95.427
Totaal Mutaties reserves			€ 259.382	€ 512.237	€ 83.516	€ 87.075	€ 90.931	€ 95.427
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming			€ 2.135.994	€ 2.592.077	€ 1.610.140	€ 1.501.932	€ 1.497.642	€ 1.492.502

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Wijzigingen in kapitaallasten en doorbelastingen lichten we toe bij Programma 12 (Saldorekeningen). Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten

In 2013 ronden we de inhaalslag voor het actualiseren van de bestemmingsplannen af. Zoals we in de kadernota al aangaven, is het budget hiervoor met € 35.000 verlaagd (vanaf 2014 met € 85.000).

De verlaging van de lasten op dit product komt door de afname van het incidentele budget voor de invoering van de Wabo en door een wijziging in de urenrekening.

Baten

Doordat er aanhoudend minder wordt gebouwd, hebben we de inkomsten leges bouwvergunningen neerwaarts bijgesteld: € 20.000 ten opzichte van 2012. Het blijft een lastig te ramen post. In 2013 voorzien we de aanvraag van een aantal grotere projecten waarop de restantraming van € 300.000 is gebaseerd.

Verder valt op dat de lasten op het onderdeel Grondbedrijf in 2013 flink lager uitvallen. Dit heeft twee oorzaken:

- De lasten en baten op grondexploitaties verlopen (budgettair neutraal) via dit programma. Tegenover de geraamde lasten staan in feite dezelfde baten in de vorm van overboeking naar de balans. Deze lasten en baten schatten we voor 2013 lager in. Op dit onderdeel is vooral de jaarrekening van belang omdat dan eventuele verliezen of winsten duidelijk worden.
- Tot en met 2012 stond de toevoeging van bespaarde rente aan de verliesvoorziening project 'Bruisend Dorpshart' onder dit beleidsproduct geraamd. Door voorschriften over de verslaglegging is deze dotatie met ingang van 2013 onderdeel van Programma 12.

Programma 12: Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving van het programma

Dit programma bevat de verzameling van onze algemene dekkingsmiddelen waarmee we de nadelige saldo's op de overige programma's opvangen. Dit programma bevat geen specifieke maatschappelijke effecten. Daarom laten we de drie W-vragen achterwege.

De drie belangrijkste beleidsproducten van dit programma zijn:

- algemene uitkering gemeentefonds;
- algemene baten en lasten;
- lokale heffingen.

De overige beleidproducten zijn vooral van financieel technische aard.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Dit is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente omdat deze middelen in principe vrij besteedbaar zijn. Door de financiële en economische crisis is in 2008 besloten om de koppeling tussen de Rijksuitgaven en het gemeentefonds tot en met 2011 los te laten. Hierdoor ontvingen gemeenten een aantal jaren achtereenvolgend bijvoorbeeld ook geen compensatie voor inflatie. Door de onzekerheden laat de hoogte van de geraamde algemene uitkering ook sterke schommelingen zien; de meerjarige ramingen vallen daardoor jaarlijks anders uit.

In deze begroting is de berekening van de algemene uitkering gebaseerd op de zogenaamde junicirculaire 2012. In deze circulaire is rekening gehouden met de effecten van het Lenteakkoord. Dit betekent dat de effecten van de Rijksbezuinigingsoperatie van € 18 miljard en de aanvullende operatie van € 12 miljard in deze begroting verwerkt zijn. Hierbij past overigens wel een kanttekening voor de jaren 2014 en later. Hiervoor verwijzen we naar het hoofdstuk Financiële positie.

Ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting is sprake van de volgende mutaties.

Mutaties algemene uitkering	2013	2014	2015	2016
Algemene mutaties	-609.622	-330.153	-283.069	213.706
Loon-prijs compensatie	402.400	501.239	566.980	287.151
Ontwikkeling uitkeringsbasis + aantallen	-45.520	38.593	197.269	232.338
Taakmutaties	-2.033	-62.959	-52.355	100.909
IU/DU/SU	50.154	50.154	50.154	50.154
Totaal	-204.621	196.874	478.979	884.257

Deze mutaties vormen een samenvatting van wijzigingen die zijn opgenomen in de september- en decembercirculaire 2011 en de junicirculaire 2012 (ten opzichte van de meicirculaire 2011). Een groot deel van de

mutaties hebben we toegelicht bij de kadernota. Een voorbeeld is de korting op het gemeentefonds door de vorming van de Regionale uitvoeringsdiensten (voor Loon op Zand - € 100.000 als onderdeel van de taakmutaties).

De grootste wijziging doet zich voor bij de algemene mutaties. Deze korting is nagenoeg geheel toe te schrijven aan de effecten van de Rijksbezuinigingen. Doordat het Rijk minder uitgeeft, daalt ook de omvang van het gemeentefonds. Deze korting wordt ogenschijnlijk voor een deel goedge maakt door compensatie voor loon- en prijsstijgingen. De berekening hiervan binnen het systeem van de algemene uitkering is behoorlijk financieel-technisch van aard. Kort gezegd komt het erop neer dat het deels een correctie betreft van een vrij hoog ingeschatte inflatie in een eerder stadium (deze valt nu wat mee, dus een voordeel). Hier staat wel tegenover dat we sommige budgetten binnen deze begroting (op basis van contracten) nog voor inflatie en indexen moeten corrigeren. Dit leidt tot extra lasten.

Algemene baten en lasten

Het beleidsproduct algemene baten en lasten wordt benut wanneer middelen (nog) niet aan een specifiek beleidsproduct zijn toe te rekenen. Een voorbeeld is een bedrag dat binnen de algemene uitkering voor een bepaald doel wordt uitgekeerd aan gemeenten, maar waarvan nog niet vaststaat of er ook daadwerkelijk beleid op wordt uitgevoerd. De voorgeschreven post onvoorzien van bijna € 33.000 maakt eveneens deel uit van dit beleidsproduct.

Lokale heffingen

De inkomsten uit de volgende heffingen verantwoorden we onder dit beleidsproduct: Onroerende zaakbelasting, Hondenbelasting en Toeristenbelasting.

Voor een nadere toelichting wordt ook verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Wat mag het kosten?

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	Lasten	12.01 GELDLeningen < 1 JAAR	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		12.02 BELEGGINGEN	€ 6.087	€ 8.114	€ 8.114	€ 8.114	€ 8.114	€ 8.114
		12.04 ALGEMENE UITKERING GEMEENT	€ 1.307	€ 43.000	€ -	€ -	€ -	€ -
		12.05 ALGEMENE BATEN EN LASTEN	€ 3.401	€ 414.149	€ 1.168.951	€ 1.055.495	€ 1.055.495	€ 1.055.495
		12.06 LOKALE HEFFINGEN	€ 340.994	€ 323.700	€ 271.743	€ 271.743	€ 271.743	€ 271.743
		12.07 SALDOREKENINGEN	€ 2.246.406	€ 265.053	€ 214.654	€ 192.722	€ 266.541	€ 399.965
	Totaal Lasten		€ 2.588.781	€ 523.910	€ 1.663.462	€ 1.528.074	€ 1.601.893	€ 1.735.317
	Baten	12.02 BELEGGINGEN	€ 164.903	€ 140.293	€ 100.293	€ 100.293	€ 100.293	€ 100.293
		12.03 GELDLeningen >= 1 JAAR	€ 1.233.303	€ 1.856.833	€ 1.846.946	€ 1.846.946	€ 1.846.946	€ 1.846.946
		12.04 ALGEMENE UITKERING GEMEENT	€ 18.197.313	€ 18.100.727	€ 17.559.650	€ 17.704.641	€ 17.271.159	€ 17.676.434
		12.05 ALGEMENE BATEN EN LASTEN	€ 420.578	€ 441.824	€ 441.824	€ 441.824	€ 441.824	€ 441.824
		12.06 LOKALE HEFFINGEN	€ 4.242.026	€ 4.344.965	€ 4.574.930	€ 4.677.895	€ 4.727.895	€ 4.727.895
		12.07 SALDOREKENINGEN	€ 859.267	€ 461.499	€ 100.000	€ 9.090	€ 19.376	€ 5.932
	Totaal Baten		€ 25.117.390	€ 24.423.143	€ 24.623.643	€ 24.780.689	€ 24.368.741	€ 24.799.324
	Totaal Saldo programma voor resultaatbestemming		€ 22.528.609	€ 23.899.233	€ 22.960.181	€ 23.252.615	€ 22.766.848	€ 23.064.007
	Lasten	12.08 RESERVES FINAN EN ALG DEK	€ 16.944.181	€ 274.814	€ 1.125.414	€ 775.414	€ 775.414	€ 775.414
	Totaal Lasten		€ 16.944.181	€ 274.814	€ 1.125.414	€ 775.414	€ 775.414	€ 775.414
	Baten	12.08 RESERVES FINAN EN ALG DEK	€ 18.255.546	€ 543.884	€ 614.719	€ 258.397	€ 252.075	€ 245.753
	Totaal Baten		€ 18.255.546	€ 543.884	€ 614.719	€ 258.397	€ 252.075	€ 245.753
	Totaal Mutaties reserves		€ 1.311.366	€ 269.070	€ 510.695	€ 517.017	€ 523.339	€ 529.661
	Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming		€ 23.839.975	€ 24.168.303	€ 22.449.486	€ 22.735.598	€ 22.243.509	€ 22.534.346

Toelichting

Net als in de jaarrekening beperken we de toelichting bij de begroting voortaan tot de directe baten en lasten waarbij het vooral gaat om aanpassingen die nog geen onderdeel van de vorige meerjarenbegroting uitmaakten. Hieruit volgt dat er binnen de programma's geen zichtbare één op één aansluiting is tussen 2013 en 2012 en de hieronder toegelichte aanpassingen.

Lasten

De toename van de algemene lasten en baten is vooral van financieel-technische aard zonder invloed op het begrotingsresultaat. Het gaat om de bestaande toevoeging van de bespaarde rente aan de verliesvoorziening voor het project 'Bruisend Dorpshart' (€ 600.000). Deze stond voorheen onder programma 11 geraamd. Daarnaast is de bestaande stelpost 'taakstelling personeel' afgeraamd met € 240.000. Ook deze heeft geen invloed omdat daar door een besparing op formatie in de personeelsstaat minder salarislasten tegenover staan. Het gaat feitelijk over de invulling van de bestaande taakstelling uit de begroting 2010-2014. Tot slot nemen we onder dit beleidsproduct voor vijf jaar lang een dotatie aan de algemene reserve op van € 40.000. Dit is volgens het besluit van de raad over de reorganisatie van de afdeling INFRA.

De lasten voor lokale heffingen nemen structureel met € 60.000 af door een aanbestedingsvoordeel op de uitvoering van de wet Woz.

Saldorekeningen

Onder het beleidsproduct saldorekeningen nemen de lasten toe door vooral financieel-technische oorzaken. Zo is, volgens de richtlijn van de provincie, het rentepercentage over de hele linie op 4% bepaald. Dit heeft voor de zogenaamde kostenplaats financiering een boekhoudkundig nadeel dat op dit beleidsproduct tot uitdrukking komt. Hier staat echter een lagere doorbelasting van kapitaallasten aan beleidsproducten binnen de programma's tegenover.

Kostenplaatsen

Bij de programma's geven we aan dat een toelichting op afwijking in kapitaallasten en doorbelastingen integraal binnen programma 12 plaatsvindt. Over de doorbelastingen verzamelen we alle kosten, die we niet direct 1-op-1 aan een specifiek beleidsproduct kunnen toerekenen, op de zogenaamde kostenplaatsen en belasten we deze vervolgens via een verdeelsleutel (vooral uren) aan de programma's door. Jaarlijks is sprake van wijzigingen in de verdeelsleutel die in principe niet tot een verzwarend of verlichtend van de begroting leidt. Daarvan is in principe alleen sprake wanneer directe lasten binnen de kostenplaatsen afwijken. Hiervan is in geringe mate sprake. Op een aantal budgetten is de inflatiecorrectie toegepast (totaal ongeveer € 70.000). Wel is, door bezuiniging op de formatie, sprake van lagere loonkosten (€ 240.000). Dit komt tot uitdrukking doordat we aan de programma's minder kosten doorbelasten. Dit heeft voor de huidige begroting echter geen effect omdat hiermee al rekening is gehouden in de vorm van een stelpost (enige uitzondering). De stelpost is dan ook met dit bedrag afgeraamd. De resterende stelpost (taakstelling) bedraagt voor 2013 € 93.000 en voor 2014 en verder nog € 204.000. We liggen daarmee op schema voor wat betreft de taakstelling op personeel.

Wat wel een nadelig effect (€ 125.000) heeft op de begroting is het feit dat er opnieuw minder interne uren aan projecten worden toegerekend. Dit komt onder andere door de besparingen op formatie en door de zwakke marktomstandigheden. De afgelopen jaren hebben we deze toerekenbare post omlaag gebracht van € 1,2 miljoen naar € 475.000. Hoewel dit een verslechtering van het begrotingssaldo betekent neemt hierdoor de robuustheid van de begroting wel toe en voorkomen we mogelijke toekomstige tegenvallers op dat vlak.

Al met al gaat het jaarlijks om wijzigingen, die in de programmabegroting door de gehanteerde begrotings-systeematiek niet duidelijk op één beleidsproduct tot uitdrukking komen. Hierdoor lichten we de belangrijkste mutaties hieronder toe.

Baten

De mutatie binnen de algemene uitkering is hiervoor al toegelicht.

De stijging van de lokale heffingen komt door meer overnachtingen en dus een hogere opbrengst toeristenbelasting (€ 67.000). Volgens de kadernota een verhoging van de toeristenbelasting met 10% (€ 60.000). Daarnaast is sprake van hogere opbrengst OZB. Dit was echter ook al in de vorige begroting opgenomen op basis van besluitvorming in 2010 en 2011 (zie ook paragraaf lokale heffingen).

Reserves

In 2013 hevelen we via Programma 12 € 350.000 over van de reserve automatisering naar de reserve brutoering. Zowel onder de baten als de lasten is met dit bedrag rekening gehouden. Daarnaast ramen we de toevoeging van bespaarde rente (€ 775.000) aan verschillende reserves en voorzieningen op dit programma. Ten opzichte van 2012 lijkt dit fors hoger, echter in het cijfer van 2012 is de administratieve verwerking van het resultaat van de jaarrekening 2011 (€ 583.000) verwerkt.

Onder de baten bij de reserves nemen we de onttrekking aan de brutoeringsreserve voor de egalisatie van de kapitaallasten van de gemeentewerf op.

Financiële positie

Totaaloverzicht lasten en baten alle programma's

Programma / Reserves	Programma	Lasten / Baten	Werkelijk					
			2011	Begroot 2012	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
	1. BESTUUR EN DIENSTVERLENING	Lasten	€ 4.373.504	€ 4.298.679	€ 4.640.814	€ 4.485.664	€ 4.133.204	€ 4.130.015
		Baten	€ 1.029.529	€ 517.148	€ 500.709	€ 500.674	€ 506.499	€ 500.674
	Totaal 1. BESTUUR EN DIENSTVERLENING		€ 3.343.974	€ 3.781.531	€ 4.140.105	€ 3.984.990	€ 3.626.705	€ 3.629.341
	2. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	Lasten	€ 1.304.930	€ 1.491.194	€ 1.459.723	€ 1.423.918	€ 1.439.235	€ 1.435.937
		Baten	€ 11.349	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500
	Totaal 2. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID		€ 1.293.582	€ 1.478.694	€ 1.447.223	€ 1.411.418	€ 1.426.735	€ 1.423.437
	3. OPENBARE RUIMTE	Lasten	€ 4.233.700	€ 4.192.195	€ 3.782.061	€ 3.803.337	€ 3.803.029	€ 3.981.322
		Baten	€ 347.781	€ 278.706	€ 197.506	€ 197.506	€ 197.506	€ 197.506
	Totaal 3. OPENBARE RUIMTE		€ 3.885.919	€ 3.913.489	€ 3.584.555	€ 3.605.831	€ 3.605.523	€ 3.783.816
	4. ECONOMISCHE ZAKEN	Lasten	€ 1.185.330	€ 841.701	€ 837.508	€ 833.272	€ 833.244	€ 833.217
		Baten	€ 1.044.679	€ 639.872	€ 651.945	€ 647.737	€ 647.737	€ 647.737
	Totaal 4. ECONOMISCHE ZAKEN		€ 140.651	€ 201.829	€ 185.563	€ 185.535	€ 185.507	€ 185.480
	5. ONDERWIJS EN KINDERDAGOPVANG	Lasten	€ 2.314.102	€ 2.796.362	€ 2.458.143	€ 2.413.554	€ 2.349.543	€ 2.275.453
		Baten	€ 312.737	€ 178.829	€ 274.674	€ 274.674	€ 274.674	€ 274.674
	Totaal 5. ONDERWIJS EN KINDERDAGOPVANG		€ 2.001.365	€ 2.617.533	€ 2.183.469	€ 2.138.880	€ 2.074.869	€ 2.000.779
	6. CULTUUR EN SPORT	Lasten	€ 3.758.843	€ 3.338.644	€ 3.399.025	€ 3.271.859	€ 3.217.807	€ 3.155.643
		Baten	€ 531.131	€ 556.618	€ 482.114	€ 467.627	€ 467.627	€ 467.627
	Totaal 6. CULTUUR EN SPORT		€ 3.227.712	€ 2.782.026	€ 2.916.911	€ 2.804.232	€ 2.750.180	€ 2.688.016
	7. TOERISME EN RECREATIE	Lasten	€ 44.798	€ 148.533	€ 66.260	€ 66.260	€ 66.260	€ 46.260
		Baten	€ 44.867	€ 63.000	€ 39.000	€ 39.000	€ 39.000	€ 39.000
	Totaal 7. TOERISME EN RECREATIE		€ 68	€ 85.533	€ 27.260	€ 27.260	€ 27.260	€ 7.260
	8. WERK EN INKOMEN	Lasten	€ 8.502.484	€ 7.932.308	€ 8.451.473	€ 8.449.174	€ 8.295.280	€ 8.312.062
		Baten	€ 6.722.857	€ 6.306.776	€ 6.693.793	€ 6.640.662	€ 6.547.900	€ 6.506.426
	Totaal 8. WERK EN INKOMEN		€ 1.779.627	€ 1.625.532	€ 1.757.680	€ 1.808.512	€ 1.747.380	€ 1.805.636
	9. MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	Lasten	€ 6.863.558	€ 5.887.007	€ 5.937.907	€ 5.943.907	€ 5.942.407	€ 5.940.907
		Baten	€ 980.038	€ 502.828	€ 431.844	€ 437.844	€ 436.344	€ 434.844
	Totaal 9. MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING		€ 5.883.520	€ 5.384.179	€ 5.506.063	€ 5.506.063	€ 5.506.063	€ 5.506.063
	10. MILIEU EN AFVAL	Lasten	€ 5.253.619	€ 5.365.781	€ 5.554.433	€ 5.536.894	€ 5.506.410	€ 5.444.137
		Baten	€ 4.945.364	€ 4.905.699	€ 4.951.083	€ 4.960.718	€ 4.956.468	€ 4.952.217
	Totaal 10. MILIEU EN AFVAL		€ 308.236	€ 460.082	€ 603.350	€ 576.176	€ 549.942	€ 491.920
	11. BOUWEN EN WONEN	Lasten	€ 7.880.795	€ 5.275.095	€ 3.482.256	€ 3.423.458	€ 3.347.287	€ 3.290.563
		Baten	€ 5.485.419	€ 2.170.781	€ 1.788.600	€ 1.834.451	€ 1.758.714	€ 1.702.634
	Totaal 11. BOUWEN EN WONEN		€ 2.395.376	€ 3.104.314	€ 1.693.656	€ 1.589.007	€ 1.588.573	€ 1.587.929
	12. FINANCIERING EN ALG. DEKKING	Lasten	€ 2.588.781	€ 523.910	€ 1.663.462	€ 1.528.074	€ 1.601.893	€ 1.735.317
		Baten	€ 25.117.390	€ 24.423.143	€ 24.623.643	€ 24.780.689	€ 24.368.741	€ 24.799.324
	Totaal 12. FINANCIERING EN ALG. DEKKING		€ 22.528.609	€ 23.899.233	€ 22.960.181	€ 23.252.615	€ 22.766.848	€ 23.064.007
Totaal Saldo	Programma voor resultaatbestemming		€ 1.731.284	€ 1.535.509	€ 1.085.654	€ 385.289	€ 301.889	€ 45.670
	1. BESTUUR EN DIENSTVERLENING	Lasten	€ 659.956	€ 51.692	€ 51.692	€ 8.292	€ 8.292	€ 8.292
		Baten	€ 425.673	€ 523.584	€ 510.320	€ 355.207	€ 2.217	€ 367
	Totaal 1. BESTUUR EN DIENSTVERLENING		€ 234.282	€ 471.892	€ 502.028	€ 346.915	€ 10.509	€ 8.659
	2. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	Baten	€ 5.298	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal 2. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID		€ 5.298	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	3. OPENBARE RUIMTE	Lasten	€ 755.030	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		Baten	€ 1.405.148	€ 236.996	€ 183.004	€ 172.101	€ 168.134	€ 164.187
	Totaal 3. OPENBARE RUIMTE		€ 650.118	€ 236.996	€ 183.004	€ 172.101	€ 168.134	€ 164.187
	5. ONDERWIJS EN KINDERDAGOPVANG	Lasten	€ 149.616	€ 179.623	€ -	€ -	€ -	€ -
		Baten	€ 234.947	€ 298.314	€ 78.552	€ 76.372	€ 74.190	€ 72.009
	Totaal 5. ONDERWIJS EN KINDERDAGOPVANG		€ 85.331	€ 118.691	€ 78.552	€ 76.372	€ 74.190	€ 72.009
	6. CULTUUR EN SPORT	Baten	€ 299.958	€ 16.376	€ 9.613	€ 2.410	€ 2.349	€ 2.289
	Totaal 6. CULTUUR EN SPORT		€ 299.958	€ 16.376	€ 9.613	€ 2.410	€ 2.349	€ 2.289
	7. TOERISME EN RECREATIE	Baten	€ 101.000	€ 84.500	€ 60.000	€ 20.000	€ -	€ -
	Totaal 7. TOERISME EN RECREATIE		€ 101.000	€ 84.500	€ 60.000	€ 20.000	€ -	€ -
	8. WERK EN INKOMEN	Lasten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		Baten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	Totaal 8. WERK EN INKOMEN		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	10. MILIEU EN AFVAL	Lasten	€ 221.354	€ 896.102	€ 229.736	€ 247.709	€ 269.671	€ 316.621
		Baten	€ 68.109	€ 721.849	€ 182.310	€ 179.847	€ 175.612	€ 164.578
	Totaal 10. MILIEU EN AFVAL		€ 153.245	€ 174.253	€ 47.426	€ 67.862	€ 94.059	€ 152.043
	11. BOUWEN EN WONEN	Lasten	€ 415.991	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
		Baten	€ 675.373	€ 512.237	€ 83.516	€ 87.075	€ 90.931	€ 95.427
	Totaal 11. BOUWEN EN WONEN		€ 259.382	€ 512.237	€ 83.516	€ 87.075	€ 90.931	€ 95.427
	12. FINANCIERING EN ALG. DEKKING	Lasten	€ 16.944.181	€ 274.814	€ 1.125.414	€ 775.414	€ 775.414	€ 775.414
		Baten	€ 18.255.546	€ 543.884	€ 614.719	€ 258.397	€ 252.075	€ 245.753
	Totaal 12. FINANCIERING EN ALG. DEKKING		€ 1.311.366	€ 269.070	€ 510.695	€ 517.017	€ 523.339	€ 529.661
Totaal Mutaties reserves			€ 2.314.330	€ 1.535.509	€ 358.592	€ 119.994	€ 292.303	€ 356.451
Totaal Saldo Programma na resultaatbestemming			€ 583.046	€ -	€ 727.062	€ 265.295	€ 594.192	€ 402.121

Financieel meerjarig perspectief

In deze paragraaf geven we in drie stappen de ontwikkeling van ons financieel perspectief weer:

1. primitieve begroting (bestaand beleid inclusief een deel van de mutaties uit de kadernota);
2. financieel perspectief 2013-2016 (primitieve begroting inclusief overige voornemens en maatregelen uit de kadernota, deze vormt de basis voor de beoordeling door de provincie);
3. financieel perspectief inclusief overige toekomstige ontwikkelingen (van belang voor de beoordeling van aanvullend te nemen maatregelen).

1. Primitieve begroting

In de kadernota schetsen we al een beeld van de ontwikkeling van onze financiële positie en hebben we oplossingsrichtingen aangedragen om tot een meerjarig sluitende begroting te komen. Een deel van de ontwikkelingen en oplossingsrichtingen uit deze nota, zijn binnen de programma's verwerkt en vormen daardoor een onderdeel van de primitieve begroting maar een deel ook niet.

Voor een transparante ontwikkeling van het financieel perspectief kiezen we er daarom voor (zie tabel hieronder) om te starten met het perspectief van de begroting van vorig jaar en vervolgens in stappen en op hoofdlijnen de opbouw naar de primitieve begroting 2013-2016 aan te geven. Onder de tabel lichten we de stappen toe.

Ontwikkeling financieel perspectief	2013	2014	2015	2016
Stand begroting 2012-2015 (inclusief dekkingsplan)	129.000	-423.000	-809.000	-809.000
Structurele effecten jaarrekening (onderdeel kadernota)	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Ontwikkeling algemene uitkering (juni 2012 tov mei 2011)	-204.621	196.874	478.979	884.257
Trends en autonome ontwikkelingen (onderdeel kadernota)	-427.500	-375.500	-375.500	-375.500
Genomen maatregelen (onderdeel kadernota)	276.000	606.000	711.000	616.000
Overige mutaties (loon- en prijsstijgingen etc.)	-479.941	-249.669	-579.671	-697.878
Primitieve begroting 2013-2016	-727.062	-265.295	-594.192	-402.121

Structurele effecten jaarrekening

Deze zijn al in de kadernota toegelicht, het gaat met name om een tekort van € 280.000 op de WMO wat deels wordt 'goedgemaakt' door onderbesteding op het programma onderwijs.

Ontwikkeling algemene uitkering

Ook deze ontwikkeling is voor het grootste deel al toegelicht in de kadernota. Op hoofdlijnen is deze mutatie als volgt te verklaren.

Mutaties algemene uitkering	2013	2014	2015	2016
Algemene mutaties	-609.622	-330.153	-283.069	213.706
Loon-prijs compensatie	402.400	501.239	566.980	287.151
Ontwikkeling uitkeringsbasis + aantallen	-45.520	38.593	197.269	232.338
Taakmutaties	-2.033	-62.959	-52.355	100.909
IU/DU/SU	50.154	50.154	50.154	50.154
Totaal	-204.621	196.874	478.979	884.257

De bovenstaand tabel is een samenvatting van alle mutaties uit:

- de septembercirculaire 2011;
- de decembercirculaire 2011;
- de junicirculaire 2012.

Ten opzichte van de kadernota is de belangrijkste wijziging dat met de junicirculaire het zogenaamde 'lenteakkoord' is verwerkt. Dit houdt in dat hiermee de effecten van de extra rijksbezuinigingen van € 12 miljard (bovenop de eerdere € 18 miljard) zijn verwerkt. Dit vergroot het nadeel onder 'algemene mutaties'. Daarnaast is sprake van loon- en prijscompensatie. Door de wijze van ramen van de algemene uitkering komt hiervoor altijd een

bedrag vrij met de mei- of junicirculaire voor het eerstvolgende jaar. Hieruit dienen echter ook de loon- en prijsstijgingen binnen de budgetten voor 2013 en verder mee te worden opgevangen.

Trends en autonome ontwikkelingen

In de kadernota vermelden we trends en ontwikkelingen die voor extra kosten zorgen. Over enkele ontwikkelingen nam de raad al een besluit. Sommige ontwikkelingen zijn onvermijdbaar. Enkele ontwikkelingen zijn niet echt controversieel en hebben we daarom al binnen de programma's verwerkt. Het gaat hierbij om de volgende onderdelen.

Intensiveringen / autonome ontwikkelingen	2013	2014	2015	2016
Structurele bijdrage RTV Midden Brabant	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
Verhoging inwonerbijdrage ROM	-42.000	-42.000	-42.000	-42.000
Bijdrage aan het Sociaal economisch team (SET)	-34.000	-34.000	-34.000	-34.000
Verhoging budget Recreatie en toerisme	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Invoering RUD	-77.000	-77.000	-77.000	-77.000
Veiligheidsregio	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Verlaging dividend BNG	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Aanvullen algemene reserve voorstel Infra	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Invoeringskosten decentralisatie	-52.000			
Totaal	-427.500	-375.500	-375.500	-375.500

Genomen maatregelen

In de kadernota hebben we ook oplossingsrichtingen aangedragen. Bij de evaluatie van de behandeling van de kadernota constateerden we dat over verschillende oplossingsrichtingen tijdens de begrotingsbehandeling nadere discussie nodig is. Van een aantal andere oplossingsrichtingen hebben we de inschatting gemaakt dat deze minder controversieel zijn. De maatregelen in onderstaande tabel hebben we om die reden verwerkt in de primitieve begroting, zowel financieel als beleidsmatig.

Maatregelen	2013	2014	2015	2016
CJG, vervallen invoeringskosten digitaal dossier	11.000	11.000	11.000	11.000
Bestemingsplannen	35.000	85.000	85.000	85.000
Openbare verlichting			20.000	20.000
Groenvoorziening	100.000	200.000	200.000	200.000
Speelvoorziening	0	10.000	20.000	0
Verhardingen	0	150.000	150.000	0
Peuterspeelzaalwerk	0	0	55.000	110.000
Buitensportaccommodaties	0	20.000	40.000	60.000
Toeristenbelasting (10%)	60.000	60.000	60.000	60.000
Bespaarde rente rioolreserve naar exploitatie (nieuw)	70.000	70.000	70.000	70.000
Totaal	276.000	606.000	711.000	616.000

Overige mutaties

De laatste categorie wijzigingen ten opzichte van de vorige begroting wordt gevormd door de overige mutaties. Dit zijn mutaties van administratieve of financieel-technische aard en autonome ontwikkelingen op bestaand beleid, dus geen beleidsmatige mutaties. Het gaat dan bijvoorbeeld om het toepassen van loon- en prijsmutaties en reële bijstellingen van bestaande budgetten. De tabel hieronder lichten we op hoofdlijnen toe.

Overige mutaties	2013	2014	2015	2016
Toepassen loon- en prijsstijgingen	-235.000	-235.000	-235.000	-235.000
Ontwikkeling WWB-uitkeringen	-150.000	-125.000	-138.000	-206.000
Aframen eigen bijdrage WMO	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Lagere doorbelasting aan projecten	-125.000	-125.000	-125.000	-125.000
Overige mutaties	130.059	335.331	18.329	-31.878
Totaal	-479.941	-249.669	-579.671	-697.878

Toepassen loon- en prijsstijgingen

Hieronder vallen bijvoorbeeld de kostenverhoging door de CAO en hogere wachtgeldverplichtingen voor bestuurders. Daarnaast hebben we de afgelopen jaren voor prijsstijgingen en het toepassen van prijsindexen bewust de 0-lijn aangehouden. Motieven hiervoor waren de slechte financiële positie en het voor een groot deel zerobased opbouwen van de begroting zerobased. Op onderdelen, met name bij contractuele afspraken, vond hierdoor in 2013 een correctie op eerdere jaren plaats. Bij de ontwikkeling van de algemene uitkering hebben we al toegelicht dat hiervan in 2013 zeker geen sprake is; sterker nog de algemene uitkering valt voor dat jaar juist lager uit.

Ontwikkeling WWB-uitkeringen

Op basis van de nieuwe fusiebegroting van Baanbrekers zijn ook de ramingen binnen Programma 8 opnieuw beoordeeld. Binnen dit programma houden we rekening met een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden tegen de achtergrond van het feit dat het macrobudget voor de WWB-uitkeringen door het Rijk geen gelijke tred houdt met de uitgaven; daardoor ontstaat er een groter nadeel.

Aframen eigen bijdrage WMO

Als onderdeel van de bezuinigingen in de afgelopen jaren verhoogden we de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen tot in totaal € 0,5 miljoen. Mede door een gerechtelijke uitspraak, die een beperking op het hanteren van eigen bijdragen inhoudt, blijkt deze raming te optimistisch.

Lagere doorbelasting aan projecten

Dit betreft een verdere verlaging van het aantal uren/kosten van eigen personeel, dat we doorbelasten aan projecten. In de begroting 2010 was de hoogte van dit bedrag nog € 1,2 miljoen. In 2011 is dit verlaagd naar € 0,8 miljoen, in 2012 naar € 0,6 miljoen en in 2013 wordt naar verwachting de laatste verlaging doorgevoerd tot een bedrag van € 475.000. Oorzaken van de lagere doorbelasting zijn de afname van het aantal projecten en de vermindering aan personeel. De afname van personeel behoort bij de al vastgestelde taakstelling en biedt daarmee geen uitkomst op een verlaging van dit nadeel.

Overige mutaties

De overige mutaties bevatten aanpassingen als gevolg van autonome ontwikkelingen op basis van bestaand beleid en financieel-technische aanpassingen. Voorbeelden zijn een voordeel van € 50.000 op het leerlingenvervoer door lagere aantallen en een verlaging van de bouwleges met € 20.000. Een ander voordeel is dat de verwachte kostenstijging van de Wmo (waarmee we in de kadernota al rekening hadden gehouden voor een bedrag van € 280.000) meevalt. In die zin vindt er op deze regel een positieve aanpassing plaats van € 150.000. Daarnaast zijn hierin de effecten van financieel-technische aanpassingen verwerkt. Een voorbeeld is het bijstellen van het rentepercentage bij bouwprojecten van 4,5% naar 4% volgens de richtlijn van de provincie. Daarnaast treden er jaarlijks verschillen en verschuivingen op in kapitaallasten en onttrekkingen aan reserve en voorzieningen. Dat zijn mutaties die het gevolg zijn van beleid en geen beleidsaanpassing op zich inhouden.

2. Financieel perspectief 2013-2016 (basis voor beoordeling door de Provincie)

Zoals we hierboven aangeven, verwerkten we het grootste deel van de trends en ontwikkelingen en maatregelen al in de primitieve begroting. Over een aantal andere onderdelen van de kadernota is in de commissie- en raadsvergadering meer discussie gevoerd, dan wel is het nog onvoldoende duidelijk hoe en in welke mate we invulling aan de maatregelen moeten geven. Daarom hebben we deze maatregelen nog niet binnen de primitieve begroting verwerkt maar in de tabel hieronder opgenomen. Zowel voor de raad als voor de provincie is het hierdoor meer transparant om welke onderdelen het gaat.

De discussie in de raad over de begroting kan hierdoor met name toegespitst worden op de elementen in deze tabel.

Nog te besluiten c.q. nader uit te werken	2013	2014	2015	2016
Primitieve begroting 2013-2016	-727.062	-265.295	-594.192	-402.121
Investerings				
Friciekosten	-100.000	-175.000	-100.000	-75.000
Invoering stimuleringsbudget	-50.000	-100.000	-100.000	-100.000
Aanpassing ICT-budget (o.a. IBP 2012-2016)	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Invoering integraal risicomangement (beperkte vorm)	-25.000	-25.000		
Maatregelen				
Subsidies welzijnswerk	15.000	75.000	150.000	220.000
Bibliotheek	0	75.000	162.500	250.000
Accommodatiebeleid	0	66.000	132.000	200.000
College van B&W	0	50.000	100.000	100.000
subtotaal financieel perspectief 2013-2016	-962.062	-374.295	-324.692	117.879
Aanvullende maatregelen				
OZB-verhoging (15%)	500.000	500.000	500.000	500.000
Financieel perspectief 2013-2016 (basis voor beoordeling door de Provincie)	-462.062	125.705	175.308	617.879

Oplossing begrotingstekort 2013

Inclusief voorgenomen investeringen en maatregelen is er sprake van een sluitende begroting in meerjarig perspectief waaraan de provincie haar goedkeuring kan verlenen. Wel is er in 2013 nog sprake van een begrotingstekort. Dat wordt vooral veroorzaakt doordat de effecten van een aantal maatregelen pas in latere jaren optreden. Bij de jaarrekening 2013 blijkt wat het werkelijke saldo van dat jaar is. Voor nu moeten we er echter rekening mee houden dat we dit tekort ten laste van de algemene reserve brengen. De stand hiervan bedraagt op dit moment € 1,4 miljoen. Vanaf pagina 72 volgt de nadere onderbouwing van bovenstaande voorstellen.

Versterken vermogenspositie

Doordat het voorziene begrotingstekort ten laste van de algemene reserve komt daalt deze tot onder de € 1 miljoen. Hoewel er geen harde ondergrens voor de vrije algemene reserve geldt, is het wenselijk de algemene reserve te verstevigen. Om die reden stellen we dan ook voor het nu verwachte begrotingsoverschot in 2014 -2016 niet aan te wenden om eventuele maatregelen uit te stellen of aan te passen maar om hiervan op voorhand te beslissen dat deze moeten worden toegevoegd aan de algemene reserve.

De motivatie hiervoor wordt versterkt door:

- de ontwikkeling van het 'verwacht financieel perspectief 2013-2016' (pagina 78);
- inhaalslag onderhoud wegen.

In programma 3 geven we aan dat door de temporisering in het onderhoud van wegen er in 2016 een eenmalige impuls van naar verwachting € 450.000 nodig is om weer op het gewenste peil te komen. Op dit moment is ook hier de algemene reserve het enige aangewezen dekkingsmiddel om die investering te kunnen plegen.

Investeringsen

Friciekosten

Onderdeel van de fictiekosten is € 75.000 in 2013, € 75.000 in 2014 en € 50.000 in 2015 voor de omvorming van “groen” om de structurele besparing te kunnen realiseren. In programma 3 is dat al aangegeven.

Daarnaast is het van enkele andere maatregelen die we voorstellen deels onzeker of we de besparing ook daadwerkelijk kunnen realiseren. We hebben het dan bijvoorbeeld over frictiekosten als gevolg van de afbouw van subsidies.

Invoeren stimuleringsbudget

Eén van de mogelijke maatregelen is de afschaffing van de waarderingsubsidies. Dit volgt uit de lijn van de terugtrekkende overheid en het alleen nog structureel verlenen van subsidies voor activiteiten waar een aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. De andere lijn is dat de gemeente meer stimulerend en faciliterend wil optreden, ofwel activiteiten in de opstartfase ondersteunt waarna de activiteit of organisatie op eigen benen moet kunnen staan. Om dit te realiseren zijn echter wel financiële middelen nodig. We houden in het perspectief rekening met een bedrag dat oploopt naar € 100.000 structureel, wat we dus jaarlijks op incidentele basis inzetten. Om te voorkomen dat een groot deel van het budget aan administratieve lasten opgaat, is het voornemen hiervoor zo min mogelijk regels te hanteren. Het betekent dus eveneens ruime kaders van zowel raad als college om budgetten snel en effectief, bij voorkeur in de wijken, in te kunnen zetten met verantwoording achteraf.

Aanpassing ICT-budget en werkwijze (onder andere IBP⁴² 2012-2016)

IBP

In 2008 stelde de raad het ‘IBP 2008-2012’ vast. De ontwikkelingen op het gebied van ICT en digitalisering gaan dermate snel dat dit IBP deels achterhaald is. We maakten in 2011 een start met de herijking en kwamen tot de conclusie dat het beter is om het ‘IBP 2008-2012’ af te sluiten, waarbij wel de reeds opgestarte projecten worden afgerond. Voor de periode daarna (2012-2016) stellen we een nieuw IBP op.

Onderdelen van het nieuwe IBP (2012-2016) zijn uiteraard enkele nieuwe ontwikkelingen én een aantal ‘oude’ projecten die nog niet waren opgestart maar nog wel relevant zijn. Voor het oude IBP stelde de raad een afzonderlijk krediet van ruim € 2 miljoen beschikbaar. Een deel van het krediet is nog niet aangewend en daarmee beschikbaar als dekking voor het nieuwe IBP. Het nog niet bestede deel bedraagt ongeveer € 310.000. De geraamde investering voor het nieuwe IBP is € 630.000 waardoor er in principe een aanvullende kredietaanvraag van € 320.000 nodig is voor het IBP 2012-2016. Uitgangspunt daarbij is dat we het nieuwe IBP sober en doelmatig insteken. Het bestaat voor een groot gedeelte uit onderhoud en vervanging van bestaande programmatuur. Daarbij bezien we de mogelijkheden van inverdienaspecten.

Overigens rapporteren we over het ‘IBP 2008-2012’ afzonderlijk op het moment dat de resultaten van de IT-audit gereed zijn. Daarnaast kan de raad uiteraard kennis nemen van het ‘IBP 2012-2016’.

Aanpassing werkwijze

Zoals gezegd, waar het gaat om beheer en investeringen in ICT, willen we scherp kijken naar de efficiency die dit oplevert. Daarbij stellen we onszelf de vraag: als het niet minimaal de investering zelf oplevert waarom dan toch investeren? In een aantal gevallen gaat het om een wettelijke verplichting of om vervangingsinvesteringen die daadwerkelijk niet hetzelfde bedrag als de investering aan efficiency opleveren. Daarnaast willen we tot een andere werkwijze komen als het gaat om het jaarlijkse ICT-budget. Tot nu toe is er sprake van een vast jaarbedrag voor de jaarlijks terugkerende kosten zoals licenties, onderhoud, hosting en werkplekbeheer. Daarnaast is sprake van kapitaallasten vanuit het IBP waar een onttrekking uit de reserve automatisering tegenover staat.

We stellen voor om met ingang van 2013 uit te gaan van een (te indexerende) vast jaarlijks budget voor ICT waar zowel de reguliere kosten als de investeringen onderdeel van uitmaken. Gevolg is dat we ICT-investeringen niet langer activeren maar de kosten ineens nemen. Om fluctuaties in de jaarrekening te voorkomen, stellen we voor de bestaande ‘reserve automatisering’ te gebruiken als equalisatiereserve.

Effect op het financieel meerjarig perspectief

Het ICT-budget voor de reguliere lasten bedraagt in 2012 € 1,4 miljoen. Dit budget is gebaseerd op de feitelijke kosten 2010 en voor 2011 en 2012 niet geïndexeerd. In de primitieve begroting is voor zowel 2012 als 2013 nu de index toegepast. We stellen voor het reguliere budget te verhogen met € 75.000. Met het nieuwe budget worden

⁴² Informatiebeleidsplan.

dan zowel de reguliere structurele kosten gedekt als de kosten die voortkomen uit het nieuwe IBP 2012-2016. Een aparte kredietaanvraag zoals voorheen is daardoor niet meer nodig.

Invoering integraal risicomanagement

In de commissievergadering Bestuur en Middelen van september is een discussienota over de invoering van integraal management aan de orde geweest. Conclusie was dat het wenselijk is hieraan invulling te geven op een pragmatische manier. Daarbij beperken we ons nu tot het invoeren van de in de discussienota verwoorde methodiek bij de gesignaleerde risico's zoals die zijn aangegeven in de bijlage 1, "risicoprofiel", van deze programmabegroting. Om daartoe wel een goede aanzet te geven is het nodig om in 2013 en 2014 te investeren. Bij het opstellen van de begroting 2015 wordt de balans opgemaakt om te beoordelen in welke mate integraal management op dat moment binnen de organisatie verankerd is en is duidelijk of de investering een structureel karakter moet hebben. Zoja, dan zal dat onderdeel zijn van de integrale afweging op dat moment.

Maatregelen

Subsidies welzijnswerk

De subsidies welzijnswerk, een verzamelbegrip, bedragen in 2012 ruim € 310.000. Het kleinste bedrag gaat naar Jeugdcarneval Kaatsheuvel (€ 131), het grootste naar De Twern (afgerond € 85.000 voor de salariskosten van beheerders voor de jongerencentra De Kuip en Crossroads en buurthuis Pannehoef). De subsidies (afgeronde bedragen) zijn in drie categorieën te verdelen:

1. Garantiesubsidie (ongeveer 5% - € 15.000). Deze wordt slechts deels uitgekeerd.
2. Waarderingsubsidies (23% - € 71.000). Op inhoud van de activiteiten willen we geen invloed uitoefenen. Er bestaan deels prestatieafspraken, bijvoorbeeld openbare optredens door Harmonieën.
3. Budgetsubsidies (72% - € 224.000). Deze dragen bij aan een – al dan niet welomschreven – beleidsdoel. Op inhoud en omvang willen we invloed uitoefenen. We stellen hier voorwaarden aan die op onderdelen het karakter hebben van prestatieafspraken.

De ongeveer 50 subsidies zijn afkomstig van de budgetten van acht verschillende beleidsterreinen (zie tabel). Er is geen sprake van één post welzijnssubsidies. Wel neemt het college jaarlijks over alle subsidies in één keer een besluit.

Van de genoemde € 310.000 heeft € 89.000 betrekking op accommodatiebeleid. Voor een besparing op accommodatiebeleid wordt een afzonderlijk voorstel gedaan, dat betekent dat bij subsidies welzijnswerk een besparing van € 221.000 mogelijk is.

We stellen voor om vanaf 2014 deze subsidies in drie jaar af te bouwen. In de tabel hieronder staan de subsidiebedragen (in €) voor de jaren 2013 t/m 2016 met het eerste jaar een korting van 33% oplopend naar 100% in 2016.

beleidsterrein, -thema	2013	2014	2015	2016
allerlei	22.243	14.680	7.340	-
amateurskunstbeoefening	46.858	30.926	15.463	-
cultuurbezit,-behoud	264	174	87	-
jeugd	124.535	82.193	41.097	-
ontwikkelingssamenwerking	1.415	934	467	-
ouderen, gehandicapten	14.614	9.645	4.823	-
volkscultuur	10.984	7.249	3.625	-
te verstrekken subsidie:	220.913	145.803	72.901	-
bezuinigd:	0	75.110	148.012	220.913

We hebben geen rekening gehouden met de indexering van bedragen (zoals voor de salariskosten van de beheerders).

We hebben de volgende argumenten voor ons voornemen de subsidies te stoppen:

1. Er is sprake van een terugtrekkende overheid, zowel landelijk en provinciaal als lokaal.
2. Er is sprake van het benadrukken van de eigen kracht van burgers, eigen verantwoordelijkheid van organisaties en zelfredzaamheid in het algemeen, ook al behoeft dat laatste niet per definitie 100% te zijn.
3. De gemeente heeft de komende jaren minder budget beschikbaar.

Ideeën voor het ondervangen van de gevolgen van deze bezuinigingen worden hier niet uitgewerkt. Dat is de verantwoordelijkheid van de subsidieaanvragende organisaties. Door nu eerst te besluiten over afbouwen van subsidies worden organisaties aangezet tot creativiteit en tot het eerst zelf sluitend zien te maken van hun begroting.

We onderbouwen de bezuinigingen met name vanuit de ontwikkeling 'terugtrekkende overheid'. We bieden organisaties eventueel pas hulp aan als ze eerst zelf de ruimte hebben gehad om na te denken en met alternatieve ideeën te komen.

Bezuinigen is een kwestie van kiezen, door o.a. te bezuinigen op subsidies welzijnswerk kunnen bezuinigingen op voorzieningen waarvan onze inwoners dagelijks afhankelijk zijn, zoals binnen de Wmo, worden vermeden.

Bibliotheek

In de begroting 2012 staat over dit onderwerp in het meerjarenperspectief 2013-2015 al een structurele taakstelling van € 320.000. Met deze informatie als uitgangspunt voerden we gesprekken met de Bibliotheek Midden Brabant (BMB) en met enkele andere bibliotheken over de opties om deze taakstelling te kunnen realiseren. Hierdoor is er al een beter beeld bij de (on)mogelijkheden van een bezuinigingstaakstelling van zo'n omvang.

Bezuinigingsoptie

Medio maart 2012 is in de regio bestuurlijk afgesproken dat de bibliotheken het productenaanbod dat zij nu hebben omvormen tot een basis- en pluspakket waaruit gemeenten kunnen kiezen. Hierbij is het basis- en pluspakket, zoals vormgegeven door de GGD, startpunt. Eind 2012 dient dit proces afgerond te zijn. Dit betekent dat vanaf 2014 gemeenten, naar gelang hun ambities en budget, een flexibel pakket aan producten, diensten en activiteiten kunnen afnemen.

De verschillende pakketten bieden gemeenten handvatten om lokale keuzes te maken over grootte en kwaliteit van het bibliotheekwerk. Vooralsnog gaan we uit van een bezuiniging van € 250.000 ten opzichte van het subsidiebedrag van € 503.000 (prijspeil 2011). Mocht blijken dat dit bedrag (€ 253.000 - prijspeil 2011) niet voldoende is voor het gewenste (basis)pakket, moet er mogelijk gekeken worden naar huisvesting, inzet van vrijwilligers, collectie en cofinanciering vanuit het onderwijs.

We verwachten dat de bezuiniging van € 250.000 in 2016 volledig gerealiseerd is. Voor 2013 geldt dat er geen bezuiniging ingeboekt kan worden. Dit komt én door het structureel invullen van de taakstelling vanuit 2012 (€ 83.000) én door het late tijdstip waarop de opgelegde taakstelling definitief wordt (eind 2012). Voor 2014 verwachten we een bezuiniging te kunnen realiseren van 30% en in 2015 een bezuiniging van 65% van het totaalbedrag van € 250.000.

Accommodatiebeleid

We stellen voor om op dit budget over een periode van drie jaar een bezuiniging van € 200.000 door te voeren. Dit betekent dat in 2016 een budget overblijft van bijna € 865.000 (na zowel hervorming van de structuur als sanering van de gebouwen). Aan de accommodatieverschaffer(s) vragen we om invulling te geven aan deze bezuiniging. Duidelijk is dat het grootste bedrag binnen accommodatiebeleid de subsidies aan SMC voor 'De Werft' en 'De Wetering' betreffen. We stellen voor om het grootste gedeelte van de bezuiniging daar te realiseren. Deze bezuiniging komt overigens bovenop het proces van de herijking. Dezelfde uitgangspunten zijn van toepassing op deze bezuiniging.

Inhoudelijke toelichting

Er is sprake van een terugtrekkende overheid. In de herijking van het accommodatiebeleid gaan we al uit van een eigen verantwoordelijkheid van zowel accommodatieverschaffers als -gebruikers bij het beheer en de exploitatie ervan. Beleidsmatig is er dan ook geen aanpassing nodig. Van de accommodatieverschaffers en -gebruikers verwachten wij dat zij zorgen voor een sluitende exploitatie.

Financiële toelichting

In de gemeentebegroting 2012 staat het volgende over accommodatiebeleid:

Accommodatieverschaffer	Subsidie in €
SMC*	940.750
Moeruiltje	5.068
Gildenbond	45.000
Pannenhoef*	38.730
Subtotaal	1.029.548
Structureel toegevoegd budget	135.000
Totaal	1.164.548

* Inclusief subsidie voor programmaraad.

** Het betreft hier subsidie voor buurtwerk Pannenhoef en voor de beheerder van Pannenhoef (contacten lopen via jeugdbeleid).

Voor alle accommodaties geldt dat het om langlopende subsidierelaties gaat. Voor de afbouw van subsidie dienen we dan ook een redelijke afbouwtermijn in acht te nemen, rekening houdend met bestaande overeenkomsten.

Financiële vertaling

Bij de herijking accommodatiebeleid is besloten, dat vanaf 2013 structureel € 100.000 bezuinigd moet worden. Daarbovenop wordt voorgesteld om vanaf 2014 (over een periode van 3 jaar) € 200.000 te bezuinigen. De financiële vertaling ziet er dan als volgt uit.

Gemeentebegroting 2012	Bezuiniging in 2013	Beschikbaar in 2013	Bezuiniging vanaf 2014	Beschikbaar in 2014	Beschikbaar in 2015	Beschikbaar in 2016
€ 1.164.548	€ 100.000	€ 1.064.548	€ 200.000	€ 998.81	€ 932.214	€ 864.548

In de bovenstaande financiële vertaling is nog geen rekening gehouden met indexering (loon-/prijscompensatie).

Kanttekeningen

- Accommodatiebeleid is een instrument om doelen op het gebied van binnensport, jeugd- en ouderenbeleid, kunst en cultuur, (bewegings)onderwijs en overig sociaal-cultureel beleid te bereiken.
- De huidige subsidie voor Het Moeruiltje is onderdeel van het dekkingsplan voor de nieuw te bouwen MFA in De Moer.
- Er dient rekening te worden gehouden met frictiekosten.

College van B&W

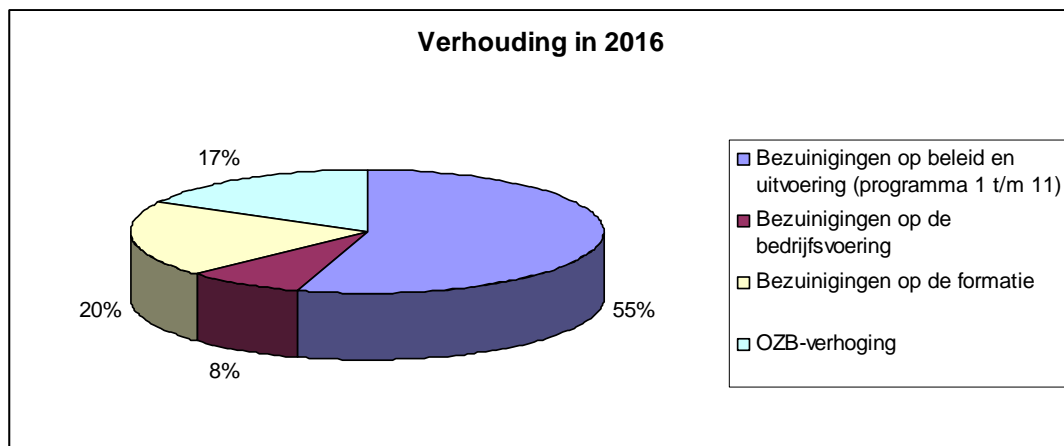
In het kader van de terugtrekkende overheid neemt het aantal taken waarop de gemeente actief invloed uitoefent af. Vanuit die optiek zou na de verkiezingen in 2014 een college uit de burgemeester en drie wethouders kunnen ontstaan. Hiermee is het mogelijk een structurele besparing te realiseren van € 100.000 (voor 2014 overigens 50%).

OZB-verhoging

De laatste maatregel die we voorstellen is een OZB-verhoging van 15% in combinatie met een verlaging van het tarief voor de afvalstoffenheffing van 5%. Tot nu toe zijn we met de OZB-verhogingen binnen de zogenaamde macronorm gebleven. In onderstaande tabel zijn de genomen maatregelen uit de laatste twee begrotingen en de verwerkte en voorgenomen maatregelen uit deze begroting samengevat en onderverdeeld in een viertal hoofdcategorieën.

Totaal van de maatregelen uit de begroting 2011 - 2012 - 2013	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bezuinigingen op beleid en uitvoering (programma 1 t/m 11)	796.918	1.947.303	2.089.036	2.370.036	2.753.536	2.884.036
Bezuinigingen op de bedrijfsvoering	211.312	325.512	416.412	418.112	418.112	418.112
Bezuinigingen op de formatie	368.525	795.795	934.431	1.045.566	1.045.566	1.045.566
OZB-verhoging	52.500	155.000	757.500	860.000	910.000	910.000
Totaal van de maatregelen	1.429.255	3.223.610	4.197.379	4.693.714	5.127.214	5.257.714

Onderstaande grafiek geeft in procenten de verhouding tussen de vier categorieën weer.

Met de voorgestelde OZB-verhoging van 15% bedraagt het aandeel hiervan in de totale bezuinigingen 17%. De bezuinigingen op bedrijfsvoering zijn naar onze mening uitgeput. Zonder aanvullende bezuinigingen op de programma's, en dan het daadwerkelijk geheel schrappen van taken, zijn ook bezuinigingen op de formatie niet reëel.

Alles overwegende zijn we van mening dat de OZB-verhoging in een redelijke verhouding staat tot de overige categorieën. Het alternatief voor de voorgestelde OZB-verhoging van 15% is een aanvullende bezuiniging van € 500.000 op beleid en uitvoering.

Effect op de lokale lasten

In onderstaande tabel is het effect op de lokale lasten voor een gemiddeld gezin opgenomen, waarbij de volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- Meerpersoonshuishouden in een eigen woning met een gemiddelde Woz-waarde van € 291.000;
- Voorgestelde verhoging OZB met 15% op basis van begroting 2013-2016;
- Verlaging van het tarief voor de afvalstoffenheffing van 5%;
- Verhoging, conform het door de raad vastgestelde WRP, van het rioolrecht met 5%.

	2011	2012	2013
OZB	261,60	268,59	318,92
Afvalstoffenheffing	291,72	239,88	227,89
Rioolrecht	189,36	198,84	208,78
Totaal van de aanslag	742,68	707,31	755,59

De stijging van de gemiddelde lastendruk in 2013 ten opzichte van 2012 bedraagt hiermee 7%, mede door de verlaging op het tarief voor de afvalstoffenheffing van 18% in 2012 blijft de stijging van de lokale lastendruk in 2013 ten opzichte van 2011 beperkt tot 2%.

3. Verwacht financieel perspectief 2013-2016

De besluitvorming over deze begroting door de raad vindt plaats op basis van het financieel meerjaren perspectief 2013-2016 (inclusief alle genoemde trends, ontwikkelingen en maatregelen). Er zijn daarnaast nog andere ontwikkelingen te melden, hoewel minder concreet is het wel van belang deze bij de besluitvorming in ogenschouw te nemen.

Ontwikkeling Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Junicirculaire 2012

De belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten wordt gevormd door de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De raming van de algemene uitkering in het financieel perspectief 2013-2016 is gebaseerd op de zogenaamde junicirculaire 2012, dat is eveneens één van de toetsingscriteria van de provincie. Het lastige aan de algemene uitkering is het feit dat deze zich moeilijk laat ramen, met name meerjarig. Dit komt door de koppeling aan de rijksuitgaven die nogal schommelen de laatste jaren.

Zoals aangegeven is de raming van de algemene uitkering binnen het financieel perspectief 2013-2016 gebaseerd op de junicirculaire van 2012. In deze circulaire zijn de effecten van het zogenaamde "lenteakkoord" verwerkt. Met het lenteakkoord is een "bezuiniging" gemoeid van ongeveer € 12 miljard bovenop de € 18 miljard die het Rijk eerder al heeft doorgevoerd.

Karakter van het "lenteakkoord"

Alhoewel we spreken over extra bezuinigingen van € 12 miljard bevat het "lenteakkoord" voor een groot deel lastenverzwaringen om op korte termijn (2013) aan de afspraken in Europees verband te voldoen, namelijk maximaal 3% begrotingstekort. Aangezien de € 12 miljard maar voor een klein deel is vertaald in bezuinigingen, zijn de effecten voor het gemeentefonds ook gering, immers de uitgaven van het Rijk dalen maar licht. Daarnaast zijn de effecten slechts voor de jaren 2012 en 2013 vertaald naar de junicirculaire 2012.

Verwachte ontwikkeling voor het gemeentefonds

Zoals aangegeven is in het "lenteakkoord" vooral sprake van lastenverzwaringen, bijvoorbeeld de btw-verhoging, waarvan verwacht wordt dat deze een tijdelijk karakter hebben en dat hiervoor meer structurele maatregelen (uitgavenverlaging) voor in de plaats komen. Daarnaast is er nog steeds sprake van een begrotingstekort van 3% waardoor de staatsschuld steeds verder oploopt. Nagenoeg alle politieke partijen hebben al aangegeven dat dit onwenselijk is en dat gestreefd moet worden naar minimaal een begrotingsevenwicht over een aantal jaren. De verwachting is niet dat dit evenwicht bereikt kan worden door louter economische groei.

Om bovengenoemde redenen is het dus zeer reëel te verwachten dat gemeenten de komende jaren geconfronteerd worden met de effecten van extra rijksbezuinigingen. Immers, tijdelijke lastenverzwarende maatregelen uit het 'lenteakkoord' zullen worden omgezet in structurele maatregelen. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om tot een begrotingsevenwicht te komen. Concreet betekent dit dat het Rijk haar uitgaven moet verlagen en door de koppeling met het gemeentefonds, samen de trap op en af, daardoor onze algemene uitkering ook daalt. Wat exact de effecten zijn, is lastig te becijferen. Vooralsnog houden we er rekening mee dat vanaf 2014 de algemene uitkering € 0,5 miljoen lager kan uitvallen.

Overige ontwikkelingen gemeentefonds

Naast te verwachten effecten door extra rijksbezuinigingen zijn er nog enkele ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de hoogte en de verdeling van het gemeentefonds. Er is sprake van een aantal decentralisaties (met name jeugdzorg en AWBZ) en er is sprake van een evaluatie van de manier waarop het gemeentefonds over de gemeenten wordt verdeeld. Wat vast staat, is dat deze operatie tot zogenaamde herverdeel-effecten leidt tussen gemeenten. Met andere woorden een aantal gemeenten heeft een financieel voordeel van deze operatie en bij de overige gemeenten is sprake van een nadeel. Wat nog niet vast staat, is tot welke categorie Loon op Zand behoort. Mocht Loon op Zand tot de nadeelgemeenten behoren, wordt dit nadeel de eerste vier jaren aflopend gecompenseerd door de voordeelgemeenten (€ 15 per inwoner per jaar). In het geval er door deze operatie sprake is van een lagere uitkering van € 0,8 miljoen, is er in het eerste jaar nog sprake van compensatie van € 455.000, in het tweede jaar € 110.000 en in het derde jaar is er geen van compensatie meer. In het verwachte financieel perspectief houden we met de mogelijke effecten van deze operatie nog geen rekening.

Overige algemene ontwikkelingen

Inwonerbijdrage ROM

Hoewel hiertoe alleen voor het jaar 2013 is besloten is wel door het ROM voorgesteld ook voor de jaren erna, stapsgewijs, een verhoging van de inwonerbijdrage door te voeren.

Wanneer we rekening houden met dit soort ontwikkelingen is het nog maar de vraag of de begrotingsoverschotten, die ontstaan bij het nemen van alle voorgestelde maatregelen, voldoende zijn om ook dan tot een sluitende begroting te komen.

Overige financiële ontwikkelingen	2013	2014	2015	2016
Financieel perspectief 2013-2016	-462.062	125.705	175.308	617.879
Effect extra rijksbezuinigingen		-500.000	-500.000	-500.000
Verhoging inwonerbijdrage ROM		-42.000	-84.000	-126.000
Verwacht financieel perspectief 2013-2016	-462.062	-416.295	-408.692	-8.121

Onderwijshuisvesting

Hierboven zijn twee ontwikkelingen geschetst waaraan al een concreet structureel bedrag is gekoppeld. In Programma 5 gaven we aan dat we de mogelijkheden voor de vorming van een brede school onderzoeken. Dit is een beleidsmatige overweging. Gemeenten zijn verplicht om in onderwijshuisvesting te voorzien. Onze gemeente beschikt over zes schoolgebouwen van 40 jaar of ouder. Mogelijk is groot onderhoud niet langer voldoende voor adequate huisvesting. Zowel vanuit beleidsmatige als onderhoudstechnische overwegingen dienen we in de komende jaren (vanaf 2016) dus rekening te houden met eventueel vervangende nieuwbouw. De financiële impact daarvan is nog onvoldoende bekend maar een investering van bijvoorbeeld € 5 miljoen levert een jaarlast op van € 325.000. Het is hiermee niet gezegd dat er ook in 2016 daadwerkelijk sprake is van een dergelijke structurele last, nader onderzoek moet dat nog uitwijzen, maar het is wel belang dit soort ontwikkelingen tijdig en beeld te brengen zodat er ook tijdig op wordt ingespeeld.

Overzicht vervangingsinvesteringen

Omschrijving	Herz. vj-jaar	Eerstv. vj-jaar	Investing	Afschr.-termijn	Afschr.-bedrag	2013		2014		2015		2016
						Rente 4,00%	Kapitaal-lasten	Rente 4,00%	Kapitaal-lasten	Rente 4,00%	Kapitaal-lasten	Rente 4,00%
Luchtfoto's	2012	2016	7.410	4	1.853	296	2.149	222	2.075	148	2.001	74
Bosmaaier Stihl handgedragen	2012	2016	1.000	4	250	40	290	30	280	20	270	10
Werkplekmeubilair/ archief nieuwbouw	2012	2022	65.332	10	6.533	2.613	8.743	2.352	8.885	2.091	8.624	1.829
Mobiel spreekgestoelte	2012	2022	5.000	10	500	200	700	180	680	160	660	140
Geluidsapparatuur	2012	2017	4.700	5	940	188	1.128	150	1.090	113	1.053	75
Heetwaterreiniger (KEW)	2013	2018	4.043	5	809			162	970	129	938	97
Klein aanhanger	2013	2020	1.500	7	214			60	274	51	266	43
Rioned spuit aanhanger	2013	2019	12.000	6	2.000			480	2.480	400	2.400	320
Lastoestel Migatronc	2013	2018	2.850	5	570			114	684	91	661	68
Openbare straatverlichting 2013	2013	2038	95.332	25	3.813			3.813	7.627	3.661	7.474	3.508
Knijperbak Atlas	2013	2023	13.000	10	1.300			520	1.820	468	1.768	416
Slootvuilbak	2013	2023	13.000	10	1.300			520	1.820	468	1.768	416
Tractor (Ford)	2013	2023	37.086	10	3.709			1.483	5.192	1.335	5.044	1.187
Rioolmateriaalwag (MAN) BH-JJ-26	2013	2020	77.096	7	11.014			3.084	14.098	2.643	13.657	2.203
Boormachine (riolerig)	2013	2018	2.760	5	552			110	662	88	640	66
Aanhangwagen dranghek	2013	2023	5.294	10	529			212	741	191	720	169
Rioolinspectiecamera	2013	2018	4.250	5	850			170	1.020	136	986	102
Toegangscontrolesysteem/milieupassen	2013	2016	69.024	3	23.008			2.761	25.769	1.841	24.849	920
1 Glascontainer wit/ 1 glascontainer gescheiden groen/bruin	2013	2023	21.000	10	2.100			840	2.940	756	2.856	672
35 glasbakken	2013	2028	56.000	15	3.733			2.240	5.973	2.091	5.824	1.941
Containerwagen met kraan (BLTN54)	2014	2021	225.000	7	32.143			9.000	41.143	7.714	39.857	6.429
Mobiele kraan	2014	2019	123.000	5	24.600			4.920	29.520	3.936	28.536	2.952
2 Bladblazers Stihl ruggedragen	2014	2016	2.400	2	1.200			96	1.296	48	1.248	0
Bosmaaier Stihl ruggedragen	2014	2018	1.000	4	250			40	290	30	280	20
Schaaf B (Jongerius ST 72)	2014	2024	6.796	10	680			272	951	245	924	217
Schaaf D (NIDO SMK 240)	2014	2024	13.829	10	1.383			553	1.936	498	1.881	443
Openbare straatverlichting 2014	2014	2039	95.332	25	3.813			3.813	7.627	3.661	7.474	3.508
Schaaf A Jongerius JMK	2014	2024	9.000	10	900			360	1.260	324	1.224	288
Zoutstrooier NIDO stratos 1999	2014	2024	35.000	10	3.500			1.400	4.900	1.260	4.760	1.120
Zoutstrooier NIDO stratos 2001	2014	2024	35.000	10	3.500			1.400	4.900	1.260	4.760	1.120
Vervanging aggregators	2014	2022	4.200	8	525			168	693	147	672	126
Openbare straatverlichting 2015	2015	2040	95.332	25	3.813					3.813	7.627	3.661
Wacker trilplaat DPU 2960H	2015	2020	8.777	5	1.755					351	2.106	281
Aggregaat Honda	2015	2020	1.500	5	300					60	360	48
Klein trilplaat	2015	2022	2.684	7	383					107	491	92
Kleine aanhanger (trilplaat)	2015	2020	1.500	5	300					60	360	48
Las - aggregaat BNS	2015	2020	2.100	5	420					84	504	67
Schaaf C NIDO HYL240	2015	2025	6.100	10	610					244	854	220
Actiewagens A,B,C,D	2015	2022	80.000	7	11.429					3.200	14.629	2.743
2 Olievagens mobiel	2015	2020	2.600	5	520					104	624	83
56-BF-BF Volkswagen vervangen	2015	2022	40.000	7	5.714					1.600	7.314	1.371
90-BH-GT Daihatsu vervangen	2015	2022	29.232	7	4.176					1.169	5.345	1.002
Bestelwagen open (VW) VV-ZT-52)	2015	2023	35.000	8	4.375					1.400	5.775	1.225
Balanceermachine Hofman	2015	2025	1.950	10	195					78	273	70
Compressor	2015	2025	2.950	10	295					118	413	106
Grondwatermeetnet	2015	2020	40.000	5	8.000					1.600	9.600	1.280
Machines reprocuimte	2015	2020	10.000	5	2.000					400	2.400	320
Openbare straatverlichting 2016	2016	2041	95.332	25	3.813							3.813
Geluidsapparatuur	2016	2026	34.000	10	3.400							1.360
Wacker vuilwaterpomp	2016	2026	3.450	10	345							138
Peugeot Pippier	2016	2021	7.250	5	1.450							290
Kleine klussenauto	2016	2026	17.850	10	1.785							714
Verkeersplan (GVP) kadernota 2012	2011	2015	89.571				89.571		89.503		89.503	
TOTAAL			1.655.412	453	193.150	3.338	102.581	41.526	269.100	50.393	322.252	49.414

Overzicht reserves en voorzieningen

	Boekwaarde 1-1-2013	vermeer- deringen	vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2013
A.1. VRIJE RESERVES				
1. Algemene Reserve	1.425.098	530.162	9.280	1.945.980
2a Weerstandsreserve alg.dienst (nieuw)	6.644.190	0	0	6.644.190
2b Weerstandsreserve grondbedr.(nieuw)	3.000.000	0	0	3.000.000
Subtotaal vrije reserves	11.069.288	530.162	9.280	11.590.170
A.2. DEKKINGSRESERVES				
3. Reserve Bruteriing	7.131.303	635.252	1.226.804	6.539.751
5. Reserve aandelen BNG	95.035	0	0	95.035
9. Reserve winstuitkering HNG	541.673	0	53.807	487.866
99. Reserve Stimuleringsfonds Volkshuisv Ned Gem	203.500	0	0	203.500
Subtotaal dekkingsreserves	7.971.512	635.252	1.280.611	7.326.153
Totaal algemene reserves	19.040.800	1.165.414	1.289.891	18.916.323
B. BESTEMMINGSRESERVES				
14. Reserve Recreatie	380.727	0	40.000	340.727
17. Reserve Kunstbeleid	4.536	0	0	4.536
27. Reserve Huisvesting	131.100	245.000	245.000	131.100
28. Reserve Decentraal Arbeidsvoorwaardenbeleid	21.613	0	0	21.613
29. Reserve Monumentenbeleid	7.143	0	7.143	0
33. Reserve Inburgering - educatieve component	239.797	0	0	239.797
37. Reserve Onderhoud gebouwen	240.812	8.292	0	249.104
38. Reserve Onderhoud woonwagencentrum	10.956	0	0	10.956
41. Reserve automatisering	446.303	0	0	446.303
42. Reserve Onderwijs algemeen	127.067	0	0	127.067
82. Reserve subsidie Sint Janskerk	10.802	0	0	10.802
88. Reserve WMO	157.069	0	0	157.069
93. Reserve Riolering	2.574.262	229.736	0	2.803.998
Grondbedrijf:				
67. Reserve Stimulering Volkshuisvestingsbeleid	116.437	0	0	116.437
68. Reserve investeringen grondbedrijf	1.762.633	70.505	0	1.833.138
69. Reserve bovenwijkse voorzieningen	229.002	0	20.000	209.002
70. Reserve voor planherziening	130.580	0	21.327	109.253
95. Reserve ontsl.weg Molenwijk-Zuid	2.153.408	0	360.000	1.793.408
Subtotaal bestemmingsreserves	8.744.247	553.533	693.470	8.604.310
Totaal reserves	27.785.047	1.718.947	1.983.361	27.520.633
C. VOORZIENINGEN				
12. Voorziening Egalisatie reiniging	927.005	0	159.953	767.052
20. Voorziening Kinderopvang	12.738	0	0	12.738
63. Voorziening pensioenen wethouders	2.161.642	42.000	0	2.203.642
81. Voorziening Alternatieve trajecten scholen	21.751	0	0	21.751
86. Voorziening Verkiezingen	25.583	25.000	0	50.583
92. Voorziening groepsremplace openbare verlichting	72.140	50.000	16.984	105.156
107. Voorziening Wegen	25.000	485.600	485.600	25.000
113. Voorziening OHP	63.506	179.623	53.657	189.472
Grondbedrijf:				
98. Verliesvoorziening Cplx Bruisend Dorpshart	14.907.028	596.281	0	15.503.309
101. Verliesvoorziening Cplx 15 Amerika-Hoofdstraat	16.000	0	0	16.000
102. Verliesvoorziening Rosagaerde	84.000	0	0	84.000
103. Verliesvoorziening Cplx 25 Roestenbergsstraat 70	60.796	0	0	60.796
104. Verliesvoorziening Cplx 31 Wilibrordusstraat/De Hoorn	48.000	0	0	48.000
108. Verliesvoorziening Cplx 39 Mgr. Völkerstr/Ring-	64.000	0	0	64.000
109. Verliesvoorziening Cplx 19 Wilhelminaplein	8.740	0	0	8.740
110. Verliesvoorziening Cplx 40 van Salm Salmstraat	5.000	0	0	5.000
112. Verliesvoorziening Cplx 37 Hooivork II	112.790	0	0	112.790
Totaal voorzieningen	18.615.718	1.378.504	716.194	19.278.028
Totaal reserves en voorzieningen	46.400.766	3.097.451	2.699.555	46.798.662

* In de begroting gaat het om verwachte standen. De besluitvorming over het Bruisend Dorpshart (afboeking risico's van € 3 miljoen) moet in 2012 nog in overleg met de accountant technisch nog verwerkt worden.

Paragrafen

Paragraaf 1. Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen bevat beleidsvoornemens voor de lokale lasten en een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen. De belastingen vormen met ongeveer 15% een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente.

Uitgangspunten tariefbeleid

In de gemeente Loon op Zand hanteren we voor lokale belastingen en heffingen de volgende uitgangspunten:

- We corrigeren jaarlijks OZB⁴³-tarieven met het inflatiepercentage.
- In het coalitieakkoord en kadernota 2013-2016 vermelden we dat we de OZB jaarlijks verhogen tot de macronorm (2013: 3 % - inclusief inflatiepercentage).
- Het tarief voor afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% kostendekkendheid.
- Het tarief voor rioolheffing is gebaseerd op 100% kostendekkendheid.
- overige leges heffingen en leges blijven ongewijzigd (met uitzondering van de door het rijk bepaalde tarieven voor rijbewijzen en paspoorten).

Kwijtschelding

Kwijtschelding is vastgelegd in een gemeentelijke regeling. Particuliere belastingplichtigen kunnen een aanvraag indienen voor de volgende belastingen:

- afvalstoffenheffing tot maximaal 75%;
- rioolheffing tot maximaal 75%;
- hondenbelasting tot maximaal 75% van de eerste hond.

Vanaf 2012 normeren we de inkomensgrens van het gemeentelijk inkomensbeleid op maximaal 110% van het wettelijk minimumloon.

Onderstaande tarieven en percentages hebben uitdrukkelijk een voorlopig en indicatief karakter.

In het hoofdstuk Financiële positie bij deze begroting stellen we voor de OZB een verhoging van 15% en voor de tarieven afval een verlaging van 5% voor. Na definitieve besluitvorming hierover stelt de raad in december de definitieve tarieven vast.

Tariefontwikkeling

OZB

Voor een verhoging van de OZB is de zogenaamde macronorm van toepassing, waaraan we ons willen houden. Voor 2013 is deze bepaald op 3%. Een tariefsverhoging van 1% betekent een opbrengst van € 36.000. In het dekkingsplan 2012-2015 is voor 2013 al tot een verhoging van 3% besloten.

Ontwikkeling WOZ-waarden

Sinds 2007 vindt de herwaardering van de WOZ-waarde jaarlijks plaats. Dit betekent dat jaarlijks een tariefsaanpassing plaats moet vinden door de waardestijgingen en -dalingen. Op basis van de nu beschikbare gegevens gaan we uit van een gemiddelde waardedaling van de WOZ-waarde van de woningen met 2,2%. De daling van de WOZ-waarde van niet-woningen bedraagt naar verwachting 6,9%. De percentages van de werkelijke waardeontwikkelingen in deze gemeente zijn begin oktober 2012 bekend.

⁴³ Onroerende Zaakbelasting.

Tarief (percentage) 2013

Sinds enkele jaren heffen we de OZB via een percentage van de WOZ-waarde. Het percentage voor 2013 wordt beïnvloed door twee zaken:

- Verhoging door verwachte daling WOZ-waarden. In dat geval dienen we dus het percentage te verhogen om een gelijkblijvende opbrengst te krijgen. In het verleden zijn de tarieven om dezelfde reden verlaagd.
- Verhoging door eerder genomen besluiten tot verhoging (3%).

In de tabel hieronder staan de percentages voor 2009-2013. Deze zijn gebaseerd op de huidige WOZ-waarden en de voorgenoemde aanpassing op basis van het dekkingsplan 2012-2015 (3%).

	2009 Percentage WOZ- waarde	2010 Percentage WOZ- waarde	2011 Percentage WOZ- waarde	2012 Percentage WOZ- waarde	2013 Percentage WOZ- waarde
Woning:					
Eigenaar	0,0772	0,0832	0,0872	0,0925	0,0953
Niet-woning:					
Eigenaar	0,1224	0,1301	0,1338	0,1377	0,1418
Gebruiker	0,0983	0,1044	0,1074	0,1105	0,1138

Afvalstoffenheffing

De afgelopen jaren zijn vooral de uitgaven voor afvalinzameling lager uitgevallen dan geraamd. Het jaarlijks resultaat op het product reiniging, zowel voor- als nadelig, verrekenen we met de egalisatievoorziening reiniging. In feite is dit een gesloten systeem. De (egalisatie)voorziening reiniging is bedoeld om te komen tot tariefegalisatie en om een eventuele fluctuatie in de tarieven op te vangen. Bij de begroting 2012 is besloten deze voorziening aan te wenden om de tarieven behoorlijk te verlagen. Voor 2013 is geen verdere verhoging nodig en stellen we voor om de tarieven te handhaven. Door de btw-verhoging vanaf 1 oktober 2012 stellen we de tarieven reinigingsrecht voor bedrijven naar boven bij met 2%.

Tarief	2009	2010	2011	2012	2013
Eenpersoonshuishouden	186,36	196,36	177,60	158,64	158,64
Meerpersoonshuishouden	292,32	302,32	291,72	239,88	239,88
Bedrijven	347,88	359,87	347,16	285,48	290,25

Rioolheffingen

Eind 2010 is het Water- en rioleringsplan Loon op Zand vastgesteld. We constateerden toen al dat de rioolheffingen de komende jaren met 5% per jaar moeten stijgen om het kostendekkende niveau te bereiken. In de tabel hieronder houden we hiermee al rekening. Ten opzichte van het vorige begrotingsjaar stijgt het tarief hierdoor met 5%.

Tarief	2009	2010	2011	2012	2013
Minimumtarief (tot 250 m ³)	172,44	180,36	189,36	198,84	208,80

Hondenbelasting

We gaan uit van een nagenoeg gelijkblijvend aantal honden als in 2012.

Tarief	2009	2010	2011	2012	2013
1 ^e hond	41,00	44,10	44,10	44,10	44,10
2 ^e en volgende hond	61,40	66,00	66,00	66,00	66,00
kennel	225,25	242,15	242,15	242,15	242,15

Toeristenbelasting

Voor overnachtingen op een vaste standplaats op een camping geldt een forfaitair tarief (gebaseerd op een gemiddeld aantal personen en overnachtingen). We onderzoeken periodiek de gehanteerde aantallen op actualiteit om een zo juist mogelijk tarief te kunnen bepalen. Het laatste onderzoek voerden we uit in 2010. Toen bleek dat zowel het aantal personen als het aantal overnachtingen bij vaste standplaatsen lager was ten opzichte van het vorige onderzoek. Daarnaast bleek dat invoering van een tarief voor een voorseizoenplaats recht doet aan de feitelijke situatie voor overnachtingen op campings. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek en door de inflatieontwikkeling hebben we vanaf 2011 de tarieven herberekend. Deze herberekening vormt ook voor de komende jaren de basis voor de tarieven. In het dekkingsplan 2012-2015 ramen we een meeropbrengst toeristenbelasting van € 65.000 (10% tariefsverhoging).

Tarief	2009	2010	2011	2012	2013
Hotels	1,46	1,62	1,69	1,69	1,86
Recreatiebungalows	1,10	1,22	1,27	1,27	1,40
Overige accommodaties	0,92	0,93	0,97	0,97	1,07
Jaarplaats (caravans)	154,10	155,75	113,15	113,15	124,60
Seizoenplaats (caravans)	122,10	123,42	124,75	124,75	137,59
Voorseizoenplaats (caravans)	nvt	nvt	64,60	64,60	71,27

Lokale lastendruk

Om hiervan een goed beeld te geven vergeleken we in 2012, op basis van de volgende criteria, de woonlasten per meerpersoonshuishoudens⁴⁴:

- groottegroep 20.000 – 30.000 inwoners
- sociale structuur goed
- centrumfunctie weinig
- voorgezet onderwijs ja
- slechte bodem 0% - 25%
- aandeel woonkernen in oppervlakte land 0% - 25% (uitgestrekte gemeente)

Op basis van deze criteria ontstaat een groep gemeenten die we zowel qua fysieke als sociale structuur redelijk goed kunnen vergelijken. Dit veronderstelt min of meer dat deze gemeenten dezelfde kosten hebben voor gemeentelijke basistaken en daarmee wellicht ongeveer evenveel OZB heffen voor aanvullende voorzieningen. Deze tabel geeft echter slechts een zeer grove indicatie. De hoogte van de woonlasten zegt, zonder nader onderzoek, namelijk nog niets over het voorzieningenniveau.

Gemeente	Provincie	Woonlasten*
Dalfsen	Overijssel	620
Elburg	Gelderland	622
Bernheze	Noord-Brabant	657
Zwartewaterland	Overijssel	676
Oldebroek	Gelderland	680
Loon op Zand	Noord-Brabant	691
Cranendonck	Noord-Brabant	692
Wijk bij Duurstede	Utrecht	699
Goirle	Noord-Brabant	711
Zundert	Noord-Brabant	718
Wierden	Overijssel	721
Oisterwijk	Noord-Brabant	751
Dinkelland	Overijssel	770
Werkendam	Noord-Brabant	791

*bron: Coelo (euro's per meerpersoonshuishouden)

⁴⁴ De gegevens voor 2013 zijn nog niet beschikbaar.

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen, open einde regelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel (bijlage 1) op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is de inventarisatie van risico's die tweemaal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we met deze methode gekwantificeerd en aangevuld met de risico's die bekend zijn binnen het project 'Bruisend Dorpshart' en de MPG (meerjarenprognose projecten Grondbedrijf). Op deze manier is één profiel voor de gehele gemeente bekend. Binnen het profiel voorzien we op basis van de volgende tabellen de risico's van een risicoscore (kans x impact):

Kans	Score
Gering (minder als 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	Score
Gering (< 0,1% omzet = < € 40.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 40.000 en € 200.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 200.000)	3

Omzet: lasten programma's Loon op Zand (begroting 2013: afgerond € 40 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	Gevolg
Scores \geq 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is nog onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden.

Uit het profiel valt op te maken dat op verschillende manieren rekening wordt gehouden met de verschillende risico's. Wanneer met alle risico's voor 100% rekening gehouden zou worden zou een gemeente een onevenredig deel van haar reserves moeten blokkeren, het is immers niet reëel dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig, ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen.

Structureel

Dit wordt met name gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan met name OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. In het coalitieakkoord is ten aanzien van de OZB aansluiting gezocht bij de macronorm. Deze norm biedt, naast ruimte voor een inflatieverhoging, beperkte ruimte voor verhoging van de tarieven (ongeveer 1,5% – 2%). In het dekkingsplan 2011-2014 is uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van 1,5% waarbij per jaar bekeken wordt of nog een verhoging wegens inflatie nodig is. Bij het dekkingsplan 2012-2015 (zie ook paragraaf lokale heffingen) is inmiddels voorgesteld die ruimte voor inflatie ook in te boeken. Wanneer als norm (huidig beleid) de macronorm wordt gehanteerd is de onbenutte belastingcapaciteit nagenoeg nihil.

Artikel 12

Bij een eventuele "artikel 12-aanvraag" geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Loon op Zand € 1,5 miljoen.

Op basis van het huidige beleid (macronorm) is er verder geen onbenutte belastingcapaciteit meer. Hiervan kan pas weer sprake zijn wanneer besloten wordt om van de macronorm af te wijken. Om die reden is onderstaand overzicht alleen het bedrag voor onvoorzien uitgaven opgenomen van € 35.000.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor herbestemd kunnen worden.

Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserves. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. De genoemde bedragen betreffen de ingeschatte standen per 1 januari 2013.

Structureel:	
Onbenutte belastingcapaciteit	
onroerende zaakbelasting	0
Onvoorzien	35.000
subtotaal structureel	35.000
Incidenteel:	
	<i>algemene dienst 6.644.000</i>
	<i>grondexploitatie 3.000.000</i>
Weerstandreserve	9.644.000
Algemene reserve	1.425.000
subtotaal incidenteel	11.069.000
Totale weerstandscapaciteit	11.104.000

Weerstandratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandvermogen		Beschikbaar	Benodigd
Structureel	A	35.000	B 868.750
Stand incidenteel 1-1-2013		11.069.000	
Correctie ivm claim BD		<u>-3.025.000</u>	
Incidenteel	C	8.044.000	D 7.017.500
Totaal	E	<u>8.079.000</u>	F 7.886.250
Structureel (A/B)		0,04	
Incidenteel (C/D)		1,15	
Totaal (E/F)		1,02	

** Tijdens de raadsvergadering van 28 juni 2012 heeft er aanvullende besluitvorming over het Bruisend Dorpshart plaatsgevonden. Onderdeel van die besluitvorming betreft het afboeken van een aantal risico's. Die besluitvorming is nog niet verwerkt binnen de bestaande verliesvoorziening dan wel verrekend met de beoogde investeringen. Er rust derhalve een claim op de weerstandsreserve die met deze correctie tot uitdrukking wordt gebracht.*

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie

Ten opzichte van de jaarrekening 2011 is het risicoprofiel gedaald met ruim € 5 miljoen (voornamelijk vervallen en afgeboekte risico's project 'Bruisend Dorpshart'). Hier staat tegenover dat door de hierboven genoemde claim de feitelijke weerstandscapaciteit ook is gedaald met ongeveer € 3,5 miljoen.

Naast de risico's uit reguliere bedrijfsvoering blijven de resterende risico's van het project 'Bruisend Dorpshart' (€ 2,3 miljoen) en het risicoprofiel uit de MPG (€4 miljoen) voor 100% deel uitmaken van het risicoprofiel.

De ratio die uit het herziene profiel en de bijgestelde weerstandscapaciteit volgt, bedraagt 1,02 en kunnen we daarmee als voldoende beschouwen.

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf presenteren we een dwarsdoorsnede van de programmabegroting. We geven inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen, speelvoorzieningen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. De lasten hiervan komen in de diverse programma's (3 en 10) terug. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. Per groep kapitaalgoederen geven we aan waarop het onderhoudsbeleid is gebaseerd en welke middelen hiervoor beschikbaar zijn.

Beleid

De basis om onze kapitaalgoederen op een doelmatige manier te kunnen onderhouden ligt in de beheersystemen. Deze basis gebruiken we om uitvoeringsprogramma's op te stellen en op elkaar af te stemmen, waardoor er een integrale aanpak op het onderhoud van de kapitaalgoederen ontstaat. Deze aanpak dient echter ook te stroken met de actuele beleidsuitgangspunten zoals het WRP (Water- en RioleringsPlan), de actieplannen Wegen en Verkeer en de vastgestelde onderhoudsniveaus.

Voor het onderhoudsbeleid stelden we de afgelopen jaren de volgende nota's vast:

Nota	Datum vaststelling
Groenbeleidsplan	Juni 2010
Water- en RioleringsPlan	November 2010
Beleidsplan Openbare Verlichting	Maart 2009
Beheerplan Wegen	Maart 2009
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	Nog vast te stellen

Financiële middelen

In totaal geven we jaarlijks ruim € 6 miljoen uit aan het onderhoud van de kapitaalgoederen. De onvermijdelijke fluctuaties in de (jaarlijkse) financiële behoefte voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen proberen we zoveel als mogelijk te voorkomen. Het instellen van voorzieningen biedt uitkomst. Voor openbare verlichting (groepsremplace) werken we al met zo'n voorziening. Ook voor wegen stelden we inmiddels een voorziening in. Voor riolering werken we met een (bestemmings)reserve. De raad bepaalt jaarlijks de hoogte van de toevoeging aan de voorzieningen.

Wegen

Tweejaarlijks inspecteren we het areaal aan wegen, actualiseren we het beheerplan en stellen we plan op. Als onderhoudsniveau gaan we in principe uit van de CROW norm R-. Dit betekent dat we kiezen voor een sober en doelmatig beheer. Het wegonderhoud voeren we gewoonlijk via het jaarplan uit. Door de noodzakelijke bezuinigingen zijn we in 2012 gestart met het uitvoeren van een budget gestuurd programma. Dit zetten we voort tot en met 2015. Op plaatsen leidt dit tot achterstallig onderhoud (ten opzichte van het gehanteerde kwaliteitsniveau).

Onderhoud aan wegen is onderverdeeld in klein onderhoud (losliggende tegels, kleine verzakkingen), groot onderhoud (herstraten, opnieuw asfalteren) en rehabilitaties (een "versleten" weg volledig nieuw aanleggen). Vanwege het budgetgestuurd programma leggen we de nadruk de komende tijd op klein onderhoud.

Financiële middelen

In de financiële behoefte voor het noodzakelijke onderhoud zit jaarlijks nogal wat verschil. Daarbij komt dat een aantal van deze onderhoudswerkzaamheden vaak jaaroverstijgend is. Om de fluctuaties in de behoefte te vereffenen in de begroting en om de jaaroverstijgende werkzaamheden te kunnen bekostigen, brachten we de benodigde middelen voor het onderhoud onder in een voorziening. De geraamde storting voor 2013 bedraagt € 485.600 en loopt op tot € 660.600 in 2016.

Riolering en water

In het WRP⁴⁵ 2011-2015 (verplichting Wet milieubeheer) staat hoe we om moeten gaan met afvalwater, grond- en hemelwater. De komende jaren krijgen vooral zaken als besparingen (minder meer) en klimaatadaptatie

⁴⁵ Water- en RioleringsPlan.

(verminderen kwetsbaarheid klimaatveranderingen waaronder heviger neerslag) volop de aandacht. Hiernaast voeren we de beheersprogramma's van het WRP uit. Het accent in 2013 ligt op reiniging en inspectie van het stelsel en op reparatie en relining (inbrengen van een kunststof kous) van tijdens inspecties geconstateerde gebreken.

Financiële middelen

In het WRP zijn jaarlijkse bedragen opgenomen per onderhouds- of vervangingscategorie, die nodig zijn voor de uitvoering van het plan (beheerplan). Jaarlijks verwerken we aanscherpingen in de planning in het meerjarige bestedingsritme. De jaarlijkse fluctuaties tussen de kosten en de opbrengsten verrekenen we via een reserve met elkaar.

In het WRP staan de berekeningen van de jaaruitgaven en inkomsten voor de periode 2011 – 2015, met een doorkijk naar 2027.

Groen

Het in de bestekken gehanteerde onderhoudsniveau is niveau B (landelijke norm: 'sober en doelmatig'). Door de bezuinigingen kunnen we niveau B niet (overall) meer halen (wordt niveau C). Uitgangspunt is dat we geen we geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken bij onkruidbestrijding op verharding. Net zoals bij wegen maken we hier onderscheid tussen klein- en groot onderhoud (cyclisch onderhoud) en renovaties. Door de bezuinigingen voeren we in 2013 een budget gestuurd programma uit. Het budget hiervoor bedraagt € 942.000.

Openbare Verlichting

Nut en noodzaak van openbare verlichting staan vast. Daar is geen discussie over. Het beleidsplan Openbare Verlichting (2009- 2013) gaat in op de veiligheid van weggebruikers, het veiligheidsgevoel in de woonomgeving, duurzaamheid en energieverbruik (bijvoorbeeld door gebruik van LED-verlichting). De openbare verlichtingsinstallatie dienen we zodanig te onderhouden dat ze aan de gestelde normen blijft voldoen. Voor de regeling van aansprakelijkheid bij eventuele ongevallen of misdrijven is het van belang, dat we duidelijk kunnen aantonen dat het beheer en het onderhoud naar behoren zijn en worden uitgevoerd. De totale installatie in onze gemeente vertegenwoordigt een waarde van ongeveer € 5,1 miljoen. De onderhoudsplanning en groepsremplace (groepsgewijs vervangen van lichtbronnen) met bijbehorende kosten maken we via een beheersysteem (extern) inzichtelijk.

Groepsremplace

Omdat de jaarlijkse kosten voor groepsremplace aanzienlijk fluctueren, hebben we de groepsremplace in een voorziening ondergebracht. De jaarlijkse storting bedraagt circa € 50.000.

Speelvoorzieningen

Speelvoorzieningen zijn opgenomen in het beheersysteem. Op basis van periodieke controles houden we de staat van onderhoud bij. Binnen wijkgericht werken stemmen we de volgende zaken af: spreiding en aantal speelplaatsen en speeltoestellen, inrichting speelterreinen in samenhang met leeftijdsopbouw en burgerparticipatie. Het budget in 2013 is afgestemd op het in stand houden van de bestaande voorzieningen.

Gebouwen

De gemeente beschikt (nog) niet over een geautomatiseerd beleidsplan voor het planmatig onderhouden van de gebouwen. Totdat er nieuw beleid is vastgesteld, is het uitgangspunt om de gebouwen in stand te houden op basis van de huidige bedragen en via het huidige MOG (Meerjarenbegroting Onderhoud Gebouwen). Op basis van een nulmeting uit 2009 stellen we voor het (planmatig) onderhoud een meerjarenraming op. Deze nulmeting levert de basisgegevens op als we overgaan op aanschaf en invoering van een geautomatiseerd gebouwen beheersysteem.

Financiële middelen

Voor het uitvoeren van het onderhoud houden we binnen de begroting op verschillende beleidsproducten rekening met een budget voor dagelijks onderhoud. Daarnaast is voor het groot onderhoud de reserve onderhoud gebouwen. De geraamde stand van deze reserve bedraagt per 1 januari 2012 € 242.520. De jaarlijkse storting in deze reserve bedraagt circa € 8.000.

Paragraaf 4. Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjaren financiering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals voorgeschreven hebben we een treasurystatuut waarvan de raad in 2012 de meest recente versie vaststelde.

In het treasurybeleid en –statuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort.

Interne en externe ontwikkelingen

Vanaf 1 januari 2009 zijn enkele veranderingen doorgevoerd in de wet Fido⁴⁶:

- Einde hypotheekverstrekking "eigen" personeel – Onze gemeente heeft één lopende hypotheek aan "eigen" personeel. Er zijn al lange tijd geen nieuwe hypotheek meer verstrekt.
- De nieuwe renterisiconorm: deze is gedefinieerd als het bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal. Loon op Zand voldoet aan de norm.
- Informatie over de kasgeldlimiet opnemen in de begroting en het jaarverslag. Het regulier verzenden van de kwartaalrapportages over de kasgeldlimiet aan de toezichthouder is vervallen.
- Zorgvuldig uitzetten van gelden bij financiële instellingen binnen het EMU-gebied⁴⁷ met minimaal een A-rating. Dit is al een voorwaarde in ons treasurystatuut.
- Bevoegdheid over het beheer van de administratieve organisatie van de financieringsfunctie bij het college.

Voor de programmabegroting 2013 – 2016 hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Omslagrente (bespaarde rente): 4,0%
- Rekenrente kort geld: 1,5%
- Rekenrente lang geld: 4,6%
- Beperkte grondexploitaties en grondexploitaties in voorbereiding financieren met kasgeld
- Omvangrijke (vastgestelde) grondexploitaties financieren afhankelijk van mogelijkheid / wenselijkheid tot het fixeren van het renterisico in de respectievelijke projecten

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers "goedkoper" dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2011	Begroting 2012 (gem.)	Begroting 2013
Omvang begroting	40.000	40.000	40.000
1 Toegestane kasgeldlimiet (8,5 % begroting)	3.400	3.400	3.400
2 Omvang Vlottende korte schuld (rekening courant gemeente)	2.801	1.000	500
3 Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	10.521	2.000	1.500
4) totaal kasgeld (2) – (3)	-7.720	-1.000	-1.000
5) Toegestane kasgeld limiet (1)	3.400	3.400	3.400
6) Overschot op kasgeldlimiet (4-5)	-11.120	4.400	4.400

⁴⁶ Financiering decentrale overheden.

⁴⁷ Economische en Monetaire Unie.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages.

Rente risiconorm (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0		0
2. Netto renteherziening op vaste schuld	0		0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	15.900	5.000	0
3b. Nieuw verstrekte vaste leningen (u/g)	0		0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	15.900	5.000	0
5. Betaalde aflossingen	1.696	1.749	2.517
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.696	1.749	2.517
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	1.696	1.749	2.517

Rente risiconorm (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
8. Stand van vaste schuld	40.000	42.000	39.940
9. Bij het ministerie regeling vastgesteld percentage 20 %	20%		
10. Renterisiconorm	8.000	8.400	7.988

Toets Rente risiconorm (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
10. Renterisiconorm	8.000	8.400	7.988
7. Renterisico op vaste schuld	1.696	1.749	2.517
11. Ruimte(+)/Overschrijding(-)(10-7)	6.304	6.105	5.471

Langlopende leningen / uitgezette middelen

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de langlopende leningen en uitzettingen van de gemeente Loon op Zand. Loon op Zand maakt gebruik van langlopende leningen bij banken met minimaal een AA-rating.

Mutaties in de leningenportefeuille opgenomen gelden o/g (bedragen x € 1.000)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 01-01-2013	42.457	4,60 %
Nieuwe leningen 2012	0	
Reguliere aflossingen	2.517	
Vervroegde aflossingen	-	
Renteaanpassing (oud percentage)	0	
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	
Stand per 31-12-2013	39.940	

We staan aan de vooravond van forse investeringen. In juli 2009 stemde de raad in met de plannen rond het project 'Bruisend Dorpshart'. Onder andere als gevolg daarvan sloten we in 2011 een lening af en trekken we, afhankelijk van het verloop van het project ook in 2013 een additionele lening aan.

Mutaties in de leningenportefeuille uitgezette gelden u/g (bedragen x € 1.000)

	Bedrag in euro's	Verwachte gemiddelde rente
Stand 01-01-2013	8.681	4,60 %
Nieuwe leningen	-	
Reguliere aflossingen	977	
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassing (oud percentage)	-	
Renteaanpassing (nieuw percentage)	-	
Stand per 31-12-2011	7.704	

Garanties op leningen aan derden

Naast de leningen die de gemeente zelf aangaat zijn er nog een aantal leningen "doorverstrekt" aan derden of staan we garant voor leningen die aan derden zijn verstrekt door een bankinstelling.

In deze situatie is er geen sprake van bankieren. De leningen aan woningbouwverenigingen zijn aflopend van aard en stammen nog uit de periode dat het gebruikelijk was dat gemeente voordelig leningen aantrokken bij bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten en deze onder dezelfde condities verstrekte aan de betreffende woningbouwvereniging.

Garanties worden, conform het treasurywettelijk kader, alleen verstrekt uit hoofde van de publieke taak. Bijvoorbeeld een garantstelling aan een bank ten behoeve van een vereniging voor de aanleg van een sportveld.

Garanties op verstrekte gelden (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2011	Begroting 2012	01-01-2013
Publieke taak			
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	0	0	0
Leningen aan woningbouwverenigingen	82.963	78.000	80.000
Prudent beheer			
Financiële instellingen (rating A en hoger)	0	0	0
Semioverheidsinstellingen	0	0	0
Overige toegestane instellingen	1.387	2.537	1.676
Niet toegestane instellingen	0	0	0
Totaal	84.350	80.537	81.676

Over het algemeen zijn deze risico's op verstrekte geldleningen beperkt omdat ofwel contragaranties zijn verstrekt of een hypotheek als onderpand is afgegeven.

Wetsvoorstel Houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet HOF)

Het ministerie van Financiën heeft deze wet in de maak die strenge regels bevat om te zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort onder de 3% blijft. De wet zou er voor kunnen zorgen dat investeringen in bijvoorbeeld riolering, scholen etc. niet meer mogelijk zijn. Die uitgaven tellen namelijk in één jaar mee voor de bepaling van het totale begrotingstekort, terwijl gemeente juist verplicht zijn op grond van baten-lasten-stelsel en het besluit begroting en verantwoording dergelijke investeringen te activeren en zondende over meerdere jaren te spreiden. In 2012 wordt er een pilot uitgevoerd over de wijze waarop de wet praktisch uitgevoerd kan worden. Gemeenten worden daarna geïnformeerd over de manier waarop aan deze wet invulling gegeven moet worden.

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Net als de overige paragrafen is de paragraaf bedrijfsvoering van belang voor de ondersteuning van een succesvolle uitvoering van de programma's. Bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college. De onderdelen van bedrijfsvoering zetten we zowel voor de ondersteuning van het gehele bestuur als voor de organisatie in. In deze paragraaf geven wij op hoofdlijnen inzicht in de aspecten van bedrijfsvoering en de hieraan verbonden kosten. Hierbij zetten we, indien mogelijk, de werkelijke cijfers 2011, begrote kosten 2012 en de geraamde kosten voor 2013 naast elkaar.

Organisatiekosten rekenen we op basis van verschillende verdeelsleutels aan producten en maken daarmee integraal onderdeel uit van de verschillende programma's. Vanaf 2012 hanteren we een meer eenvoudige en transparante wijze van kostentoerekening. Vanaf dat jaar hanteren we de begrote kostentoerekening aan programma's ook bij de jaarrekening. Hierdoor zijn bij de jaarrekening de afwijkingen beter zichtbaar die we vervolgens binnen Programma 12 op de post 'saldo kostenplaatsen' toelichten.

Door het integrale karakter vindt de formele autorisatie van de budgetten voor bedrijfsvoering plaats via het vaststellen van het totaal van de programma's (de budgetten zijn geraamd op de zogenaamde kostenplaatsen). Voorbeeld: de personeelslasten rekenen we via een verdeelsleutel toe aan verschillende producten. Deze producten maken op hun beurt onderdeel uit van een programma. Door het vaststellen van de programma's autoriseert de raad daarmee het personeelsbudget.

Bestuur, personeel en organisatie

Gemeenteraad

In de wet staat dat een gemeente van onze omvang 19 raadsleden heeft. In Loon op Zand zijn deze leden verdeeld over vijf verschillende partijen. De griffie ondersteunt de raad. Daarnaast functioneert een onafhankelijke rekenkamercommissie die de raad bijstaat in haar controlerende functie. De burgemeester is voorzitter van de raad en van het college. De burgemeester heeft daarnaast verschillende wettelijke taken op het gebied van openbare orde en veiligheid.

College

Bij het opstellen van deze begroting bestaat het college, naast de burgemeester, uit vier wethouders (twee voltijd, twee deeltijd) en de gemeentesecretaris. In de Kadernota 2013 staat dat het college na de verkiezingen in 2014, mede in het kader van de terugtrekkende overheid en de verdere afslanking van de organisatie, kan volstaan met drie wethouders.

Ambtelijke organisatie

Onze organisatie is verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van beleid en voor alle ondersteunende activiteiten. De basis voor het functioneren van onze organisatie staat in de notitie 'Visie op de gemeentelijke organisatie'⁴⁸. In deze notitie, die we in het najaar 2011 actualiseerden, staat onder andere een verbeterplan voor de organisatie. De uitvoering van de verschillende actiepunten uit dit plan vordert gestaag.

Sinds 2008 is onze organisatie ingericht volgens het directiemodel. Bij het invulling geven aan het begrip terugtrekkende overheid kan het zinvol zijn om aanpassingen aan het model door te voeren. Als hier sprake van is, leidt dit niet tot een grootscheepse reorganisatie maar slechts tot functionele aanpassingen. Ons organisatie-model is immers geen doel op zich maar een hulpmiddel. Voorbeelden van functionele aanpassingen zijn het verbeterplan Infra en de borging van de clusters van de afdeling Informatie & Dienstverlening binnen andere afdelingen.

Alhoewel er nu nog sprake is van een financieel meerjarig tekort hebben we goed grip op onze financiën. We weten wat ons te doen staat en we kunnen de genomen bezuinigingsmaatregelen ook daadwerkelijk realiseren.

De totale taakstelling op personeel uit de dekkingsplannen 2011-2014 en 2012-2015 bedraagt 13%. De vermindering van de formatie met dit percentage heeft invloed op de uitvoering van het huidige takenpakket aan producten en diensten. We letten erop dat we binnen de beschikbare formatie onze basistaken blijven waarborgen. In de periode 2010-2012 is de formatie teruggebracht van 145 naar 130 fte (= ruim 10% van de totale taakstelling). Nu al is bekend dat de komende jaren de formatie verder afneemt tot 126 fte.

⁴⁸ Zie raadsinformatiebrief van 21 juli 2010.

Via een systeem van strategische personeelsplanning zorgen we voor een beter zicht op waar in onze organisatie de komende jaren capaciteitsoverschotten en -tekorten dreigen te ontstaan. De besluitvorming over de begroting en de daaruit voortvloeiende focus voor onze activiteiten (producten en diensten) zijn hiervoor mede bepalend. Door samenwerking, in- en externe overplaatsingen, taakveranderingen en opleiding (vorming, training en opleiding) spelen we in op ontwikkelingen en proberen we gedwongen ontslagen zoveel als mogelijk te voorkomen. Indien ontslag noodzakelijk wordt, geldt voor de betrokken medewerkers het Sociaal Statuut.

Kengetallen en kosten personeel en organisatie

Voor uw beeldvorming hebben we in de tabel hieronder enkele aanvullende kengetallen opgenomen.

Omschrijving	Begroting 2012 (peildatum juli 2011)	Begroting 2013 (peildatum juli 2012)
Aantal formatieplaatsen	136.9	130
Aantal medewerkers	164	160
Percentage mannen	42%	41%
Percentage vrouwen	58%	59%
Percentage ziekteverzuim	8.8%	6,4%
Percentage deeltijders	56%	55%

De kosten voor Personeel en Organisatie splitsen we als volgt uit:

Onderdeel	Werkelijk 2011	Begroot 2012	Geraamd 2013
Loonsom ambtelijke organisatie *	€ 7,2 miljoen	€ 7,9 miljoen	€ 7,7 miljoen

** de lagere loonkosten t.o.v. de begroting 2012 zijn te wijten aan de vacatures gedurende dat jaar. Die middelen zijn aangewend voor tijdelijke vervanging door extern personeel, deze vallen echter niet onder de loonsom (jaarlijks wordt dit in de jaarrekening nader toegelicht).*

In onze raming voor 2013 houden we rekening met de actuele CAO. In 2012 vond er tweemaal een verhoging van 1% plaats. Daarnaast zijn de sociale lasten hoger (onder andere pensioen-premies). We verwachten voor 2013 geen salarisverhoging op basis van een nieuwe CAO.

Overige personele kosten

Onderdeel	Werkelijk 2011	Begroot 2012	Geraamd 2013
Kosten overig (o.a. opleiding en ontwikkeling, arbo, werving en selectie en overige secundaire arbeidsvoorwaarden).	€ 196.000	€ 324.000	€ 294.000

De lagere uitgaven voor 2011 worden vooral veroorzaakt door de lagere mobiliteit (in- en uitstroom) en de besparingen op formatie. Hierdoor maakten we nauwelijks kosten voor werving en selectie en gaven we ook minder uit aan vorming, training en scholing. Naar verwachting is hier sprake van een tijdelijk effect.

Informatisering en automatisering (I&A)

I&A is een onmisbaar element in onze bedrijfsvoering. Met de ambities van de 'Andere overheid' wordt onze afhankelijkheid van ICT⁴⁹ alleen maar groter. In dit landelijke programma is voor gemeenten de verplichting opgenomen om een aantal landelijke basisregistraties te beheren (Gemeentelijke Basisadministratie, Basisadministratie Adressen en Gebouwen, Basisadministratie Grootchalige Topografie).

Op het gebied van I&A werken wij met andere gemeenten samen in Equalit-verband. Voor de komende jaren staat het verder vergroten van de synergie van deze samenwerking nadrukkelijk op de agenda. We willen de kosten van Equalit in vooral de gebruikskosten (werkplekken/accounts) terugbrengen. Door betere samenwerking en onderlinge afstemming willen we dat de kosten van uitbreiding van ICT-mogelijkheden (programma 'Andere Overheid' of eigen ambities), 'minder- meer' zijn. Loon op Zand maakt zich binnen Equalit-verband sterk voor applicatieconvergentie en gezamenlijk functioneel-/applicatiebeheer. Daarnaast dient de toepassing van ICT binnen de eigen organisatie de komende jaren te leiden tot (verdere) vermindering in formatie (voorbeelden: digitalisering post en facturen). Wij hebben in september 2011 ons contract met Equalit opgezegd om zo de handen vrij te hebben bij keuze voor de organisatie van ICT in de toekomst.

⁴⁹ Informatie- en CommunicatieTechnologie.

De tabel hieronder geeft inzicht in de huidige kosten voor ICT .

Onderdeel	Werkelijk 2011	Begroot 2012	Geraamd 2013
Kosten ICT (samenwerking Equalit, licenties software, kapitaal lasten diverse applicaties).	€ 1.573.000	€ 1.414.000	€ 1.440.000

In de kadernota en in deze begroting (hoofdstuk financiële positie) stellen we voor om het geraamde bedrag voor 2013 te verhogen met € 75.000 en dit budget jaarlijks te indexeren. Binnen dat budget vangen we dan ook vervangingen en investeringen op het gebied van ICT op.

Voorheen was er, naast de jaarlijkse kosten, sprake van kredietaanvragen ter dekking van voornemens uit het IBP⁵⁰. Met de nieuwe systematiek is er nog steeds sprake van een IBP maar dekken we de kosten daarvan nu af binnen het reguliere jaarlijkse budget. Voor het IBP 2008-2012 is destijds bijvoorbeeld € 2,1 krediet toegekend. Dat is met deze systematiek in de toekomst dus niet meer aan de orde. De reserve automatisering zetten we in om de schommelingen in investeringen over meerdere jaren te egaliseren.

We maken hierbij wel een voorbehoud voor aanvullende wettelijke eisen (bijvoorbeeld basisregistraties), voor zover we deze in redelijkheid niet hebben kunnen voorzien. Mocht daartoe aanleiding zijn dan treden we met de raad in overleg.

Huisvesting

Met ingang van 7 juni 2010 is het gemeentekantoor aan de Nieuwe Markt 1 niet meer in gebruik. Gedurende de periode van nieuwbouw gebruiken we voor de bedrijfsvoering van de organisatie 4 gebouwen te weten: Gemeentewinkel (Nieuwe Markt 5), Hoefijzer (Modelleur 13), de Westkant (Vossenbergselaan), Milieustraat en gemeentewerf (Liechtensteinstraat). Voor zowel het bestuur als de organisatie is een adequate huisvesting van groot belang.

Onderdeel	Werkelijk 2011	Begroot 2012	Geraamd 2013
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving, e.d.)	€ 585.000	€ 540.000	€ 540.000

Overige kosten organisatie (facilitaire zaken)

Naast deze 3 grotere kostenposten is er een aantal andere activiteiten en middelen die ten dienste staan van de organisatie. De uitsplitsing treft u hierna aan.

Onderdeel	Werkelijk 2011	Begroot 2012	Geraamd 2013
Facilitaire zaken (kantinepersoneel, repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene behoeftigheden, contributies, e.d.)	€ 522.000	€ 285.000	€ 285.000

In 2011 vormden de salarislasten van het facilitair personeel onderdeel van de kosten, vanaf 2012 ramen we op dit onderdeel alleen de feitelijke budgetten.

Inkoop

Al jaren werken we op de terreinen inkoop en subsidieverwerving samen met de gemeente Waalwijk. Daar waar mogelijk besteden we gezamenlijk aan. Onze spelregels over inkoop en aanbesteding staan in de notitie 'Waar voor je geld'. In september 2012 behandelt de Eerste Kamer de nieuwe Aanbestedingswet. Het wetsvoorstel regelt een aantal zaken die nieuw zijn ten opzichte van de huidige regelgeving. Als de wet wordt aangenomen dienen we ons inkoopbeleid en inkoopvoorwaarden op verschillende punten aan te passen. Daarbij maken we gebruik van het model van de VNG⁵¹. In ROM-verband wordt dit momenteel onderzocht. De nieuwe wet vertalen we in een actuele notitie 'Inkoop en aanbesteding'.

Subsidieverwerving

In september 2012 zijn de tweede kamer verkiezingen waaruit een nieuw bestuursakkoord volgt. Dit bestuursakkoord geeft de prioriteiten aan en bepaalt de kaders voor nieuwe subsidieregelingen op zowel landelijk als provinciaal niveau. Daarbovenop richten we ons op de subsidieregelingen vanuit Europa. In Europa wordt hard gewerkt aan de vormgeving van de nieuwe programmaperiode 2013-2020. In de loop van 2013 wordt bekend gemaakt waar de nieuwe programma's zich op gaan richten en welke budgetten hiervoor beschikbaar zijn. We volgen deze ontwikkelingen in 2013 nauwgezet en sorteren tijdig voor en spelen in op nieuwe subsidiekansen.

⁵⁰ InformatieBeleidsPlan.

⁵¹ Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf besteden we aandacht aan de zogenaamde ‘verbonden partijen’ van onze gemeente. Hiermee bedoelen we partijen waarin we een bestuurlijk én financieel belang hebben. Onder bestuurlijk belang verstaan we het hebben van een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang bedoelen we dat we middelen ter beschikking hebben gesteld die we kwijt zijn bij een faillissement van de ‘verbonden partij’ en/of als financiële problemen bij ‘verbonden partijen’ op ons kunnen worden verhaald.

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de ‘verbonden partijen’ vaak beleid uit dat we in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We mandateren als het ware de ‘verbonden partijen’. We houden de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma’s. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma’s. Daarnaast zijn het de kosten (het budgettaire beslag) en de financiële risico’s die we met ‘verbonden partijen’ kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Het aangaan en onderhouden van contacten met ‘verbonden partijen’ is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Wat is ons beleid?

Onze gemeente maakt deel uit van verschillende gemeenschappelijke regelingen. In deze paragraaf geven we hiervan een overzicht. De gemeenschappelijke regeling Equalit, die we op ICT-gebied zijn aangegaan met de gemeente Oosterhout⁵², behoort niet tot de categorie ‘verbonden partijen’. Er is namelijk geen bestuurlijke vertegenwoordiging in de vorm van een algemeen of dagelijks bestuur. Het is een samenwerkingsvorm, weliswaar op grondslag van de Wet gemeenschappelijke regelingen, op basis van een bestuurlijke minimumvariant.

Tot op heden kozen we ervoor om in de begroting en rekening onze vertegenwoordigers in de verschillende regelingen te vermelden. Dit blijkt geen voorschrift te zijn waarop de provincie toetst. In de Jaarrekening 2011 kozen we ervoor om voortaan af te zien van vermelding van namen. Deze kunnen namelijk gedurende het jaar veranderen. Wat wel van belang is, is de wijze waarop er sprake is van een bestuurlijk belang. Dit blijft vanzelfsprekend onderdeel van deze paragraaf.

⁵² Oosterhout is met verschillende gemeenten deze vorm van samenwerking aangegaan.

Gemeenschappelijke regeling Regionaal Overleg Midden-Brabant (ROM)	
Doelstelling	De regeling met rechtspersoonlijkheid heeft als doel om, vanuit de autonomie van lokaal bestuur, een overlegstructuur in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven. De rechtspersoonlijkheid die de regeling aanvankelijk niet had, maar later wel kreeg, is noodzakelijk om middelen (van derden) te ontvangen en verantwoording af te leggen over de besteding van subsidiegelden die door overheden met het oog op de samenwerking worden toegekend. Doorontwikkeling en versterking van regionale samenwerking biedt ons kansen. Enkele jaren geleden maakten we al gewag van de 'Strategische agenda' Midden Brabant (Midpoint Brabant en Hart van Brabant). De versterking van de samenwerking in Midden Brabant is opgenomen in het bestuursprogramma 2010–2014. Met de Efteling als topattractie van wereld allure en het Nationaal Park 'Loonse en Drunense duinen' binnen onze gemeentegrenzen biedt een goede samenwerking de komende jaren grote kansen voor onze gemeente.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraad van elke deelnemende gemeente wijst uit het college een persoon en een plaatsvervanger aan als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen, naar rato van het aantal inwoners, de kosten van het Regionaal Overleg, voor zover de kosten niet uit andere middelen worden gedekt. Raming 2013: € 55.000

Gemeenschappelijke regeling voor de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (G.G.D.)	
Doelstelling	Het leveren van een bijdrage aan de "Openbare Gezondheidszorg" voor inwoners van de betrokken gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraad van elke deelnemende gemeente wijst uit zijn college een persoon- alsmede een plaatsvervanger aan, als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten betalen een jaarlijkse bijdrage aan de GGD, bestaande uit een bedrag per inwoner voor werkzaamheden in verband met de wettelijke verplichte taken en een vastgesteld tarief voor andere dan wettelijke taken (maatwerkpakket). Raming 2013: € 308.000

Gemeenschappelijke regeling Regionale Ambulance Voorzieningen (R.A.V.)

Doelstelling	Komen tot een betere dienstverlening en bedrijfsvoering van de ambulancevoorziening met een kostendekkende exploitatie zonder financiële risico's voor de gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraad van elke deelnemende gemeente wijst uit zijn college een persoon- en een plaatsvervanger aan, als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	Vanaf 2011 is de gemeentelijke bijdrage vervallen door financiering vanuit de AWBZ.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Tot de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant behoren de gemeenschappelijke regelingen Regionale Brandweer Midden-Brabant en Geneeskundige Hulpverleningsdienst Midden-Brabant, de Meldkamer en de gemeentelijke brandweerkorpsen.

Doelstelling	Samenwerking bij de voorbereiding en de uitvoering van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde hulpverlening en brandbestrijding en het op professionele wijze voorkomen en bestrijden van rampen en zware ongevallen.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraad van elke deelnemende gemeente wijst uit het college een persoon en een plaatsvervanger aan als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen, naar rato van het aantal inwoners, de kosten van de Veiligheidsregio, voor zover de kosten niet uit andere middelen worden gedekt. Raming 2013: € 953.000.

Gemeenschappelijke regeling Werkbedrijf voor gesubsidieerde arbeid, activering en trajecten Midden-Langstraat (W.M.L.)**Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Midden-Langstraat (I.S.D.)**

Doelstelling	Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en het voorzien in het verkrijgen van een zelfstandige basisvoorziening voor zijn klanten en daarnaast klanten te activeren tot maatschappelijke participatie. Daarnaast zorgt de ISD voor een rechtmatige, klantgerichte en efficiënte uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en aanverwante wetten en regelingen.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraad van elke deelnemende gemeente wijst uit het college een persoon en een plaatsvervanger aan als lid van het dagelijks bestuur. Daarnaast wijst de gemeenteraad van elke deelnemende gemeente uit het college en de gemeenteraad twee personen en plaatsvervangers aan als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De ontvangen Rijksuitkering in het kader van de WSW wordt één op één doorbetaald. Daarnaast is sprake van uitkeringslasten in het kader van de WWB en apparaatskosten. Voor de berekening van deze bijdrage worden de kosten naar verhouding inwoners/cliënten over de gemeenten verdeeld. Raming 2013: € 868.000

Bank Nederlandse Gemeenten (B.N.G.)	
Maatschappelijk belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Bestuurlijk belang	Onze gemeente heeft zeggenschap via het stemrecht op aandelen (één stem per aandeel). De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Er is geen jaarlijkse bijdrage verschuldigd. Loon op Zand bezit bijna 41.900 aandelen. Deze aandelenportefeuille vertegenwoordigt een nominale waarde van € 95.000.

Brabant Water N.V.	
Doelstelling	Voorziet ruim 2,4 miljoen inwoners van vrijwel heel Noord-Brabant van drinkwater. Jaarlijks verzorgen de 34 waterproductiebedrijven de winning en zuivering van circa 200 miljoen m ³ water. Via een hoofdleidingnet van bijna 17.000 kilometer komt het drinkwater bij ruim 1.070.000 klanten thuis.
Maatschappelijk belang	Brabant Water wil bijdragen aan het waarborgen van een goede volksgezondheid, de zorg voor het milieu en aan de economische ontwikkeling in het voorzieningsgebied.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Er is geen jaarlijkse bijdrage verschuldigd en er wordt geen dividend uitgekeerd. Loon op Zand heeft totaal ± 33.100 (1,19%) aandelen. Deze staan voor € 102.000 op de balans van onze gemeente.

Paragraaf 7. Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft inzicht in het grondbeleid van de gemeente Loon op Zand in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in deze programmabegroting.

Regelgeving	Omschrijving	Vastgesteld	Actualisatie
Wet ruimtelijke ordening (inclusief Grondexploitatiewet)	Regeling voor kostenverhaal, de verevening van kosten en het stellen van locatie-eisen bij particuliere grondexploitatie	2008	
Exploitatieverordening	Bevat de voorwaarden waar- onder de gemeente mede- werking zal verlenen aan het in exploitatie brengen van gronden. Alleen van toepassing op overeenkomsten gesloten voor 1 juli 2008	2005	
Nota Grondbeleid	Richtinggevend en kader-stellend bij gebiedsontwikkeling met een faciliterend grondbeleid als primaire beleidsrichting	2010	2014
Besluit Begroting Verantwoording (BBV)	Regels met betrekking tot de financiële verantwoording.	2004	
Financiële verordening	Minimaal per 2 jaar rapporteren over de financiële positie van het grondbedrijf		
Notitie Grondprijzen	Jaarlijkse vaststelling van grondprijzen	2010	jaarlijks
Notitie Snippergroenbeleid	Beleid met betrekking tot verkoop snippergroen		

Hoofddoelstelling

Het grondbeleid van de gemeente Loon op Zand is gericht op de realisatie van de ruimtelijke doelen van de gemeente. De ruimtelijke doelen van de gemeente volgen uit het beleid dat door de gemeente wordt gevoerd op gebieden als volkshuisvesting, sociaal beleid, economie, volkshuisvesting, recreatie en toerisme, verkeer, etcetera. Daarnaast streeft de gemeente naar maximaal kostenverhaal.

Activiteiten

- opstellen van een Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) eind 2012 / begin 2013. Op termijn wordt gestreefd naar een totaaloverzicht aan ruimtelijke doelstellingen op basis waarvan prioriteitstelling kan plaatsvinden;
- per project wordt een "Nota van uitgangspunten en randvoorwaarden" opgesteld met daarin de kaders voor de ontwikkeling; benutten van mogelijkheden tot samenwerking met marktpartijen;
- benutten van de mogelijkheden tot kostenverhaal op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met ontwikkelaars worden in een vroeg stadium afspraken gemaakt over het verhaal van kosten;
- binnen de kaders van de Nota Grondbeleid wordt per project een keuze gemaakt voor wat betreft de verschillende vormen van grondbeleid en grondbeleids-instrumenten;
- afronding van het Meerjarig Investeringsplan infrastructuur en ruimtelijke ontwikkelingen (M.i.i.);
- jaarlijkse actualisatie van lopende grondexploitaties;
- realiseren verbetermogelijkheden met betrekking tot de (financiële) beheersing van projecten;
- verder doorvoeren van de methodiek projectmatig werken;
- aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek naar het Grondbeleid in de praktijk brengen. De voortgang daarvan is afhankelijk van prioritering van werkzaamheden en beschikbare capaciteit;.
- waar mogelijk worden opbrengsten gegenereerd door grondposities te verkopen.

Actualisatie van complexen

De grondexploitaties zijn begin 2012 in het kader van het MPG 2011 geactualiseerd. Voor de grotere projecten zijn of worden de grondexploitaties in het vervolg van 2012 verder geactualiseerd. In het kader van de efficiency, korte doorlooptijd, beschikbare tijd en bezuinigingen is ervoor gekozen om de grondexploitaties bij de begroting 2013 niet integraal te actualiseren. Nieuwe resultaatverwachtingen voor alle projecten en een doorkijk naar de komende jaren worden geschetst bij de actualisatie van de volgende versie van het MPG (het MPG 2012 die begin 2013 wordt opgesteld).

Binnen programma 11 is een prognose opgenomen over de te realiseren woningen en bedrijvencomplexen. Via het MPG wordt meer gedetailleerd gerapporteerd over de inhoudelijke en financiële voortgang van de verschillende complexen.

Reserves en risico's

In het MPG 2011 (Meerjaren Perspectief Grondexploitatie 2011), vastgesteld in de Raad van juni 2012, is een beeld gegeven van het verwachte verloop van de reserves van het grondbedrijf in de komende jaren. Het verwachte verloop laat zien dat zonder verdere ingrepen de investeringsreserve over een aantal jaren ontoereikend is om de kosten van diverse projecten te kunnen dekken. Het negatieve verloop van de investeringsreserve wordt voor een groot deel veroorzaakt door al eerder gereserveerde middelen voor de ontsluiting van Loon op Zand. Mogelijke nieuwe projecten kunnen niet langer worden gedekt uit de reserves van het grondbedrijf. Dit noodzaakt de gemeente om bij nieuwe investeringen gemeentebreed keuzes te maken en prioriteiten te stellen. Dit om te voorkomen dat uiteindelijk de algemene reserve moet worden aangesproken.

De mogelijkheden om voor de gemeente (buiten de opbrengsten die in het Dorpshart al zijn ingerekend) in de toekomst extra opbrengsten te genereren zijn op basis van de beschikbare grondposities en uitbreidingsmogelijkheden beperkt. Voor de meeste projecten kan (buiten de genoemde projecten) naar verwachting de komende jaren over het algemeen niet meer dan de kosten en waar mogelijk een bijdrage voor ruimtelijke ontwikkelingen worden verhaald.

Afhankelijk van het verloop van de financiële crisis kunnen door de crisis negatieve effecten optreden. Zo kan bijvoorbeeld worden gedacht aan vertragingen in de uitgifte, langere doorlooptijden en projecten die financieel niet haalbaar blijken. Hierop worden zo nodig en voor zover mogelijk maatregelen genomen. De risico's worden zoveel mogelijk afgedekt door het aangaan van diverse vormen van overeenkomsten. In de voortgangsrapportages, de bestuursrapportages en het MPG wordt hierover verantwoording afgelegd. Daarvoor wordt voor de grotere projecten met ingang van het MPG 2011 gebruik gemaakt van een risicomatrix.

De financiële risico's binnen het grondbeleid zijn overigens onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen en het daarmee samenhangende risicoprofiel.

Bijlage 1, risicoprofiel

Onderwerp	Risico / oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	I/S	Risico-score	%	€
Risico's binnen reguliere bedrijfsvoering (structureel)									
Renterisico	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	In principe afgedekt via renterisiconorm (zie paragraaf financiering)	1	2	150.000	S	2	0%	0
Decentralisatie	Overgehevelde rijkstaken zonder voldoende financiële compensatie	Op inspelen door taak voor budget uit te voeren dat wordt meegegeven door Rijk	3	2	150.000	S	6	25%	37.500
Decentralisatie jeugdzorg	In 2015 wordt ongeveer 4,2 mld. voor	Op inspelen door taak voor budget uit te voeren dat wordt meegegeven door Rijk	3	2	200.000		6	25%	50.000
Algemene uitkering gemeentefonds	Schommelingen vanwege de koppeling met de rijksuitgaven	Tijdig op anticiperen via financieel perspectief	3	3	400.000	S	9	25%	100.000
Kapitaalgoederen (gebouwen, wegen, etc.)	In principe geen risico omdat onderhoud is te voorzien. Echter, vanwege een incidentele korting op met name het budget wegen is het risico aanzienlijk vergroot. Onderwijsgebouwen	Periodieke onderhoudsinspectie i.c.m. herziening beheerplannen	3	3	150.000	S	9	25%	37.500
Toerekening vaste (personeels) kosten aan projecten	Wanneer aantal projecten terugloopt dienen deze kosten binnen de reguliere exploitatie te worden opgevangen	Strategisch personeelsbeleid kan hulpmiddel zijn om formatie op taken/projecten af te stemmen	3	3	400.000	S	9	25%	100.000
Gebruik welzijnsgebouwen	Wegvallen huurinkomsten door vertrek gebruikers	Kan op gestuurd worden via subsidievoorwaarden	1	2	50.000	S	2	0%	0
Bouwleges	Relatief grote eigen inkomstenpost die conjunctuurgevoelig is	Tijdig inkomstenpost bijstellen en binnen financieel perspectief op inspelen	3	2	200.000	S	6	25%	50.000
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex)bestuurder kan grote financiële consequenties hebben vanwege wettelijke verplichtingen (verzekerbbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	2	75.000	S	2	0%	0
Wachtgeldverplichtingen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	2	100.000	S	6	25%	25.000
Beheerplannen	Beheerplan geeft geen goede indicatie van de benodigde jaarlijkse dotatie danwel de hoogte van de betreffende voorziening is op andere wijze niet op peil	Periodieke herziening beheerplannen	3	2	200.000	S	6	25%	50.000
Deelname gemeenschappelijke regelingen	AB kan besluiten nemen met financiële consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	3	2	100.000	S	6	25%	25.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	5	2	100.000	S	10	100%	100.000
Tekorten op exploitatielasten eigen gebouwen	Geen sluitende exploitatie	Jaarlijks toezicht op bedrijfsvoering betrokken instelling	3	2	50.000	S	6	25%	12.500
Open einderegeling (structureel)									
Wet werk en bijstand	Groei aantal bijstandgerechtigden tot de macronorm vallen onder eigen risico	Sterk beleid op voorkomen van instroom	5	2	200.000	S	10	100%	200.000
Wmo	Schommelingen in het cliëntenbestand i.c.m. het beschikbare macrobudget (herverdelingen)	Scherp t.a.v. verstrekkingen en inspelen via perspectief. Ontwikkelen van collectieve voorzieningen.	3	2	150.000	S	6	25%	37.500

Risico	Oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	I/S	Risico-score	%	€
Doordecentralisatie	Efficiëncykorting van het Rijk	Goede indicatiestelling en het ontwikkelen van collectieve voorzieningen m.i.v. 2013	3	2	100.000	S	6	25%	25.000
Leerlingenvervoer	Leerlingen met een bijzondere handicap die over een grote afstand recht op vervoer hebben	Feitelijk niet aanwezig	3	2	75.000	S	6	25%	18.750
subtotaal structureel									868.750
Risico's binnen reguliere bedrijfsvoering (incidenteel)									
Rekeningresultaat	Een begroting blijft een inschatting. De jaarrekening laat per definitie afwijkingen zien, vaak maken risico's die ook in dit profiel zijn opgenomen daar in dat geval onderdeel van uit	Zo goed mogelijk sturen op budgetten	3	3	500.000	I	9	50%	250.000
Juridische geschillen	De gemeente kan aansprakelijk gesteld worden voor een schade die niet onder de bestaande verzekering gedekt is	Juridisch adequate besluiten nemen, echter nooit geheel te voorkomen	3	2	100.000	I	6	50%	50.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elke bedrijf komen van tijd tot tijd situaties voor waarin (al dan niet gedwongen) afscheid wordt genomen van een medewerker. Voor de wettelijke verplichtingen hiervan zijn gemeenten eigen-risico-drager (hiervoor is geen voorziening beschikbaar)	Kan eventueel voorziening voor gevormd worden	5	3	250.000	I	15	100%	250.000
Garanties op aangegane geldeningen door derden	Over het algemeen zogenaamde toegelaten instellingen die ook onder de werkingsfeer van het WSW vallen maar desalniettemin in de financiële problemen kunnen komen	Risico zeer beperkt, geen garanties meer vestrekken	1	3	2.500.000	I	3	0%	0
Voorschotten aan organisaties die kemptaken voor de gemeente verrichten	Door faillissement kan gemeente voor dubbele kosten komen te staan	Voorschotten beperken tot maand c.q. kwartaal	3	2	100.000	I	6	50%	50.000
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	1	3	250.000	I	3	0%	0
Projecten									
Bruisend dorpschart*	In deze paragraaf wordt het risicoprofiel van het betreffende project overgenomen	Zijn binnen project benoemd en bijgesteld in de projectvoortgangsrapportage van april 2011	5	3	2.330.000	I	15	100%	2.330.000
Overige projecten "grondbedrijf"***	Risicoinventarisatie is onderdeel van de MPG, het profiel is integraal onderdeel van het totale weerstandsvermogen	Zijn binnen project benoemd	5	3	2.600.000	I	15	100%	4.000.000
Planschade	Niet binnen exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	3	2	75.000	I	6	50%	37.500
Bodemvervuiling	Voor zover bekend zijn alle percelen die vervuild zijn in kaart gebracht. Volgens inschattingen zijn er weinig risico's aanwezig. Wel hebben we een aantal keren met een relatief nieuw fenomeen nl. "asbestsanering" te maken gehad.	Feitelijk niet aanwezig	3	2	100.000	I	6	50%	50.000
subtotaal incidenteel									7.017.500
totaal									7.886.250

* Het betreft hier het risico dat 1 op 1 is overgenomen uit de voortgangsrapportage van het Bruisend Dorpschart

** Het betreft dat deel van de risico-inschatting uit het MPG waar daadwerkelijk een financiële oplossing voor gevonden moet worden. Wanneer er bijvoorbeeld in het MPG sprake is van een verwachte winst op een exploitatie maar er is binnen onze financiële positie niet gerekend met de winst kan het risico op een lagere winst voor dit profiel buiten beschouwing blijven. Overigens wordt bij de projecten van het grondbedrijf ook bij geringe risico's rekening gehouden met 25% (projecten zijn over het algemeen nu eenmaal iets meer onzeker).